

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता चतुर्थं काण्डं

Note: Please refer to the book, TS Kandam 1 for notes and conventions used in this Compilation.

Table of Contents

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डं	5
4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं..	5
4.1.1 Appendix	27
4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं	29
4.2.1 Appendix	55
4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं	58
4.3.1 Appendix	77
4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - पञ्चमचितिशेषनिरूपणं	79
4.4.1 Appendix	98
4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - होमविधिनिरूपणं	101
4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचनसंस्काराभिधानं	116

4.7चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – वसोर्धारादिशिष्ट

संस्काराभिधानं 140

4.7.1 Appendix 160

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थं काण्डं

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः— अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं

4.1.1.1

यु॒ञ्जानः॑ प्र॒थमं॑ मन॒स्तत्वाय॑ स॒विता॑ धि॒यः ।
अ॒ग्निं ज्योति॑र्नि॒चाय्य॑ पृ॒थिव्या॑ अ॒ध्या ऽभ॑रत् ।
यु॒क्त्वाय॑ मन॒सा दे॒वान्त् सु॒वर्य॑तो धि॒या दि॑वं ।
बृ॒हज्ज्योतिः॑ करि॒ष्यतः॑ स॒विता॑ प्र॒सुवा॑ति तान् ।
यु॒क्तेन॑ मन॒सा वयं॑ दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ स॒वे । सु॒वर्गेया॑य श॒क्त्यै॑ ।
यु॒ञ्जते॑ मन॒ उत॑ यु॒ञ्जते॑ धि॒यो वि॒प्रा वि॒प्रस्य॑ बृ॒हतो॑ वि॒पश्चितः॑ ।
वि हो॒त्रा दधे॑ वयु॒ना वि॒देक॑ इन् - [] 1

4.1.1.2

म॒ही दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ परि॒ष्टुतिः॑ । यु॒जे वां ब्र॒ह्म पू॒र्व्यं नमो॑भि॒र्वि
श्लो॒का यन्ति॑ प॒थ्येव॑ सू॒राः । शृ॒ण्वन्ति॑ वि॒श्वे अ॒मृत॑स्य पु॒त्रा आ ये
धा॒मानि॑ दि॒व्यानि॑ त॒स्थुः । यस्य॑ प्र॒याण॑म॒न्वन्य॑ इ॒द्ययु॑र्दे॒वा दे॒वस्य॑

महि॒मान॒म॒र्चतः॑ । यः पार्थि॑वानि वि॒ममे॒ स ए॒त॒शो र॒जा॒सि दे॒वः स॒वि॒ता
महि॒त्व॒ना । दे॒व स॒वि॒तः प्र॒सु॒व य॒ज्ञं प्र॒सु॒व – [] 2

4.1.1.3

य॒ज्ञप॑तिं भ॒गाय दि॒व्यो ग॒न्धर्वः॑ । के॒त॒पूः के॒त॒न्नः पु॒नातु
वा॒चस्प॑तिर्वा॒चम॑द्य स्व॒दाति॑ नः । इ॒मं नो॑ दे॒व स॒वि॒त॒र्य॒ज्ञं प्र॒सु॒व
दे॒वायु॑व॒ स॒खि॒वि॒द॒ स॒त्राजि॑तं ध॒नजि॑त॒ सु॒वर्जि॑तं ।
ऋ॒चा स्तो॑म॒ सम॑र्धय गा॒य॒त्रेण॑ रथ॒न्तरं॑ । बृ॒हद्-गा॑य॒त्रव॑र्त॒नि ।
दे॒वस्य॑ त्वा स॒वि॒तुः प्र॒स॒वे ऽश्वि॑नो॒र्बाहु॑भ्यां पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्यां॑
गा॒य॒त्रेण॑ छ॒न्दसा॑ ऽऽद॒देऽङ्गि॑रस्व॒दभ्रि॑र॒सि ना॒रि – [] 3

4.1.1.4

-र॒सि पृ॒थि॒व्याः स॒धस्था॑द॒ग्निं पु॒री॒ष्यम॑ङ्गि॒रस्व॑दा भ॒र त्रै॑ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्दसा॑
ऽऽद॒देऽङ्गि॑रस्व॒द्-ब॒भ्रि॑र॒सि ना॒रि॒रसि॑ त्वया व॒यं स॒धस्थ॑ आ॒ग्निं श॑के॒म
ख॑नि॒तुं पु॒री॒ष्यं जा॑ग॒तेन॑ त्वा छ॒न्दसा॑ ऽऽद॒देऽङ्गि॑रस्व॒द्धस्त॑ आ॒धाय॑ स॒वि॒ता
बि॒भ्रद॑भ्रि॒ हिर॑ण्ययीं । तया ज्यो॒ति॒रज॑स्र-मि॒द॒ग्निं खा॒त्वी न॒ आ
भ॒रानु॑ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्दसा॑ () ऽऽद॒देऽङ्गि॑रस्व॒त् । 4

(इद् - य॒ज्ञं प्र॒सु॒व - ना॒रि - रा॒नु॒ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्दसा॑ - त्रीणि॑ च)

(A1)

4.1.2.1

इ॒माम॑गृ॒भ्णन् र॒शना॑मृतस्य पूर्॒व आयु॑षि वि॒दथे॑षु क॒व्या ।
 तया॑ दे॒वाः सु॒तमा॑ ब॒भूवु॑र् ऋ॒तस्य॑ सा॒मन्थ् सर॑मा॒रप॑न्ती ।
 प्र॒तूर्तं॑ वा॒जिन्ना॑ द्र॒व वरि॑ष्ठाम॒नु सँव॑तं । दि॒वि ते ज॑न्म पर॒मम॑न्तरि॒क्षे
 नाभिः॑ पृ॒थिव्या॑मधि योनिः । यु॒ञ्जाथा॑ रा॒सभं॑ यु॒वम॑स्मिन् या॒मे
 वृष॑ण्वसू । अ॒ग्निं भ॑रन्तमस्म॒युं । यो॒गेयो॒गे त॑वस्तरं वा॒जेवा॑जे ह॒वाम॑हे ।
 सखा॑य इ॒न्द्रमू॑तये । प्र॒तूर्व॑- [] 5

4.1.2.2

-ने॒ह्यव॑क्रामन्नशस्ती रु॒द्रस्य॑ गा॒णप॑त्यान् मयो॒भूरे॑हि ।
 उ॒र्वन्त॑रि॒क्षम॑न्विहि स्व॒स्ति ग॑व्यूतिरभ॒यानि॑ कृ॒ण्वन् ।
 पू॒ष्णा स॑युजा॒ सह । पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्था॑द॒ग्निं पु॑रिष्य-म॒ङ्गिर॑स्व-
 द॒च्छे॒ह्यग्निं॑ पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गिर॑स्वद-च्छे॒मोऽग्निं॑ पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गिर॑स्वद्-
 भ॒रिष्या॑मोऽग्निं पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गिर॑स्वद्-भ॒रामः॑ । अ॒न्वग्नि॑रुषसा-म॒ग्रम॑ख्य-
 द॒न्वहा॑नि प्रथ॒मो जा॑तवे॒दाः । अनु॑ सूर्य॒स्य - [] 6

4.1.2.3

पुरु॒त्रा च॑ र॒श्मीन॑नु॒ द्यावा॑पृ॒थिवी॑ आ त॒तान॑ । आ॒गत्य॑ वा॒ज्यध्व॑नः
 सर्वा॑ मृ॒धो वि॑धूनुते । अ॒ग्निं स॒धस्थे॑ मह॒ति चक्षु॑षा नि चि॒कीष॑ते ।
 आ॒क्रम्य॑ वा॒जिन् पृ॒थिवी॑म॒ग्निमि॑च्छ रु॒चा त्वं॑ ।
 भू॒म्या वृ॒त्वाय॑ नो ब्रू॒हि यतः॑ ख॒नाम॑ तं व॒यं ।
 द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठं पृ॒थिवी॑ स॒धस्थ॑मा॒त्मा ऽन्तरि॑क्षं स॒मुद्र॑स्ते योनिः ।
 वि॒ख्याय॑ चक्षु॒षा त्वम॑भि तिष्ठ- [] 7

4.1.2.4

पृ॒तन्य॑तः ।
 उत्क्रा॑म मह॒ते सौ॒भगा॑या-स्मा॒दास्था॑नाद् द्रवि॒णोदा॑ वा॒जिन् ।
 वय॑ ऽ स्या॒म सु॒मतौ॑ पृ॒थिव्या॑ अ॒ग्निं ख॑निष्यन्त॒ उप॑स्थे अ॒स्याः ।
 उद॑क्रमीद् द्रवि॒णोदा॑ वा॒ज्यर्वा॑ऽकः स लो॒कं सु॑कृतं पृ॒थिव्याः॑ ।
 ततः॑ ख॒नेम॑ सु॒प्रती॑कम॒ग्निं सु॒वो रु॑हाणा॒ अधि॑ नाक॒ उत्त॑मे ।
 अ॒पो दे॒वीरु॑प॒ सृज॑ म॒धुम॑तीरयक्ष्माय॒ प्रजा॑भ्यः ।
 तासा॑ ऽ स्था॒नादु॒ज्जिह॑ता-मोष॒धयः॑ सु॒पिप्प॑लाः । जिघ॑र्म्य- [] 8

4.1.2.5

-ग्निं॑ मन॑सा घृ॒तेन॑ प्र॒तिक्ष्य॑न्तं॒ भुव॑नानि॒ विश्वा॑ ॥
 पृ॒थुं ति॑रश्वा वय॑सा बृ॒हन्तं॑ व्य॒चिष्ठ॑मन्नं॒ रभ॑सं वि॒दानं॑ ।
 आ त्वा जि॑घर्मि वच॑सा घृ॒तेनाऽर॑क्षसा॒ मन॑सा तज्जुष॑स्व ।
 मर्य॑श्रीः स्पृ॒हय॑द्-वर्णो अ॒ग्निर्नाऽभि॑मृशे॒ तनु॑वा जर्ह॑षाणः ।
 परि॑ वाज॒पतिः॑ क॒विर॒ग्निर्ह॑व्यान्य॒क्रमी॑त् । दध॑द् रत्नानि॒ दाशु॑षे ॥
 परि॑ त्वाऽग्ने॒ पुरं॑ वयं॒ विप्रं॑ सह॒स्य धी॑महि । धृष॑द् वर्णं दि॒वेदि॑वे
 भे॒त्तारं॑ () भङ्गु॑रावतः । त्वम॑ग्ने द्युभि॒स्त्व-मा॑शुशुक्षणि॒स्त्व-म॑द्भ्यस्त्व-
 मश्म॑नस्परि । त्वं वनै॑भ्य स्त्वमोष॑धीभ्य स्त्वं नृ॒णां नृ॑पते
 जाय॑से शुचिः । 9 (प्र॒तूर्व॑न्थ - सूर्य॑स्य - तिष्ठ - जि॒घर्मि - भे॒त्तारं॑
 - वि॒शति॑श्च) (A2)

4.1.3.1

दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑सवेऽश्विनो॑ ब॒र्हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॑स्ताभ्यां
 पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्थे॑ऽग्निं पु॒रीष्य॑-मङ्गि॒रस्वत्॑ खनामि ।
 ज्योति॑ष्मन्तं त्वाऽग्ने सु॒प्रती॑कमज॒स्रेण॑ भा॒नुना॑ दी॒द्यानं॑ ।
 शिवं॑ प्र॒जाभ्यो॑ऽहिं सन्तं पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्थे॑ऽग्निं पु॒रीष्य॑-मङ्गि॒रस्वत्॑
 खनामि । अ॒पां पृ॑ष्ठमसि सप्र॒था उर्व॑ग्निं भ॒रिष्य॑दपरावपिष्ठं ।

व॒र्ध॒मा॒नं॒ म॒ह आ च पु॒ष्करं॑ दि॒वो मा॒त्रया॑ व॒रिणा॑ प्रथस्व ।

श॒र्म च स्थो॑- [] 10

4.1.3.2

व॒र्म च स्थो॑ अ॒च्छि॒द्रे ब॒हु॒ले उ॒भे । व्य॒च॒स्वती॑ सँव॒सा॒थां भ॒र्त॒म॒ग्निं॑
पु॒री॒ष्यं । सं॒व॒सा॒थाꣳ सु॒व॒र्वि॒दा स॒मी॒ची उ॒र॒सा त्म॒ना ॥

अ॒ग्नि॒म॒न्त भ॑रिष्यन्ती ज्योति॑ष्मन्त म॒ज॒स्र॒मि॒त् ।

पु॒री॒ष्योऽसि॑ वि॒श्वभ॑राः । अथ॒र्वा त्वा प्र॑थ॒मो नि॒र॒म॒न्थ॒द॒ग्ने ।

त्वा॒म॒ग्ने पु॒ष्क॒रा॒द॒ध्य॒थ॒र्वा नि॒र॒म॒न्थ॒त । मू॒ध॒र्नो वि॒श्वस्य॑ वा॒घ॒तः ।

त॒मु त्वा द॒ध्यङ् ऋ॒षिः पु॒त्र ई॒धे- [] 11

4.1.3.3

अथ॒र्व॒णः । वृ॒त्र॒ह॒णं पु॒र॒न्द॒रं । त॒मु त्वा पा॒थ्यो वृ॒षा स॒मी॒धे द॒स्यु॒ह॒न्त॒मं ।

ध॒न॒ज्ज॒यꣳ र॒णो॒रणे॑ । सी॒द हो॒तः स्व उ॒ लो॒के चि॒कित्वा॒न्थ् सा॒द॒या

य॒ज्ञꣳ सु॒कृ॒त॒स्य॑ यो॒नौ ॥

दे॒वा॒वी॒र्दे॒वान् ह॒विषा॑ य॒जा॒स्य॒ग्ने बृ॒हद्-य॒ज॒मा॒ने व॒यो धाः॑ ।

नि हो॒ता हो॒तृष॑द॒ने वि॒दा॒न॒स्त्वेषो॑ दी॒दि॒वाꣳ अ॒स॒द॒थ् सु॒दक्षः॑ ।

अ॒द॒ब्ध॒व्र॒त प्र॑म॒तिर्व॑सिष्ठः स॒ह॒स्रं भ॑रः शु॒चि॒जिह्वा॑ अ॒ग्निः ।

सꣳ सी॒द॒स्व म॒हाꣳ अ॒सि शो॑च॒स्व- [] 12

4.1.3.4

दे॒व॒वी॒त॒मः । वि॒ धू॒म॒ग्ने अ॒रु॒षं मि॒ये॒ध्य सृ॒ज प्र॒श॒स्त द॒र्श॒तं ।
ज॒नि॒ष्वा हि जे॒न्यो अ॒ग्रे अ॒ह्नाँ॒ हितो॑ हिते॒ष्वरु॒षो वने॑षु ।
दमे॑दमे स॒प्त रत्ना॑ द॒धानो॑ऽग्निर्हो॒ता नि ष॑सादा यजी॒यान् । 13

(स्थ - ई॒धे - शोच॑स्व - स॒प्तवि॑ंशतिश्च) - (A3)

4.1.4.1

सं ते वा॒युर्मा॑तरि॒श्वा द॑धातू॒त्ताना॑यै हृद॒यं य॑द्वि॒लिष्टं॑ ।
दे॒वानां॑ य॒श्चर॑ति प्रा॒णथे॑न तस्मै च दे॒वि व॑षडस्तु तु॒भ्यं ॥
सु॒जा॒तो ज्यो॑तिषा सह शर्म वरू॒थमा॑ऽसदः सुवः ।
वा॒सो अ॒ग्ने वि॒श्वरू॑पँ सँव्य॑यस्व वि॒भाव॑सो ।
उ॒दु तिष्ठ॑ स्वध्व॒रावा॑ नो दे॒व्या कृ॒पा ।
दृ॒शे च भा॒सा बृ॒हता॑ सु॒शुक्व॑नि॒राऽग्ने॑ याहि सु॒शस्ति॑भिः । 14

4.1.4.2

ऊ॒र्ध्व ऊ॒ षु ण॑ ऊ॒तये॑ तिष्ठा दे॒वो न स॑विता ।
ऊ॒र्ध्वो वा॒जस्य॑ स॒निता॑ यदज्जि॒भिर्वा॒घद्भि॑र्वि॒ह्वया॑महे ।
स जा॒तो गर्भो॑ अ॒सि रो॑दस्यो॒रग्ने॑ चा॒रुर्वि॑भूत ओष॒धीषु॑ ।
चि॒त्रः शि॒शुः परि॑ तमा॒स्यक्तः॑ प्र मा॒तृभ्यो॑ अधि क॒निक्र॑दद्वाः ।

स्थि॒रो भ॒व वी॒ड्वङ्ग॑ आ॒शु॒र्भव॑ वा॒ज्यर्व॑न् ।

पृ॒थु॒र्भव॑ सु॒षद॒स्त्वम॒ग्नेः पु॒रीष॑वा॒हनः॑ । शि॒वो भ॒व - [] 15

4.1.4.3

प्र॒जाभ्यो॑ मा॒नु॒षीभ्य॑स्त्वम॒ङ्गिरः॑ ।

मा द्या॒वापृ॑थि॒वी अ॒भि शू॒शुचो॑ मा॒ऽन्तरि॑क्षं मा वन॒स्पती॑न् ।

प्रै॒तु वा॒जी क॒निक्र॑द-॒न्नान॑दद्-॒रास॑भः प॒त्वा ॥

भ॒रन्न॑ग्निं पु॒रीष्यं॑ मा पा॒द्यायु॑षः पु॒रा ।

रा॒सभो॑ वां क॒निक्र॑दथ् सु॒युक्तो॑ वृष॒णा रथे॑ ॥

स वा॒मग्निं॑ पु॒रीष्य॑मा॒शुर्दू॒तो व॑हा॒दितः॑ ।

वृषा॒ऽग्निं वृ॑ष॒णं भ॒रन्न॑पां गर्भ॑ꣳ स॒मुद्रि॑यं । अ॒ग्न आ या॑हि- [] 16

4.1.4.4

वी॒तय॑ ऋ॒तꣳ स॒त्यं । ओष॑धयः प्र॒ति गृ॑ही॒ताऽग्नि॑मे॒तꣳ

शि॒वमा॒यन्त॑म॒भ्यत्र॑ युष्मान् । व्य॒स्यन् वि॒श्वा अ॒मती॑रा॒ती-नि॒षीद॑न्नो अ॒प

दु॒र्मति॑ꣳ ह॒नत् । ओष॑धयः प्र॒ति मो॑दध्वमे॒नं पु॑ष्पा॒वतीः सु॑पि॒प्पलाः॑ ।

अ॒यं वो॑ गर्भ॑ ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नꣳ स॒धस्थ॑मा ऽस॒दत् । 17

(सु॒शस्ति॑भिः - शि॒वो भ॒व - या॑हि - ष॒ट्त्रि॑ꣳश॒च्च) (A4)

4.1.5.1

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसो अमीवाः ।
 सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहं सुहवस्य प्रणीतौ ।
 आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ।
 यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ।
 तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ।

मित्रः – [] 18

4.1.5.2

संसृज्य पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह ।
 सुजातं जातवेदसमग्निं वैश्वानरं विभुं ।
 अयक्ष्माय त्वा संसृजामि प्रजाभ्यः ।
 विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः संसृजन्त्वा-नुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्वत् ।
 रुद्राः संभृत्य पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।
 तेषां भानुरजस्र इच्छुक्रो देवेषु रोचते । संसृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः
 कर्मण्यां मृदं । हस्ताभ्यां मृद्धीं कृत्वा सिनीवाली करोतु – [] 19

4.1.5.3

तां । सिनी॑वाली सु॒कपर्दा सु॒कुरीरा स्वौ॑पशा ।
 सा तु॒भ्यमदि॑ते मह॒ ओखां॑ दधातु हस्तयोः ।
 उ॒खां करो॑तु शक्त्या बा॒हुभ्या॑-मदि॑तिर्धिया ।
 मा॒ता पु॒त्रं यथो॑पस्थे साऽग्निं बि॒भर्तु॑ गर्भ आ ।
 म॒खस्य॑ शिरोऽसि य॒ज्ञस्य॑ पदे स्थः ।
 वस॑वस्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ गाय॒त्रेण॑ छन्द॒सा ऽङ्गिर॑स्वत् पृथि॒व्यसि॑
 रु॒द्रास्त्वा॑ कृ॒ण्वन्तु॑ त्रैष्टु॒भेन॑ छन्द॒सा ऽङ्गिर॑स्वदन्तरि॒क्षम॑स्या - [] 20

4.1.5.4

-दि॒त्यास्त्वा॑ कृ॒ण्वन्तु॑ जा॒गते॑न छन्द॒साऽङ्गिर॑स्वद् द्यौर॑सि वि॒श्वे॑
 त्वा दे॒वा वै॑श्वा॒नराः॑ कृ॒ण्वन्त्वानु॑ष्टु॒भेन॑ छन्द॒सा-ऽङ्गिर॑स्वद्-दि॒शोऽसि॑
 ध्रु॒वाऽसि॑ धा॒रया॑ मयि प्र॒जाꣳ रा॒यस्पोषं॑ गौ॒पत्यꣳ सु॒वीर्यꣳ स॒जा॒तान्
 यज॑मा॒नायाऽदि॒त्यै रा॒स्नाऽस्य॑ दि॒तिस्ते॑ बि॒लं गृ॑ह्णातु पा॒ङ्केन॑
 छन्द॒सा ऽङ्गिर॑स्वत् । कृ॒त्वाय॑ सा म॒हीमु॒खां मृ॑न्मयीं यो॒निम॑ग्नयै ।
 तां पु॒त्रेभ्यः॑ सं प्रा () यच्छ॑ददि॒तिः श्र॑पयानि॒ति । 21

(मि॒त्रः - करो॑ - त्वन्त॑रि॒क्षम॑सि - प्र - च॒त्वारि॑ च) (A5)

4.1.6.1

वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाऽङ्गिरस्वद्-रुद्रास्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन
 छन्दसाऽङ्गिरस्व-दादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन छन्दसाऽङ्गिरस्वद्-विश्वे
 त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्व-दिन्द्रस्त्वा
 धूपयत्वङ्गिरस्वद्-विष्णुस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्-वरुणस्त्वा
 धूपयत्वङ्गिरस्व-ददितिस्त्वा देवी विश्वदेव्यावती पृथिव्याः
 सधस्थेऽङ्गिरस्वत् खनत्ववट देवानां त्वा पत्नी - [] 22

4.1.6.2

देवी विश्व देव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वद्-दधतूखे
 धिषणास्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थे-ऽङ्गिरस्व-
 दभीन्धतामुखे ग्नास्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्व-
 च्छ्रपयन्तूखे वरूत्रयो जनयस्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः
 सधस्थेऽङ्गिरस्वत् पचन्तूखे । मित्रैतामुखां पचैषा मा भेदि ।
 एतां ते परि ददाम्यभित्त्यै । अभीमां - [] 23

4.1.6.3

महि॑ना दि॒वं मि॒त्रो ब॒भूव॑ सप्र॒थाः । उ॒त श्रव॑सा पृथि॒वीं ।
 मि॒त्रस्य॑ चर्ष॒णीधृ॑तः श्रवो॑ दे॒वस्य॑ सान॒सिं । द्यु॒म्नं चि॒त्रश्र॑वस्त॒मं ।
 दे॒वस्त्वा स॒वितो॑द्वप॒तु सु॒पाणिः॑ स्व॒ङ्गुरिः॑ । सु॒बाहु॑रु॒त श॒क्त्या॑ ।
 अ॒पद्य॑माना पृथि॒व्याशा॑ दि॒श आ पृ॑ण ।
 उत्ति॑ष्ठ बृ॒हती॑ भवो॒र्ध्वा तिष्ठ॑ ध्रु॒वा त्वं । वस॑वस्त्वा ऽऽच्छृ॒न्दन्तु॑ गा॒यत्रेण॑
 छ॒न्दसा॑ऽङ्गिर॒स्वद् रु॒द्रास्त्वाऽऽ च्छृ॒न्दन्तु॑ () त्रै॒ष्टुभे॑न छ॒न्दसा॑ऽङ्गिर॒स्व-
 दा॑दि॒त्यास्त्वा ऽऽच्छृ॒न्दन्तु॑ जा॒गते॑न छ॒न्दसा॑ऽङ्गिर॒स्वद्-वि॒श्वे॑ त्वा दे॒वा
 वै॒श्वान॑रा आ च्छृ॒न्दन्त्वानु॑ष्टु॒भेन॑ छ॒न्दसा॑ऽङ्गिर॒स्वत् । 24

(प॒त्नी - रि॒मा - रु॒द्रास्त्वाऽऽ च्छृ॒न्दन्त्वे - का॒त्र वि॒शति॑श्च) (A6)

4.1.7.1

स॒मास्त्वा॑ऽग्न ऋ॒तवो॑ वर्ध॒यन्तु॑ सँव॒थ्स॒रा ऋ॑ष॒यो या॒नि स॒त्या ।
 सं दि॒व्येन॑ दी॒दिहि॑ रो॒चने॑न वि॒श्वा आ भा॑हि प्र॒दिशः॑ पृथि॒व्याः ।
 सं चे॒ध्यस्वा॑ऽग्ने प्र च॑ बो॒धयै॑नमु॒च्च तिष्ठ॑ म॒हते॑ सौ॒भगा॑य ।
 मा च॑ रि॒षदु॑प॒सत्ता॑ ते अ॒ग्ने ब्र॒ह्माण॑स्ते य॒शसः॑ स॒न्तु मा॑ऽन्ये ।
 त्वा॒मग्ने॑ वृ॒णते॑ ब्रा॒ह्मणा॑ इ॒मे शि॒वो अ॒ग्ने - [] 25

4.1.7.2

सं॑ वर॑णे भ॒वा नः॑ । स॒प॒त्न॒हा नो॑ अ॒भि॒मा॒ति॒जि॒च्च स्वे॑ ग॒ये जा॑गृह्य
प्र॒यु॒च्छन् । इ॒है॒वाग्ने॑ अ॒धि धा॑र॒या र॒यिं मा॒ त्वा नि॒क्रन् पूर्व॑चितो
नि॒का॒रिणः॑ । क्ष॒त्र॒मग्ने॑ सु॒य॒म॒मस्तु॑ तु॒भ्यमु॑प॒स॒त्ता वर्ध॑तां ते॒ अनि॑ष्टतः ।
क्ष॒त्रेणा॑ग्ने॒ स्वायुः॑ स॒ र॒भ॒स्व मि॒त्रेणा॑ग्ने॒ मि॒त्र॒धेये॑ यत॒स्व ।
स॒जा॒तानां॑ म॒ध्य॒म॒स्था ए॒धि रा॒ज्ञा॒मग्ने॑ वि॒ह॒व्यो दी॒दिही॑ह । अ॒ति -[] 26

4.1.7.3

नि॒हो अ॒ति स्मि॑धो॒ ऽत्य॑चित्ति-म॒त्य॒रा॒ति॒मग्ने॑ ।
वि॒श्वा ह्य॑ग्ने॒ दुरि॑ता स॒ह॒स्वा॒था॒स्मभ्य॑ र॒यि॒न्दाः॑ ।
अ॒ना॒धृ॒ष्यो जा॒तवे॑दा॒ अनि॑ष्टतो॒ वि॒रा॒डग्ने॑ क्ष॒त्र॒भृद्-दी॒दिही॑ह ।
वि॒श्वा आ॒शाः प्र॒मु॒ञ्चन् मानु॑षी॒र्भियः॑ शि॒वाभि॑र॒द्य परि॑ पा॒हि नो॑ वृ॒धे ।
बृ॒ह॒स्प॒ते स॒वि॒त॒र्बो॒ध॒यै॒न स॒ शि॒तं चि॒त्सं त॒रा स॒ शि॒शाधि॑ ।
वर्ध॑यै॒नं म॒ह॒ते सौ॒भ॒गाय॑- [] 27

4.1.7.4

वि॒श्व ए॒न॒मनु॑ म॒दन्तु॑ दे॒वाः । अ॒मु॒त्र॒भू॒या॒द॒ध य॒द्य॒म॒स्य बृ॒ह॒स्प॒ते
अ॒भि॒श॒स्तेर॑ मु॒ञ्चः॑ । प्र॒त्यौ॒ह॒ता-म॒श्वि॒ना मृ॒त्यु॒म॒स्माद् दे॒वाना॑-म॒ग्ने

भिष॒जा श॒चीभिः॑ । उ॒द्वयं॑ तम॒सस्परि॑ पश्यन्तो॒ ज्योति॑रुत्तरं ।

दे॒वं दे॒वत्रा॑ सूर्यम॒गन्म॑ ज्योति॒रुत्तमं॑ । 28

(इ॒मे शि॒वो अ॒ग्ने - ऽति॑ - सौ॒भगा॑य - चतु॒स्त्रिंश॑च्च) (A7)

4.1.8.1

ऊ॒र्ध्वा अ॒स्य स॒मिधो॑ भवन्त्यू॒र्ध्वा शु॒क्रा शो॒ची॒ऽष्यग्नेः॑ ।

द्यु॒मत्त॑मा सु॒प्रती॑कस्य सू॒नोः । त॒नू॒नपा॒दसु॑रो वि॒श्ववे॑दा दे॒वो दे॒वेषु॑ दे॒वः ।

पथ॑ आ॒ऽनक्ति॑ म॒ध्वा घृ॒तेन॑ । म॒ध्वा य॒ज्ञं न॑क्ष॒से प्री॑णानो न॒राश॑ऽसो

अ॒ग्ने । सु॒कृ॒द्दे॒वः स॒विता॑ वि॒श्ववा॑रः । अ॒च्छाय॑मेति श॒वसा॑

घृ॒तेने॑डा॒नो वह्नि॑र्नम॒सा । अ॒ग्निं॑ सु॒चो अ॒ध्वरे॑षु प्र॒यत्सु॑ ।

स य॑क्षदस्य म॒हिमा॑नम॒ग्नेः स - [] 29

4.1.8.2

ई॒ मन्द्रा॑सु प्र॒यसः॑ । वसु॒श्चेति॑ष्ठो वसु॒धात॑मश्च ।

द्वा॒रो दे॒वीर॑न्वस्य वि॒श्वे व्र॑ता ददन्ते अ॒ग्नेः । उ॒रुव्य॑च॒सो धाम्ना॑

प॒त्यमा॑नाः । ते अ॒स्य यो॑षणे दि॒व्ये न॑ यो॒नावु॑षा॒सान॑क्ता ।

इ॒मं य॑ज्ञमवता म॒ध्वरं॑ नः । दै॒व्या हो॑तारावू॒र्ध्व-म॒ध्वरं॑ नो॒ऽग्नेर्जि॒ह्वाभि॑

गृ॒णीतं॑ । कृ॒णु॒तं नः॑ स्वि॒ष्टिं । ति॒स्रो दे॒वीर्बर्हि॑रेद॒ऽ

स॒दन्ति॑डा॒ सर॑स्वती - [] 30

4.1.8.3

भारती । मही गृणाना । तन्नस्तुरीपमद्भुतं पुरुक्षु त्वष्टा सुवीरं ।
 रायस्पोषं विष्यतु नाभिमस्मे । वनस्पतेऽव सृजा रराणस्त्मना देवेषु ।
 अग्निर्हव्यं शमिता सूदयाति । अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेद इन्द्राय
 हव्यं । विश्वे देवा हविरिदं जुषन्तां ।
 हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
 स दाधार पृथिवीं द्या - [] 31

4.1.8.4

-मुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव ।
 य ईशो अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
 यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रं रसया सहा - [] 32

4.1.8.5

-ऽऽहुः । यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यं क्रन्दसी अवसा तस्तभाने अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ।

यन्ना॒धि॒ सूर॒ उदि॒तौ व्येति॒ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।
येन॑ द्यौरु॒ग्रा पृ॒थि॒वी च॑ दृ॒ढे येन॑ सु॒वः स्त॒भितं॑ येन॑ ना॒कः ।
यो अ॒न्तरि॑क्षे रज॒सो वि॒मानः॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।
आपो॑ ह॒ यन्म॑हती वि॒श्व - [] 33

4.1.8.6

—मा॒यन् दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
ततो॑ दे॒वानां॑ निर॒वर्त्त॑तासु॒रेकः॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।
यश्चि॑दापो॒ महि॒ना पर्य॑पश्यद्—दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
यो दे॒वेष्व॑धि॒ देव॑ ऐ॒क आ॒सीत् कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । 34

(अ॒ग्नेः स - सर॑स्वती - द्या॒ - सह - वि॒श्वं - चतु॑स्त्रि॒ंशच्च॑)
(A8)

Special Korvai

(ऊ॒र्ध्वा - यः प्रा॑णतो - य आ॒त्म॒दा - यस्ये॒मे - यङ्क्र॑न्दसी - येन॑
द्यौ- रापो॑ ह॒ यत् - ततो॑ दे॒वानां॑ - यश्चि॑दापो - यो दे॒वेषु॑ - नव॑)

4.1.9.1

आकू॑तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ स्वाहा॒ मनो॑ मे॒धाम॒ग्निं प्र॒युज॑ स्वाहा॒
चि॒तं वि॒ज्ञा॒तम॒ग्निं प्र॒युज॑ स्वाहा॒ वा॒चो वि॒धृ॒तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ स्वाहा॒

प्र॒जाप॑तये॒ मन॑वे॒ स्वाहा॑ऽग्नये॒ वैश्वान॑राय॒ स्वाहा॑ विश्वे॒ देव॑स्य॒ नेतु॑र्मर्तो॒
वृ॒णीत॑ स॒ख्यं वि॑श्वे रा॒य इ॑षु॒ध्यसि॑ द्यु॒म्नं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॒ स्वाहा॑ मा सु॒
भि॒त्था मा सु॑ रि॒षो दृ॑ह॒स्व वी॒डय॑स्व सु ।

अ॒ंब धृ॑ष्णु वी॒रय॑स्वा - [] 35

4.1.9.2

–ऽग्नि॑श्चेदं करिष्यथः । दृ॑ह॒स्व दे॒वि पृ॑थि॒वि स्व॑स्तय॒ आसु॑री मा॒या
स्व॒धया॑ कृ॒ताऽसि॑ । जु॒ष्टं दे॒वाना॑मि॒दम॑स्तु ह॒व्यम॑रि॒ष्टा त्व॑मु॒दिहि॒ यज्ञे॑
अ॒स्मिन् । मि॒त्रैता॑मु॒खां तपै॑षा मा भे॒दि । ए॒तां ते परि॑ द॒दाम्य॑भि॒त्त्यै ।
दू॒वन्नः॑ सर्पि॒रासु॑तिः प्र॒लो हो॒ता वरे॑ण्यः । स॒हस॑स्पु॒त्रो अद्भु॑तः ।

पर॑स्या॒ अधि॑ सँवतोऽव॒रा अ॒भ्या - [] 36

4.1.9.3

तर॑ । य॒त्राह॑मस्मि॒ ता अ॑व । पर॑मस्याः॒ परा॑वतो॒ रोहि॑दश्च॒ इहाऽ*ग॑हि ।
पु॒रीष्यः॑ पु॒रुप्रि॑योऽग्ने॒ त्वं तरा॑ मृ॒धः । सी॒द त्वं मा॒तुर॑स्या॒ उप॑स्थे
वि॒श्वान्य॑ग्ने॒ वयु॑नानि वि॒द्वान् ।

मै॒नाम॑र्चि॒षा मा॑ तप॒साऽभि॑ शू॒शुचो॑ऽन्तर॒स्या अ॑ शु॒क्र ज्यो॑तिर्वि॒ भाहि॑ ।
अ॒न्तर॑ग्ने॒ रुचा॑ त्वमु॒खायै॑ स॒दने॑ स्वे । तस्या॒स्त्व अ॑ हर॒सा तप॑न् ()

जा॒तवे॒दः शि॒वो भव॑ । शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॒ग्नेऽथो॑ सीद॑ शि॒वस्त्वं॑ ।

शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः सर्वाः॑ स्वां॑ यो॒निमि॒हाऽऽस॑दः । 37

(वी॒रय॒स्वा - ऽऽ - तप॑न् - वि॒श्रुति॑श्च) (A9)

4.1.10.1

यद॒ग्ने या॒नि का॒नि चाऽऽते॑ दा॒रूणि॑ द॒ध्मसि॑ । तद॒स्तु तु॒भ्यमि॑द्-घृ॒तं

तज्जु॑षस्व॒ यवि॑ष्य । यद॒त्युप॑जि॒ह्विका॑ यद्व॒म्रो अ॑ति॒सर्प॑ति ।

सर्वं॑ तद॒स्तु ते॑ घृ॒तं तज्जु॑षस्व॒ यवि॑ष्य ।

रा॒त्रिꣳ रा॒त्रिम॑प्र॒यावं॑ भ॒रन्तो॑ऽश्वा॒येव॑ तिष्ठ॑ते घा॒सम॑स्मै ।

रा॒यस्पो॑षेण॒ समि॑षा म॒दन्तो॑ऽग्ने॒ मा ते॑ प्र॒तिवे॑शा रिषाम॑ ।

नाभा॑ - [] 38

4.1.10.2

पृ॒थिव्याः॑ स॒मिधा॑-न॒मग्निꣳ रा॒यस्पो॑षाय॒ बृह॑ते॒ हवाम॑हे ।

इ॒रम्म॑दं॒ बृह॑दु॒क्थं य॑ज॒त्रं जे॑ता॒रम॒ग्निं पृ॑त॒नासु॑ सा॒सहि॑ ।

याः से॒ना अ॒भीत्व॑री॒रा-व्या॑धि॒नी-रु॒गणा॑ उ॒त ।

ये स्ते॒ना ये च॑ त॒स्करा॑स्ताꣳस्ते॒ अग्ने॑ऽपि॒ दधा॑म्या॒स्यै॑ ।

दꣳष्ट्रा॑भ्यां॒ मलि॑म्लून् जं॒भ्यै-स्त॑स्कराꣳ उ॒त ।

हनू॑भ्या॒ स्ते॒नान्-भ॒गव॒स्ता॒-स्त्वं॑ खा॒द सु॒खादि॑तान् ।

ये जने॑षु म॒लि॒म्लवः॑ स्ते॒ना-स॒स्तस्करा॑ वने॑ । ये - [] 39

4.1.10.3

कक्षे॑ष्वघा॒ यव॒स्ता॒-स्ते॑ द॒धामि॑ जं॒भयोः॑ ।

यो अ॒स्मभ्य॑मरातीयाद्-यश्च॑ नो॒ द्वेष॑ते जनेः॑ ।

नि॒न्दाद्यो॑ अ॒स्मान् दि॒प्सा॒च्च॑ सर्वं॑ तं म॒स्मसा॑ कुरु ।

सञ्शितं॑ मे ब्र॒ह्म सञ्शितं॑ वी॒र्यं॑ बलं॑ ।

सञ्शितं॑ क्ष॒त्रं जि॒ष्णु॒ यस्या॒ऽहम॑स्मि पु॒रोहि॑तः ।

उ॒देषां॑ बा॒हू अ॒तिर॑मु॒द्वर्च॑ उ॒दू बलं॑ ।

क्षि॒णोमि॑ ब्र॒ह्मणा॒-ऽमि॒त्रानु॑न्नयामि - [] 40

4.1.10.4

स्वाञ् अ॒हं । दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौर्दु॒र्मर्ष॑मायुः श्रि॒ये रु॒चानः॑ ।

अ॒ग्नि॒रमृ॑तो अ॒भव॒द्वयो॑-भि॒र्यदे॑नं द्यौ॒रजन॑यथ् सु॒रेताः॑ ।

वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्र॒ति मुञ्च॑ते क॒विः प्रा॒ऽसा॒वीद्भ॒द्रं द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ ।

वि ना॒कम॑ख्यथ् स॒विता॑ वरे॒ण्योऽनु॑ प्र॒याण॑मु॒षसो॑ वि॒राज॑ति ।

न॒क्तोषा॑सा स॒मन॑सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कञ् समी॒ची ।

द्या॒वा क्षा॒मा रु॒क्मो - [] 41

4.1.10.5

अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒वि॒णो॒दाः ।
सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रु॒त्मा॒न् त्रि॒वृ॒त्ते शि॒रो गाय॑त्रं चक्षुः॒ स्तोम॑ आ॒त्मा साम॑ ते
त॒नूर्वा॑मदे॒व्यं बृ॒हद्-रथ॑न्तरे पक्षौ य॒ज्ञाय॑ज्ञि॒यं पु॒च्छं
छन्दा॑स्य॒ङ्गानि॑ धि॒ष्णि॒याः श॒फा यजू॑षि॒ नाम ।

सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रु॒त्मा॒न् दि॒वं ग॒च्छ सु॒वः प॒त । 42

(ना॒भा - व॒ने ये - न॑यामि क्षा॒मा रु॒क्मा - ऽष्टा॑त्रिं॒शच्च॑) (A10)

4.1.11.1

अ॒ग्ने यं य॑ज्ञम॒ध्वरं वि॑श्वतः परिभूर॒सि । स इ॒द्दे॒वेषु॑ गच्छति ।
सोम॑ यास्ते मयो॒भुव ऊ॒तयः॑ सन्ति दा॒शुषे॑ । ताभि॒र्नोऽवि॑ता भव ।
अ॒ग्नि॒र्मूर्धा > 1, भुवः > 2 ।
त्व॒न्नः सोम॑ > 3, या ते धा॒मानि॑ > 4 ।
तथ् स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यं भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि । धि॒यो यो नः॑ प्र॒चोद॑यात् ।
अ॒चि॒त्ती यच्च॑ कृ॒मा दै॒व्ये ज॒ने दी॒नैर्दक्षैः॑ प्र॒भूती॑ पू॒रुष॑त्वता । 43

4.1.11.2

दे॒वेषु॑ च स॒वि॒त॒र्मा॒नु॒षेषु॑ च त्व॒न्नो अ॒त्र सु॒व॒ता॒द॒ना॒ग॒सः ।
 चो॒द॒यि॒त्री सू॒नृ॒ता॒नां चे॒त॒न्ती सु॒म॒ती॒नां । य॒ज्ञं द॒धे सर॑स्वती ।
 पा॒वी॒र॒वी क॒न्या चि॒त्रा॒युः सर॑स्वती वी॒र॒प॒त्नी धि॒यं धा॒त् ।
 ग्ना॒भि॒र॒च्छि॒द्रं श॒रणं स॒जोषा॑ दु॒रा॒ध॒र्षं गृ॒ण॒ते श॒र्म य॑स॒त् ।
 पू॒षा गा अ॒न्वे॒तु नः पू॒षा र॒क्ष॒त्व॒र्व॒तः ।
 पू॒षा वा॒जं स॒नो॒तु नः । शु॒क्रं ते अ॒न्य॒द्य॒ज॒तं ते अ॒न्य - [] 44

4.1.11.3

-द्वि॒षु॒रूपे॑ अ॒ह॒नी द्यौ॒रि॒वा॒सि । वि॒श्वा हि मा॒या अ॒व॒सि स्व॒धा॒वो भ॒द्रा ते
 पू॒ष॒न्नि॒ह रा॒ति॒र॒स्तु । तेऽव॑र्ध॒न्त स्व॒त॒व॒सो म॒हि॒त्व॒ना ऽऽना॑कं त॒स्थु॒रुरु
 च॒क्रि॒रे स॒दः । वि॒ष्णु र्य॒द्धाऽऽव॑द्-वृ॒षणं॑ म॒द॒च्यु॒तं व॒यो न सी॑द॒न्नधि॑
 ब॒र्हि॒षि प्रि॒ये । प्र॒चि॒त्र॒म॒र्कं गृ॒ण॒ते तु॒रा॒य मा॒रु॒ता॒य स्व॒त॒व॒से भ॒र॒ध्वं । ये
 स॒हाऽसि॑ स॒ह॒सा स॒ह॒न्ते - [] 45

4.1.11.4

रे॒ज॒ते अ॒ग्ने पृ॒थि॒वी म॒खे॒भ्यः ।
 वि॒श्वे दे॒वा > [5], वि॒श्वे दे॒वाः > [6] ।
 द्या॒वा नः पृ॒थि॒वी इ॒मं सि॒ध्रम॑द्य दि॒वि॒स्पृ॒शं ॥

य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ य॒च्छतां॑ । प्र॒ पूर्॒वजे॑ पि॒तरा॑ न॒व्यसी॑भिर्गी॒र्भिः
 कृ॒णु॒ध्वँ॑ स॒दने॑ ऋ॒तस्य॑ । आ नो॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी दै॒व्येन॑ ज॒नेन॑ या॒तं
 म॒हि वां॑ व॒रूथं॑ । अ॒ग्निं॑ स्तो॒मेन॑ बो॒धय॑ स॒मिधा॑नो अ॒मर्त्यं॑ ।
 ह॒व्या दे॒वेषु॑ नो द॒धत् । स ह॒व्यवा॑ड॒मर्त्यं॑ उ॒शिग्दू॑तश्चनो॒हितः॑ () ।
 अ॒ग्निर्धिया॑ स॒मृण्व॑ति । श॒न्नो भ॑वन्तु > ⁷ , वा॒जेवा॑जे > ⁸ । 46

(पुरुषत्वता - यजतन्ते अन्यथ सहन्ते - चनोहितो - ऽष्टौ च) (A11)

PraSna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(यु॒ञ्जान॑ - इ॒माम॑गृ॒भ्णन् - दे॒वस्य॑ - स॒न्ते - वि पा॑ज॒सा -
 व॒सव॑स्त्वा - स॒मास्त्वो॑ - द॒र्ध्वा - अ॒स्याकू॑तिं - य॒दग्ने॑ या॒न् - य॒ग्ने
 यं य॒ज्ञ - मे॒काद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(यु॒ञ्जानो॑ - वर्म॑ च स्थ - आ॒दित्य॑स्त्वा - भा॒रती॑ - स्वाँ अ॒हँ -
 षट्च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of First Prasnam of Kanda 4 :-

(यु॒ञ्जानो॑ – वा॒जे॒वा॒जे)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.1.1 Appendix

4.1.11.1 – अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ > ¹, भुवः॑ > ² ।

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत् पतिः॑ पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।

अपा॑ꣳ रेता॑ꣳसि गि॒न्वति॑ ॥

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॒सश्च॑ ने॒ता यत्रा॑ नि॒यु॒द्धिः सच॑से शि॒वाभिः॑ ।

दि॒वि मूर्धा॑नं दधि॒षे सुव॑र्षा जि॒ह्वा॒ग्ने च॒कृषे॑ ह॒व्यवा॑हं ॥

(Appearing in TS 4-4-4-1)

4.1.11.1 त्वन्नः॑ सोम > ³, या ते॑ धा॒मानि॑ > ⁴ ।

त्वं नः॑ सोम वि॒श्वतो॑ रक्षा॑ राज॒न्नघा॑यतः । न रि॒ष्येत् त्वाव॑तः स॒खाः ॥

या ते॑ धा॒मानि॑ दि॒वि या पृ॒थि॒व्यां या॑ पर्व॒तेष्वोष॑धीष्व॒प्सु ।

तेभि॑र्नो॒ विश्वे॑ः सु॒मना॒ अहे॑डन् राजन्त्-सोम॒ प्रति॑ ह॒व्या गृ॑भाय ॥

(Appearing in TS 2-3-14-1)

4.1.11.4- विश्वे॑ दे॒वा > ⁵ , विश्वे॑ दे॒वाः > ⁶ ।

वि॒श्वे दे॒वा ऋ॒तावृ॑ध ऋ॒तुभिर्॑ ह॒वन॑श्रुतः । जु॒षन्तां॒ यु॒ज्यं प॑यः ॥

वि॒श्वे दे॒वाः शृ॑णुतेम॒ ह॒वं मे॒ ये अ॒न्तरि॑क्षे य उप॒ द्यवि॑ष्ठ ।

ये अ॒ग्निजि॑ह्वा उ॒त वा॒ यज॑त्रा आ॒सद्या॑स्मिन् ब॒र्हिषि॑ मा॒दय॑ध्वं ॥

(Appearing in TS 2.4.14.5)

4.1.11.4 -श॒न्नो भ॑वन्तु > ⁷ , वा॒जेवा॑जे > ⁸ ।

मि॒त॒द्र॒वः स॒हस्र॑सा मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः ।

म॒हो ये रत्न॑ समि॒थेषु॑ ज॒भिरे॑ श॒न्नो भ॑वन्तु वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ ॥

वा॒जेवा॑जे ऽव॒त वा॑जिनो नो ध॒नेषु॑ वि॒प्रा अ॑मृता ऋ॒तज्ञाः॑ ॥

(Appearing in TS 1.7.8.2)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः – देवयजनग्रहाभिधानं

4.2.1.1

वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑भि॒माति॑हा गा॒य॒त्रं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒ह पृ॒थि॒वीम॒नु
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑भि॒शस्ति॑हा
त्रै॒ष्टु॒भं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒हान्त॑रि॒क्षम॒नु वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो
वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑रा॒तीय॒तो ह॒न्ता जा॑गतं छ॒न्द आ॑ रो॒ह दि॒वम॒नु
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो वि॒ष्णोः॑ – [] 1

4.2.1.2

क्र॒मोऽसि॑ श॒त्रूय॒तो ह॒न्ताऽनु॑ष्टु॒भं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒ह दि॒शोऽनु॑
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मः ।
अ॒क्र॒न्द॒दग्निः॑ स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः॑ क्षा॒मा रे॒रिह॑द्-वी॒रु॒धः स॒मज्ज॑न् ।
सद्यो॑ ज॒ज्ञानो॑ वि॒ हीमि॑द्धो अ॒ख्य॒दा रो॑द॒सी भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः॑ ।

अ॒ग्नेऽभ्याव॑र्ति॒न्नभि॒ न आ॒ वर्त॑स्वाऽऽयु॒षा॒ वर्च॑सा॒ स॒न्या॒ मे॒धया॒ प्र॒जया॒
ध॒नेन॑ । अ॒ग्ने - [] 2

4.2.1.3

अ॒ङ्गिरः॑ श॒तं ते॑ स॒न्त्वावृ॑तः स॒हस्रं॑ त उपावृ॑तः ।
तासां॑ पोष॒स्य पोषे॑ण पुन॒र्नो नष्ट॑मा कृ॒धि पुन॒र्नो रयि॑मा कृ॒धि ।
पुन॒रूर्जा॑ निव॒र्तस्व॑ पुन॒रग्न॑ इ॒षाऽऽयु॒षा । पुन॒र्नः पाहि॑ विश्व॒तः । सह॑
रय्या॑ नि वर्त॑स्वाग्ने पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ । विश्व॑प्ति॒न्या विश्व॑ तस्परि॑ ।
उदु॒त्तमं॑ व॒रुण॑ पाश॒ मस्म॑दवाध॒मं - [] 3

4.2.1.4

वि॒ मध्य॑मञ्च॒ श्रथा॑य । अथा॑ वयमा॒दित्य॑ व्र॒ते तवा॑नागसो अ॒दितये॑
स्याम॑ । आ त्वाऽहार्ष॑-मन्त॒रभूर्ध्रु॑वस्तिष्ठा॒ ऽवि॑चाचलिः ।
विश॑स्त्वा सर्वा॑ वाञ्छन्त्वस्मिन् रा॒ष्ट्रम॑धि श्रय ।
अ॒ग्ने बृ॒हन्नु॑षसा॒मूर्ध्वो अ॑स्था॒न्निर्ज॑ग्मि॒वान्-तम॑सो ज्योति॒षाऽऽगा॑त् ।
अ॒ग्निर्भा॑नुना॒ रुश॑ता॒ स्वङ्ग॑ आ जा॒तो विश्वा॑ स॒द्मान्य॑प्राः ।
सीद॑ त्वं मा॒तुर॑स्या - [] 4

4.2.1.5

उप॒स्थे वि॒श्वान्य॑ग्ने व॒युनानि॑ वि॒द्वान् । मै॒नाम॑र्चिषा मा तप॑साऽभि
 शू॒शुचो॑ऽन्तर॒स्याऽ शु॒क्रज्यो॑तिर्वि भा॒हि । अ॒न्तर॑ग्ने रु॒चा त्वमु॑खायै
 स॒दने॑ स्वे । तस्या॑स्त्व॒ ह॒रसा॑ तप॒ज्जात॑वेदः शि॒वो भव॑ ।
 शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॑ग्नेऽथो सीद शि॒वस्त्वं । शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः
 सर्वाः॑ स्वां यो॒निमि॑हाऽऽ स॒दः । ह॒सः शु॒चिष॑ () द्वसु॑रन्तरि॒क्ष-
 स॒द्धोता॑ वेदि॒षदति॑थि दु॒रोण॑सत् । नृ॒षद्व॑रसद् ऋ॒तसद् व्यो॑मसद्
 अ॒ब्जा गो॒जा ऋ॒तजा॑ अ॒द्रिजा॑ ऋ॒तं बृ॒हत् । 5

(दि॒वम॒नु वि क्र॑मस्व निर्भ॑क्तः स यन् द्वि॒ष्मो वि॒ष्मो - र्द्ध॑नेनाग्ने
 - ऽध॑म - म॒स्याः - शु॒चिष॑थ् - षोड॑श च) (A1)

4.2.2.1

दि॒वस्प॑रि प्र॒थमं॑ ज॒ज्ञे अ॒ग्निर॑स्मद् द्वि॒तीयं॑ परि जा॒तवे॑दाः ।
 तृ॒तीय॑मप्सु नृ॒मणा॑ अज॒स्रमि॑न्धान ए॒नं ज॑रते स्वा॒धीः ।
 वि॒द्या ते॑ अ॒ग्ने त्रे॒धा त्र॑याणि वि॒द्या ते॑ स॒द्य वि॑भृतं पु॒रुत्रा॑ ।
 वि॒द्या ते॑ ना॒म पर॑मं गु॒हा यद्वि॑द्या तमु॒त्सं य॑त आ॒जग॑न्थ ।

समु॒द्रे त्वा नृ॒मणा अ॒फ॒स्वन्त॒र्नृ॒चक्षा ई॒धे दि॒वो अ॒ग्न ऊ॒धन् ।

तृ॒तीये॑ त्वा - [] 6

4.2.2.2

रज॑सि त॒स्थि॒वाꣳ स॒मृत॑स्य यो॒नौ म॒हिषा अ॒हि॒न्वन् ।

अ॒क्र॒न्द॒द॒ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः क्षा॒मा रे॒रि॒हद्-वी॒रु॒धः स॒मज्ज॑न् ।

सद्यो॑ ज॒ज्ञानो॑ वि ही॒मि॒द्धो अ॒ख्य॒दा रो॒दसी॑ भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः ।

उ॒शिक् पा॒वको॑ अ॒रतिः॑ सु॒मे॒धा म॒र्तेष्व॑ग्निर॒मृतो॑ नि॒धायि॑ ।

इ॒य॒र्ति धू॒मम॒रुषं॑ भ॒रिभ्र॑दु॒च्छु॒क्रेण॑ शो॒चिषा॑ द्यामि॒नक्ष॑त् ।

वि॒श्वस्य॑ के॒तुर्भु॑वनस्य॒ गर्भ॑ आ - [] 7

4.2.2.3

रो॒दसी॑ अ॒पृणा॑ज्जाय॒मानः॑ । वी॒डुं चि॒दद्रि॑म॒भिन॑त् प॒राय॑न् ज॒ना

य॒द॒ग्नि॒मय॑जन्त॒ पञ्च॑ । श्री॒णामु॑दा॒रो ध॒रुणो॑ र॒यीणां॑ म॒नीषा॑णां प्रा॒र्पणः॑

सो॒मगो॑पाः । व॒सोः सू॒नुः स॒हसो॑ अ॒प्सु रा॒जा वि॑ भा॒त्यग्र॑ उ॒षसा॑मि॒धानः॑ ।

य॒स्ते अ॒द्य कृ॒णव॑द्-भ॒द्रशो॑चेऽपू॒षं दे॒व घृ॒तव॑न्त॒मग्ने॑ । प्र॒तं न॑य प्र॒तरां॑

ँव॒स्यो अ॒च्छा॒भि द्यु॒म्नं दे॒वभ॑क्तं य॒विष्ठ॑ । आ - [] 8

4.2.2.4

तं भज सौश्रवसेष्वग्न उक्थ-उक्थ आ भज शस्यमाने ।
 प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः ।
 त्वामग्ने यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दधिरे वार्याणि ।
 त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ।
 दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्-दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
 अग्निरमृतो अभवद्-वयोभिर्यदे- () -नं द्यौरजनयथ सुरेताः । 9
 (तृतीयं त्वा - गर्भ आ - यविष्ठाऽऽ - य - चत्वारि च) (A2)

4.2.3.1

अन्नपतेऽन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ।
 प्र प्रदातारं तारिष ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ।
 उदु त्वा विश्वे देवा अग्ने भरन्तु चित्तिभिः । स नो भव शिवतमः
 सुप्रतीको विभावसुः । प्रेदग्ने ज्योतिष्मान् याहि शिवेभिरर्चिभिस्त्वं ।
 बृहद्भि-भानुभि-भासन् मा हिंसी स्तनुवा प्रजाः ।
 समिधाऽग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिं । आ - [] 10

4.2.3.2

ऽस्मिन् ह॒व्या जु॑होतन । प्र॒प्राय॑म॒ग्निर्भ॑रतस्य शृ॒ण्वे वि॒ यत् सू॒र्यो न
रो॑चते बृ॒हद्भाः । अभि॒ यः पू॒रुं पृ॑तनासु त॒स्थौ दी॒दाय॒ दैव्यो
अति॑थिः शि॒वो नः । आपो॑ दे॒वीः प्रति॑ गृ॒ह्णीत॒ भस्मै॑तत् स्योने
कृ॒णुध्व॑ सु॒रभा॑वु लो॒के । तस्मै॑ नमन्तां ज॒नयः॑ सु॒पत्नी॑र्मा॒तेव पु॒त्रं
बि॒भृता॑ स्वे॒नं । अ॒फ॒स्व॒ग्ने स॒धिष्ट॑व- [] 11

4.2.3.3

सौष॑धीरनु रु॒ध्यसे॑ । गर्भे॑ सज्जायसे पु॒नः ।
गर्भो॑ अ॒स्योष॑धीनां गर्भो॑ वनस्प॒तीनां॑ । गर्भो॑ विश्व॑स्य भू॒तस्या॒ग्ने
गर्भो॑ अ॒पाम॑सि । प्र॒सद्य॒ भस्म॑ना योनि॒मप॑श्च पृ॒थि॒वीम॑ग्ने ।
स॒सृ॒ज्य मा॒तृभि॑स्त्वं ज्योति॒ष्मान् पु॒नरा॑ऽसदः ।
पु॒नरा॑सद्य॒ सदन॑मपश्च पृ॒थि॒वीम॑ग्ने ।
शेषे॑ मा॒तुर्य॑थोप॒स्थे ऽन्तर॑स्या॒ शिव॑तमः । पु॒नरू॒र्जा - [] 12

4.2.3.4

-नि॑ वर्तस्व पु॒नर॑ग्न इ॒षा ऽऽयु॑षा । पु॒नर्नः॑ पाहि॒ विश्व॑तः ।
सह॑ र॒य्या नि॑ वर्तस्वा॒ग्ने पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ । विश्व॑प्सि॒नया॑ विश्व॑तस्परि॑ ।

पुन॑स्त्वा ऽऽदि॒त्या रु॒द्रा वस॑वः॒ समि॑न्धतां पुन॑र्ब्रह्मा॒णो वसु॑नीथ॒ यज्ञैः॒ ।
 घृ॒तेन॑ त्वं त॒नुवो॑ वर्धयस्व स॒त्याः स॒न्तु यज॑मानस्य॒ कामाः॑ ।
 बो॒धा नो॑ अ॒स्य वच॑सो यविष्ठ म॒हिष्ठ॑स्य प्रभृ॑तस्य स्वधावः ।
 पी॒यति॑ त्वो अनु () त्वो गृ॑णाति व॒न्दारु॑स्ते त॒नुवं व॑न्दे अग्ने ।
 स बो॑धि सू॒रिर्म॒घवा॑ वसु॒दावा॑ वसु॒पतिः॑ । यु॒यो॒ध्यस्मद् द्वेषा॑ऽसि । 13

(आ - तवो - जाऽ - नु - षोडश च) (A3)

4.2.4.1

अपे॑त वी॒त वि च॑ सर्प॒तातो॑ येऽत्र स्थ पु॒राणा॑ ये च नू॒तनाः॑ ।
 अदा॑दिदं य॒मोऽव॑सानं पृथि॒व्या अक्र॑न्निमं पि॒तरो॑ लो॒कम॑स्मै ।
 अग्ने॑र्भस्मा॒स्यग्नेः॑ पु॒रीष॑मसि संज्ञा॒नम॑सि का॒मध॑रणं मयि ते
 का॒मध॑रणं भूयात् । सं या॑ वः प्रि॒यास्त॑नुवः सं प्रि॒या हृद॑यानि वः ।

आ॒त्मा वो॑ अस्तु - [] 14

4.2.4.2

संप्रि॑यः संप्रि॒यास्त॑नुवो मम ।
 अय॑ऽसो अ॒ग्निर्य॑स्मिन्-सोम॑मिन्द्रः सु॒तं द॑धे ज॒ठरे॑ वाव॒शानः॑ ।
 स॒हस्रि॑यं वा॒जम॑त्यं न स॒प्तिऽस॑स॒वान्थ् -स॒न्थ् -स्तू॑यसे

जा॒तवे॒दः । अ॒ग्ने दि॒वो अ॒र्णम॒च्छा जि॒गास्य॒च्छा दे॒वाँ ऊ॒चिषे
धि॒ष्णि॒या ये । याः प॒रस्ता॑द्-रो॒चने॑ सूर्य॒स्य याश्चा॑ वस्ता-दु॒पति॑ष्ठन्त
आपः॑ । अ॒ग्ने यत् ते दि॒वि वर्चः॑ पृ॒थि॒व्यां य॑दोष॒धीष्व॑ - [] 15

4.2.4.3

-ऽप्सु वा यजत्र । येना॒न्तरि॑क्ष-मु॒र्वात॑तन्थ त्वेषः स भानु॑र॒र्णवो
नृ॒चक्षाः॑ । पु॒री॒ष्यासो॑ अ॒ग्नयः॑ प्रा॒वणे॑भिः स॒जोष॑सः ।
जुष॑न्ताँ ह॒व्यमाहु॑तमनमी॒वा इषो॑ म॒हीः । इ॒डाम॑ग्ने पु॒रुदँ
सँ स॒निं गोः॑ श॒श्वत्त॑मँ ह॒वमा॑नाय साध । स्यान्नः॑ सू॒नुस्त॑नयो
वि॒जावा॑ऽग्ने सा ते सु॒मति॑र्भू॒त्वस्मे॑ । अ॒यं ते यो॒निर् ऋ॒त्वियो॑ यतो
जा॒तो अ॒रोच॑थाः । तं जा॒न - [] 16

4.2.4.4

न्न॒ग्न आ रो॒हाथा॑ नो वर्ध॒या र॒यिं । चि॒दसि॑ तया॒ देव॑तयाऽङ्गि॒रस्वद्-
ध्रु॒वा सी॑द परि॒चि॒दसि॑ तया॒ देव॑तयाऽङ्गि॒रस्वद् ध्रु॒वा सी॑द लो॒कं
पृ॒ण छि॒द्रं पृ॒णाथो॑ सी॒द शि॒वा त्वं । इ॒न्द्रा॒ग्नी त्वा बृ॒हस्प॑तिर॒स्मिन्
यो॒नाव॑सीषदन् । ता अ॒स्य सू॒ददो॑हसः सोमँ श्री॑णन्ति पृ॒श्नयः॑ ।

जन्मन् देवानां विशस्त्रिष्वा रोचने दिवः । 17

(अस्त्वो - षधीषु - जान - त्रष्टाचत्वारिंशच्च) (A4)

4.2.5.1

समित् सङ्कल्पेथा संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ ।

इषमूर्जमभि सँवसानौ सं वां मनासि सं व्रता समु चित्तान्याऽकरं ।

अग्ने पुरीष्याधिपा भवा त्वं नः । इषमूर्जं यजमानाय धेहि ।

पुरीष्यस्त्वमग्ने रयिमान् पुष्टिमाँ असि ।

शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽसदः ।

भवतं नः समनसौ समोकसा - [] 18

4.2.5.2

-वरेपसौ । मा यज्ञं हिँसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ

भवतमद्य नः । मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमग्निं स्वे योनावभारुखा ।

तां विश्वैर्देवैर्ऋतुभिः सँविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा वि मुञ्चतु ।

यदस्य पारे रजसः शुक्रं ज्योतिरजायत ।

तं नः पर्षदति द्विषोऽग्ने वैश्वानर स्वाहा ।

नमः सु ते निर्ऋते विश्वरूपे - [] 19

4.2.5.3

ऽयस्मयं॑ वि॒ चृ॒ता ब॒न्धमे॒तं । यमे॒न त्वं॑ य॒म्या सं॑ वि॒दानो॒त्तमं॑ नाकमधि॑
 रोहये॒मं । यत्ते॑ दे॒वी निर्ऋ॑तिराब॒बन्ध॑ दाम॑ ग्री॒वास्व॑ वि॒चर्त्य॑ ।
 इदं॑ ते तद् वि॒ष्यां या॑युषो॒ न म॒ध्याद॒था जी॒वः पि॒तुम॑द्धि प्रमु॒क्तः ।
 यस्या॑स्ते अ॒स्याः क्रू॒र आ॒सज्जु॑होम्येषां॒ बन्धा॑नामवस॒र्जना॑य ।
 भूमि॑रिति॒ त्वा जना॑ वि॒दुर्निर्ऋ॑ति - [] 20

4.2.5.4

रिति॑ त्वा ऽहं॑ परि वेद॒ विश्व॑तः । अ॒सुन् व॒न्तम॑ यज॒मानमि॑च्छ
 स्तेन॑स्येत्यान्-तस्कर॑स्यान् वे॒षि । अ॒न्य म॒स्म-दि॑च्छ सा त इ॒त्या
 नमो॑ दे॒वि निर्ऋ॑ते तु॒भ्यम॑स्तु । दे॒वीम॒हं निर्ऋ॑तिं व॒न्दमा॑नः पि॒तेव॑
 पु॒त्रं द॑सये वचो॒भिः । वि॒श्वस्य॑ या जा॒यमा॑नस्य वेद॒ शिरः॑ शिरः॑
 प्रति॑ सू॒री वि॑ च॒ष्टे । नि॒वेश॑नः स॒ङ्गम॑नो वसू॒नां वि॑श्वा
 रूपा॑भि च॒ष्टे - [] 21

4.2.5.5

शचीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनां ।
सं वरत्रा दधातन निराहावान् कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं
वयं विश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं । निष्कृताहा-वमवट् सुवरत्र् सुषेचनं ।
उद्रिण् सिञ्चे अक्षितं । सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते
पृथक् । धीरा देवेषु सुम्नया । युनक्त सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ
वपतेह – [] 22

4.2.5.6

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इथ् सृण्या पक्वमा
ऽयत् । लाङ्गलं पवीरव् सुशेव् सुमतिथ्सरु ।
उदित् कृषति गामविं प्रफर्व्यं च पीवरीं । प्रस्थावद्-रथवाहनं । शुनं
नः फाला वि तुदन्तु भूमिं शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् ।
शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ।
कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय () वरुणाय च ।
इन्द्रायाग्नये पूष्ण ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ।

घृ॒तेन॑ सी॒ता म॒धुना॑ स॒मक्ता॑ वि॒श्वैर्दे॒वैरनु॑मता मरु॒द्धिः ।
ऊ॒र्ज॒स्वती॑ प॒यसा॑ पि॒न्वमा॑नाऽस्मा॒न्त्सी॑ते प॒यसा॑ऽभ्या-व॒वृथ॑स्व । 23
(स॒र्माक॑सौ - वि॒श्वरू॑पे - वि॒दुर्निर्ऋ॑ति - र॒भि च॑ष्ट - इ॒ह -
मि॒त्राय॑ - द्वाविं॑शतिश्च) (A5)

4.2.6.1

या जा॒ता ओष॑धयो दे॒वेभ्य॑स्त्रि॒युगं॑ पु॒रा ।
म॒न्दामि॑ ब॒भ्रूणा॑मह॒ं श॒तं धा॑मानि स॒प्त च॑ ।
श॒तं वो॑ अ॒ंब धा॑मानि स॒हस्र॑मु॒त वो॒ रुहः॑ ।
अथा॑ श॒तक्र॑त्वो यू॒यमि॑मं मे अ॒गदं॑ कृ॒त ।
पुष्पा॑वतीः प्र॒सूव॑तीः फ॒लिनी॑रफ॒ला उ॒त ।
अश्वा॑ इ॒व सजि॑त्वरी-वी॒रुधः॑ पा॒रयि॑ष्णावः ।
ओष॑धीरि॒ति मा॒तर-स्त॑द्वो दे॒वी-रु॑प ब्रु॒वे ।
रपा॑ंसि वि॒घ्नती॑रि॒त रप॑ - [] 24

4.2.6.2

-श्चा॒तय॑मा॒नाः । अ॒श्व॒त्थे वो॑ नि॒षद॑नं प॒र्णे वो॑ व॒सतिः॑ कृ॒ता ।
 गो॒भाज॑ इत् किला॒सथ॑ यथ् स॒नव॑थ पू॒रुषं॑ ।
 यद॒हं वा॒जय॑-न्नि॒मा ओष॑धीर्ह॒स्त आ॑दधे ।
 आ॒त्मा यक्ष्म॑स्य नश्यति पु॒रा जी॑वगृ॒भो यथा॑ ।
 यदोष॑धयः सं॒गच्छ॑न्ते रा॒जानः॑ स॒मिता॑ वि॒व ।
 वि॒प्रः स उ॑च्यते भिष॒ग्रक्षो॑हा ऽमी॒व चा॑तनः । निष्कृ॑ति-र्नामि॒वो
 मा॒ताऽथा॑ यू॒यञ्स्थ॑ संकृ॒तीः । स॒राः प॑तत्रिणीः - [] 25

4.2.6.3

स्थ॒न यदा॑ मयति निष्कृ॒त ।
 अ॒न्या वो॑ अ॒न्याम॑व-त्व॒न्याऽन्य॑स्या उपा॒वत॑ ।
 ताः सर्वा॑ ओष॑धयः सँवि॒दाना॑ इदं मे प्रा॒वता॑ वचः ।
 उच्छु॑ष्मा ओष॑धीनां गा॒वो गो॑ष्ठा दि॒वेर॑ते ।
 धनञ् स॒निष्य॑न्ती नामा॒त्मानं॑ तव पू॒रुष॑ ।
 अति॑ वि॒श्वाः परि॑ष्ठास्तेन इ॒व ब्र॑जम॒क्रमुः॑ ।
 ओष॑धयः प्राचु॒च्यवु॑ र्यत् किं च त॒नुवाञ् र॑पः । या - [] 26

4.2.6.4

-स्त॑ आ॒त॒स्थु-रा॒त्मा॒नं॑ या॒ आ॒वि॒वि॒शुः॑ प॒रुः॑ प॒रुः॑ ।
 तास्ते॑ यक्ष्मं॑ वि॒बा॒ध॒न्ता॑ मु॒ग्रो म॑द्ध्य म॒शी॒रिव॑ ।
 साकं॑ यक्ष्म॑ प्र प॒त॒ इ॒ये॒ने॒न॑ कि॒कि॒दी॒वि॒ना॑ ॥
 साकं॑ वा॒त॒स्य॑-धा॒ज्या॑ साकं॑ न॒श्य॑ नि॒हा॒क॒या॑ ।
 अ॒श्वा॒वती॑ꣳ सोम॒वती॑ मूर्ज॒यन्ती॑ मु॒दो॒ज॒सं॑ ।
 आ वि॒थि॒सि॒ सर्वा॑ ओष॒धी॒र॒स्मा अ॑रि॒ष्ट॒ता॒तये॑ ।
 याः फ॒लि॒नी॒र्या अ॑फ॒ला अ॑पु॒ष्पा याश्च॑ पु॒ष्पिणीः॑ ।
 बृ॒ह॒स्पति॑ प्र॒सू॒ता स्ता॒नो मु॒ञ्च॒न्त्वꣳ ह॒सः॑ । या - [] 27

4.2.6.5

ओष॒धयः॑ सोम॒रा॒ज्ञीः॑ प्र॒वि॒ष्टाः॑ पृ॒थि॒वी॒मनु॑ ।
 तासां॑ त्वम॒स्यु॒त्त॒मा प्र॑णो जी॒वा॒त-वे॑सुव ।
 अ॒व॒प॒त॒न्ती॒र॒व॒दन् दि॒व ओष॑दयः परि ।
 यं जी॒व म॑श्ज॒वा म॒है न स॑ रि॒ष्या॒ति पू॑रुषः ।
 याश्चे॒द मु॒प-शृ॑ण्वन्ति॒ याश्च॑ दू॒रं प॑रा॒ग॒ताः॑ ।

इ॒ह स॒ङ्ग॒त्य ताः॑ सर्वा॑ अ॒स्मै सं दत्त॑ भेष॒जं ।

मा वो॑ रिषत् ख॒निता॑ यस्मै॑ चा॒हं ख॒नामि॑ वः () ।

द्विप॑-च्चतु॒ष्प-द॒स्माक॑ सर्व॑-मस्त्व॒नातुरं॑ ।

ओष॑धयः सं व॑दन्ते सोमे॒न सह॑ राज्ञा॑ ॥

यस्मै॑ करो॒ति ब्रा॒ह्मण॑स्त॒ राज॑न् पा॒रया॑मसि । 28

(रपः - प॒त॒त्रिणी॑- र्या अ॒ह॒सो याः - ख॒नामि॑ वो - ऽष्टा॑द॒श च)
(A6)

4.2.7.1

मा नो॑ हि॒सीज्ज॒निता॑ यः पृ॒थि॒व्या यो वा॑ दि॒वः स॒त्यध॑र्मा ज॒जान॑ ।

यश्चा॒पश्च॑न्द्रा बृ॒हती॑र्ज॒जान॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।

अ॒भ्याव॑र्तस्व पृ॒थि॒वि य॒ज्ञेन॑ प॒यसा॑ सह ।

वपां॑ ते अ॒ग्निरि॑षितो॒ऽव सर्प॑तु । अ॒ग्ने यत् ते॑ शु॒क्रं य॑च्च॒न्द्रं य॑त्

पू॒तं य॑द्-य॒ज्ञियं॑ ॥ तद्-दे॒वेभ्यो॑ भ॒राम॑सि ।

इ॒षमूर्ज॑म॒ह॒मि॒त आ - [] 29

4.2.7.2

दद॑ ऋ॒तस्य॑ धाम्नो॑ अमृ॑तस्य यो॒नैः॑ ।
 आ नो॑ गो॒षु वि॒शत्वौष॑धीषु॒ जहा॑मि से॒दिम॑नि॒राम॑मी॒वां ।
 अग्ने॑ तव॒ श्रवो॑ वयो॒ महि॑ भ्राजन्त्यर्चयो॑ विभावसो ।
 बृहद्-॑भानो॒ शवसा॑ वाजमु॒क्थ्यं दधा॑सि दा॒शुषे॑ कवे ।
 इ॒रज्य॑न्नग्ने॒ प्रथ॑यस्व जन्तु॑भिरस्मे रा॒यो अम॑र्त्य ।
 स द॒र्श॑तस्य॒ वपु॑षो वि॒ राज॑सि पृ॒णक्षि॑ सान॒सिꣳ रयि॑ं ।
 ऊ॒र्जो नपा॑ज्जातवेदः सु॒श॒स्तिभि॑-र्मन्दस्व - [] 30

4.2.7.3

धी॒तिभि॑र्हि॒तः । त्वे॒ इषः॑ सं दधु॑-भूरि॑रेतस-श्चि॒त्रो तयो॑ वामजा॑ताः ।
 पा॒वक॑वर्चाः शु॒क्रव॑र्चा अनू॒नव॑र्चा उ॒दिय॑र्षि॒ भानु॑ना ।
 पु॒त्रः पि॒तरा॑ वि॒चर॑न्नुपावस्यु॒भे पृ॑णक्षि॒ रोद॑सी ।
 ऋ॒तावा॑नं म॒हिषं॑ वि॒श्वच॑र्षणिम॒ग्निꣳ सु॒म्नाय॑ दधिरे॒ पुरो॑ जनाः॑ ।
 श्रु॒त्कर्ण॑ꣳ स॒प्रथ॑स्तमं त्वा गि॒रा दै॒व्यं मा॑नुषा यु॒गा ।

निष्कर्तारि-मध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसे महे ।

रातिं भृगूणामुशिजं कविक्रतुं पृणक्षि सानसि - [] 31

4.2.7.4

रयिं । चितः स्थ परिचित ऊर्ध्वचितः श्रयध्वं तया

देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवाः सीदत । आ प्यायस्व समेतु ते विश्वतः

सोम वृष्णियं । भवा वाजस्य सङ्गथे । सं ते पयांसि समु यन्तु

वाजाः सं वृष्ण्या-न्यभिमातिषाहः । आप्यायमानो अमृताय सोम

दिवि श्रवाऽस्युत्तमानि धिष्व । 32

(आ - मन्दस्व - सानसि - मेकान्न चत्वारिंशच्च) (A7)

4.2.8.1

अभ्यस्थाद्-विश्वाः पृतना अरातीस्तदग्निराह तदु सोम आह ।

बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा माऽधाथ् सुकृतस्य लोके ।

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ् समुद्रादुत वा पुरीषात् ।

श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम तत् ते अर्वन् ।

अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानं ।

वर्धमानं मह - [] 33

4.2.8.2

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ।
 ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन आवः ।
 स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ।
 हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
 स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु - [] 34

4.2.8.3

-द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयं योनिमनु सञ्चरन्तं द्रप्सं
 जुहोम्यनु सप्त होत्राः । नमो अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु ।
 ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । येऽदो रोचने दिवो ये
 वा सूर्यस्य रश्मिषु । येषामप्सु सदः कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ।
 या इषवो यातु धानानां () ये वा वनस्पतींरनु ।
 ये वाऽवटेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । 35

(महो - ऽनु - यातुधानाना - मेकादश च) (A8)

4.2.9.1

ध्रु॒वा॒ऽसि॑ ध॒रुणा॑ऽस्तृ॒ता वि॒श्वक॑र्मणा सु॒कृ॒ता ।
 मा त्वा॑ स॒मु॒द्र उ॒द्व॒धी॒न्मा सु॒प॒र्णो व्य॑थ॒माना॑ पृ॒थि॒वीं दृ॒ह ।
 प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु पृ॒थि॒व्याः पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वतीं॑ प्र॒थ॒स्वतीं॑ प्र॒थो॑ऽसि
 पृ॒थि॒व्य॒सि भू॒र॒सि भू॒मि॒र॒स्य॒दि॒ति॒र॒सि वि॒श्वधा॑या वि॒श्वस्य॑ भु॒वन॒स्य
 ध॒र्त्री पृ॒थि॒वीं य॑च्छ पृ॒थि॒वीं दृ॒ह पृ॒थि॒वीं मा हि॒॑सी॒र्वि॒श्वस्मै॑
 प्रा॒णाया॑पा॒नाय॑ व्या॒नायो॑दा॒नाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ – [] 36

4.2.9.2

च॒रि॒त्राया॑-ग्नि॒स्त्वा॒ऽभि पा॑तु म॒ह्या स्व॑स्त्या छ॒र्दिषा॑ श॒न्तमे॑न
 तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒र॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द । काण्डा॑त् काण्डा॑त् प्र॒रोह॑न्ती
 प॒रुषः॑ प॒रुषः॑ परि । ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्र त॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च । या
 श॒तेन॑ प्र॒तनो॑षि स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि तस्या॑स्ते दे॒वीष्ट॑के वि॒धेम॑ ह॒विषा॑
 व॒यं । अ॒षाढा॑ऽसि स॒हमा॑ना स॒हस्वा॑रातीः स॒हस्वा॑राती॒यतः॑ स॒हस्व॑
 पृ॒त॒नाः स॒हस्व॑ पृ॒त॒न्यतः॑ । स॒हस्र॑वीर्या – [] 37

4.2.9.3

—सि सा मा जिन्व । मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः ।
 माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधु नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः ।
 मधु द्यौरस्तु नः पिता । मधुमान् नो वनस्पति—र्मधुमाꣳ अस्तु सूर्यः ।
 माध्वीर्गावो भवन्तु नः । मही द्यौः पृथिवी च न इमं यꣳजं मिमिक्षतां ।
 पिपृतां नो भरीमभिः । तद्—विष्णोः परमं — [] 38

4.2.9.4

पदꣳ सदा पश्यन्ति सूर्यः । दिवीव चक्षुराततं ।
 ध्रुवाꣳसि पृथिवि सहस्व पृतन्यतः । स्यूता देवेभिरमृतेना ऽꣳगाः ।
 यास्ते अग्ने सूर्ये रुच उद्यतो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
 ताभिः सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि । या वो देवाः सूर्ये रुचो
 गोष्वश्वेषु या रुचः । इन्द्राꣳग्नी ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते ।
 विराड् — [] 39

4.2.9.5

ज्योतिरधारयथ् सम्राड् ज्योतिरधारयथ् स्वराड् ज्योतिरधारयत् ।
 अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः । अरं वꣳहन्त्याशवः ।

यु॒क्ष्वा हि दे॒व॒हू॒तमा॒ञ् अ॒श्वाञ् अ॒ग्ने र॒थी॒रिव॑ । नि होता पू॒र्व्यः स॒दः ।
 द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्द पृ॒थि॒वीम॒नु द्यामि॑मं च योनिम॒नु यश्च॑ पू॒र्वः ।
 तृ॒तीयं यो॑निम॒नु सञ्च॑रन्तं द्र॒प्सं जु॒हो॒म्यनु॑ स॒प्त - [] 40

4.2.9.6

हो॒त्राः । अ॒भू॒दि॒दं वि॒श्वस्य॑ भु॒वन॑स्य वा॒जिन॑म॒ग्ने-वै॒श्वान॑रस्य च ।
 अ॒ग्नि॒ज्योति॑षा ज्योति॒ष्मान् रु॒क्मो वर्च॑सा वर्च॒स्वान् ।
 ऋ॒चे त्वा रु॒चे त्वा स॒मिथ् स्र॑वन्ति स॒रितो॑ न धे॒नाः ।
 अ॒न्तर्हृ॒दा म॒नसा॑ पू॒यमा॑नाः । घृ॒तस्य॑ धा॒रा अ॒भि चा॑क॒शीमि॑ ।
 हि॒र॒ण्ययो॑ वे॒तसो॑ म॒ध्य आ॑सां । तस्मिन्त्सु॒प॒र्णो म॑धु॒कृत् कु॑ला॒यी
 भ॒जन्ना॑स्ते म॒धु दे॒वता॑भ्यः । तस्या॑ स ते ह॒रयः॑ स॒प्त ती॒रैः ()
 स्व॒धां दु॒हाना॑ अ॒मृत॑स्य धा॒रां । 41

(प्र॒ति॒ष्ठा॒यै - स॒हस्र॑वी॒र्या - प॒रमं - वि॒राट् - स॒प्त ती॒रै -
 च॒त्वारि॑ च) (A9)

4.2.10.1

आ॒दि॒त्यं॒ गर्भं॑ प॒यसा॑ स॒मञ्ज॑न्त् स॒हस्र॑स्य प्र॒ति॒मां वि॒श्वरू॑पं ।
 परि॑ वृ॒ड्धि॒ग्ध॒ हर॑सा मा॒ऽभि मृ॑क्षः श॒तायु॑षं कृ॒णु॒हि ची॒य॒मा॒नः॑ ।
 इ॒मं मा॒ हि॒॒सी॒र्द्धि॒पादं॑ प॒शूना॑ सह॒स्राक्ष॑ मे॒ध आ ची॒य॒मा॒नः॑ ।
 म॒यु॒मा॒र॒ण्य॒म॒नु ते दि॑शामि ते॒न चि॒न्वा॒न॒स्त॒नु॒वो नि षी॑द ॥
 वा॒त॒स्य ध्रा॒जिं व॑रु॒णस्य॑ ना॒भि॒म॒श्वं ज॒ज्ञान॑ स॒रि॒र॒स्य म॒ध्ये॑ ।
 शि॒शुं न॒दी॒ना॑ हरि॒म॒द्रि॒बु॒द्ध॒म॒ग्ने मा हि॒॒सीः॑ - [] 42

4.2.10.2

पर॑मे व्यो॒म॒न् । इ॒मं मा॒ हि॒॒सी॒रे॒क॒श॒फं प॒शूनां॑ क॒निक्र॑दं
 वा॒जि॒नं वा॒जि॒नेषु॑ । गौ॒र॒मा॒र॒ण्य॒म॒नु ते दि॑शामि ते॒न
 चि॒न्वा॒न॒स्त॒नु॒वो नि षी॑द । अ॒ज॒स्र॒मि॒न्दु॒म॒रु॒षं भु॒र॒ण्यु॒म॒ग्नि॒मी॒डे
 पू॒र्व॒चि॒त्तौ न॑मो॒भिः । स प॑र्व॒भिर्ऋ॒तु॒शः क॑ल्प॒मा॒नो गां॑ मा
 हि॒॒सी॒र॒दि॒तिं वि॒राजं॑ । इ॒मं स॒मु॒द्रं श॒त॒धा॒र॒मु॒थ्-सं व्य॑च्य॒मा॒नं
 भु॒व॒न॒स्य म॒ध्ये॑ । घृ॒तं दु॒हा॒ना॒म॒दि॒तिं ज॒ना॒या॒ग्ने मा॒ - [] 43

4.2.10.3

हि॒ऽसीः॑ पर॒मे व्यो॑मन् । ग॒वय॑मा॒र॒ण्यम॑नु ते दि॒शामि॑ तेन॑
 चि॒न्वान॑स्तनु॒वो नि॒ षी॑द । वरू॒त्रिं त्वष्टु॑र्वरुणस्य॒ नाभि॑मविं जज्ञा॒नाऽ
 रज॑सः पर॒स्मात् । मही॑ऽसा॒हस्री॑मसुरस्य॒ माया॑मग्ने॒ मा हि॒ऽसीः॑
 पर॒मे व्यो॑मन् । इ॒मामू॑र्णायुं वरुणस्य॒ मायां॑ त्वचं॒ पशू॑नां द्वि॒पदां॑
 चतु॑ष्पदां । त्वष्टुः प्र॒जानां॑ प्रथ॒मं ज॒नित्र॑मग्ने॒ मा हि॒ऽसीः॑ पर॒मे
 व्यो॑मन् । उष्ट्र॑मा॒र॒ण्यम॑नु – [] 44

4.2.10.4

ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वान॑स्तनु॒वो नि॒ षी॑द । यो अ॒ग्नि॒रग्ने॑स्त-
 प॒सोऽधि॑ जा॒तः शो॑चात् पृथि॒व्या उ॒त वा दि॒वस्प॑रि ।
 येन॑ प्र॒जा वि॒श्वक॑र्मा व्या॒नट् त॑मग्ने॒ हेडः॑ परि॒ ते वृ॑णक्तु ।
 अ॒जा ह्य॒ग्नेर॑जनिष्ट॒ गर्भा॑थ् सा वा अ॒पश्य॑ज्जनितारम॒ग्रे ।
 तया॑ रो॒हमा॑यन्नुप॒ मेध्या॑सस्तया॒ देवा॑ दे॒वता॑मग्र॒ आय॑न् । श॒रभ॑- ()
 -मा॒र॒ण्यम॑नु ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वान॑स्तनु॒वो नि॒ षी॑द । 45

(अ॒ग्ने मा हि॒ऽसी - र॒ग्ने मोष्ट्र॑मा - र॒ण्यम॑नु - श॒रभ॑न् - न॒व च॑)
 (A10)

Special Korvai

(आ॒दि॒त्य मि॒मन्दि॒पादे॑ म॒युं वा॑त॒स्या ऽश्च॑ मि॒म मे॑क॒शफ॑
 ज्ञौ॒रम॑ ज॒स्रङ्ग॒वयं॑ व॒रू॒त्रि म॒वि मि॒मामू॑र्णार्यु॒ मुष्ट्रं॑ यो अ॒ग्निः -
 श॒रभं॑ ।)

4.2.11.1

इ॒न्द्रा॒ग्नी रो॒चना दि॒वः परि॒ वाजे॑षु भूष॒थः । तद्वां॑ चेति॒ प्रवी॑र्यं॑ ।
 इ॒नथ॑द्-वृ॒त्रमु॑त स॒नोति॑ वा॒जमि॑न्द्रा यो अ॒ग्नी स॒हुरी॑ स॒पर्या॑त् ।
 इ॒रज्य॑न्ता व॒सव्य॑स्य भू॒रेः स॒हस्त॑मा स॒हसा॑ वा॒जय॑न्ता ।
 प्र च॒र्षणि॑भ्यः पृ॒तना॑ ह॒वेषु॑ प्र पृ॒थिव्या॑ रि॒रिचा॑थे दि॒वश्च॑ ।
 प्र सि॒न्धुभ्यः॑ प्र॒गिरि॑भ्यो म॒हित्वा॑ प्रेन्द्रा॒ग्नी वि॒श्वा भु॒वना॑ऽत्य॒न्या ।
 म॒रुतो॑ यस्य हि - [] 46

4.2.11.2

क्ष॒ये पा॒था दि॒वो वि॑म॒हसः॑ । स सु॒गोपा॑त॒मो ज॒नः ।
 य॒ज्ञैर्वा॑ य॒ज्ञवा॑ह॒सो वि॑प्र॒स्य वा॑ म॒तीनां॑ । म॒रुतः॑ शृ॒णुता॑ ह॒वं ।
 श्रि॒यसे॒ कं भा॒नुभिः॑ सं मि॒मिक्षि॑रे ते र॒श्मि॒भिस्त॑ ऋ॒क्वभिः॑

सुखादयः । ते वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य
 धाम्नः । अव ते हेड > [1], उदुत्तमं > [2] ।
 कया नश्चित्र आ भुवदूती सदा वृधः सखा ॥
 कया शचिष्ठया वृता । 47

4.2.11.3

को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हृणायून् ।
 आसन्निषून् हृथस्वसो मयोभून् य एषां भृत्यामृणधथ् स जीवात् ।
 अग्ने नया > [3], ऽदेवानाञ् > [4], शन्नो भवन्तु > [5], वाजेवाजे > [6] ।
 अफस्वग्ने सधिष्ठव सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ।
 वृषा सोम द्युमाञ् असि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ।
 इमं मे () वरुण > [7], तत्त्वा यामि > [8], त्वं नो अग्ने > [9], स त्वं नो
 अग्ने > [10] । 48

(हि - वृता - म - एकादश च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ – दि॒वस्प॑ – र्य॒न्नप॑ते – ऽपे॒त – स॒मितं॑ – या॒
जा॒ता – मा नो॑ हि॒सी – द॒भ्यस्था॑द् – ध्रु॒वा – ऽस्या॑दि॒त्यङ्ग॒र्भ –
मि॒न्द्रा॒ग्नी॑ रोच॒ – नैका॑दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(वि॒ष्णो – रस्मि॑न् ह॒व्ये – ति॑ त्वा॒ऽहं – धी॒तिभि॑ – ह॒र्त्रा –
अ॒ष्टाच॑त्वारि॒शत्)

First and Last Padam of Second Prasnam of 4th Kandam

(वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ – त्व॒न्नो अ॒ग्ने स॒ त्वन्नो॑ अ॒ग्ने)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.2.1 Appendix

4.2.11.2 – अव ते हेड > ¹, उदुत्तमं > ²

अव ते हेडो वरुण नमोभिर्व यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेना(ग्म्)सि शिश्रथः कृतानि ॥

उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाऽधमं विमध्यमञ् श्रथाय ।

अथा वयमादित्य व्रते तवाऽनागसो अदितये स्याम ॥

(Appearing in TS 1.5.11.3)

4.2.11.3 – अग्ने नया > ³, ऽदेवानाञ् > ⁴

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्नवाम तदनु प्रवोढुं ।

अग्नि विद्वान्त्स यजाथ् सेदु होता सो अध्वरान्त्स स ऋतून्

कल्पयाति ॥ (Appearing in TS 1.1.14.3 and 4)

4.2.11.3 – श॒न्नो॑ भ॒वन्तु॑ > [5], वा॒जे॑वा॒जे> [6]

मि॒त॒द्र॒वः॑ स॒हस्र॑सा मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः ।

म॒हो॒ ये रत्न॑ꣳ स॒मि॒थेषु॑ ज॒ग्निरे॑ श॒न्नो॑ भ॒वन्तु॑ वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ ॥

वा॒जे॑वा॒जे ऽव॑त वा॒जिनो॑ नो॒ धने॑षु वि॒प्रा अ॒मृता॑ ऋ॒तज्ञाः॑ ॥

(Appearing in TS 1.7.8.2)

4.2.11.3 – इ॒मं मे॑ वरु॒ण > [7], त॒त्त्वा॑ या॒मि> [8]

इ॒मं मे॑ वरु॒ण श्रु॒धी ह॒वम॑द्या च मृ॒डय॑ । त्वा॒मव॑स्यु॒रा च॑के ॥

त॒त्त्वा॑ या॒मि ब्र॒ह्म॒णा व॑न्द॒मान॑स्तदा शा॒स्ते य॑ज॒मानो॑ ह॒विर्भिः॑ ।

अ॒हे॒डमा॑नो वरु॒णेह॑ बो॒ध्युरु॑श॒ꣳस मा॒ न आ॒युः प्र॑मोषीः ॥ (ए॒फ़ –

(Appearing in TS 2.1.11.6)

4.2.11.3 – त्वं नो अग्ने>⁹, स त्वं नो अग्ने>¹⁰

त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽव यासि सीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नि तमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाँसि प्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥

स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणँ रराणो वीहि मृडीकँ सुहवो न एधि ॥

(Appearing in TS- 2.5.12.3 and 4)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चित्तिवर्णनं

4.3.1.1

अ॒पां त्वेम॑न्त् सा॒दयाम्य॑पां त्वो॒द्भन्त् सा॒दयाम्य॑पां त्वा भ॒स्मन्त्
सा॒दयाम्य॑पां त्वा ज्यो॒तिषि॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वाऽय॒ने सा॒दयाम्य॑र्णवे स॒दने॑
सी॒द स॒मु॒द्रे स॒दने॑ सी॒द स॒लिले॑ स॒दने॑ सी॒दापां॑ क्ष॒ये सी॒दापा॑ꣳ
स॒धिषि॑ सी॒दापां॑ त्वा स॒दने॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वा स॒धस्थे॑ सा॒दयाम्य॑पां
त्वा पु॒रीषे॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वा यो॒नौ () सा॒दयाम्य॑पां त्वा पा॒थसि॑
सा॒दयामि॑ गा॒यत्री छन्द॑-स्त्रि॒ष्टुप् छन्दो॑ जग॒ती छन्दो॑ऽनु॒ष्टुप् छन्दः॑
प॒ङ्क्तिश्छन्दः॑ । 1 (यो॒नौ - प॒ञ्चद॑श च) (A1)

4.3.2.1

अ॒यं पु॒रो भु॒वस्त॑स्य प्रा॒णो भौ॒वाय॑नो व॒सन्तः॑ प्रा॒णाय॑नो गा॒यत्री
वा॒सन्ती॑ गा॒यत्रि॒यै गा॒यत्रं॑ गा॒यत्रा॑दु॒पाꣳ शु॒रुपा॑ꣳ शो॒स्त्रिवृ॑त् त्रि॒वृत्तो॑
रथ॑न्त॒रꣳ रथ॑न्त॒राद्-व॑सि॒ष्ठ ऋ॒षिः प्र॒जाप॑ति गृ॒हीत॑या त्वया॑ प्रा॒णं

गृ॒ह्णामि॑ प्र॒जाभ्यो॒ऽयं दक्षि॑णा विश्व॒कर्मा॑ तस्य॒ मनो॑ वैश्व॒कर्मणं॑ ग्री॒ष्मो
मान॑सस्त्रि॒ष्टुग्॒रैष्मी॑ त्रि॒ष्टुभ॑ ऐ॒डमै॒डा-दन्त॑र्यामो॒ ऽन्तर्या॑मात् पञ्च॒दशः॑
पञ्च॒दशाद्-बृ॒हद्-बृ॒हतो॑ भर॒द्वाज॑ ऋषिः॒ प्रजा॑पति गृही॒तया॑
त्वया॒ मनो॑ - [] 2

4.3.2.2

गृ॒ह्णामि॑ प्र॒जाभ्यो॒ऽयं पश्चा॑द्-विश्व॒व्यचा॑स्तस्य॒ चक्षु॑र्वैश्व॒व्यच॑सं
वर्षा॑णि चाक्षु॒षाणि॑ जगती॒ वार्षी॑ जगत्या॒ ऋक्ष॑ममृ॒क्षमा॑च्छु॒क्रः
शु॒क्राथ् सप्त॑दशः सप्त॒दशाद्-वैरू॑पं वैरू॒पाद्-विश्वा॑मित्र॒ ऋषिः॑
प्रजा॑पति गृही॒तया॑ त्वया॒ चक्षु॑र्गृह्णामि॒ प्रजा॑भ्य इ॒दमु॑त्तराथ् सु॒वस्त॑स्य
श्रोत्र॑ँ सौ॒वँ शर॑च्छ्रौत्र्यनु॒ष्टुप्-छा॒रद्व॑नु॒ष्टुभः॑ स्वा॒रँ स्वा॒रान्म॑न्थी
मन्थि॑न एक॒विंश॑ एक॒विंशा॑द् वैरा॒जं वैरा॑जाज्ज॒मद॑ग्निर् ऋषिः॒
प्रजा॑पति गृही॒तया॑ - [] 3

4.3.2.3

त्वया॒ श्रोत्रं॑ गृह्णामि॒ प्रजा॑भ्य इ॒यमु॑परि॒ मति॑स्तस्यै॒ वाङ्मा॑ती हे॒मन्तो॑
वा॒च्याय॑नः प॒ङ्क्तिर्हे॒मन्ती॑ पं॒क्त्यै॑ नि॒धन॑वन्नि॒धन॑वत आग्र॒यण॑

आग्रयणात् त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ त्रिणवत्रयस्त्रिंशाभ्यां शाक्वरैवते
 शाक्वरैवताभ्यां विश्वकर्मर्षिः प्रजापति गृहीतया त्वया वाचं
 गृह्णामि प्रजाभ्यः । 4 (त्वया मनो - जमदग्निरऋषिः
 प्रजापतिगृहीतया - त्रिंशच्च) (A2)

4.3.3.1

प्राची दिशां वसन्त ऋतूनामग्निर्देवता ब्रह्म द्रविणं त्रिवृथ् स्तोमः
 स उ पञ्चदशवर्तनि-स्त्र्यविर्वयः कृतमयानां पुरोवातो वातः सानग
 ऋषिर्दक्षिणा दिशां ग्रीष्म ऋतूनामिन्द्रो देवता क्षत्रं द्रविणं पञ्चदशः
 स्तोमः स उ सप्तदश वर्तनि-दित्यवाङ्-वयस्त्रेताऽयानां दक्षिणाद्वातो
 वातः सनातन ऋषिः प्रतीची दिशां वर्षा ऋतूनां विश्वे
 देवा देवता विङ्-[] 5

4.3.3.2

द्रविणं सप्तदश स्तोमः स उ वेकविंशवर्तनि-स्त्रिवथ्सो
 वयो द्वापरोऽयानां पश्चाद्वातो वातोऽहभून् ऋषिरुदीची दिशां शरद्-
 ऋतूनां मित्रावरुणौ देवता पुष्टं द्रविणमेकविंशः स्तोमः स उ

त्रि॒णव॑वर्त॒नि-स्तु॒र्यवा॑ङ् वय॒ आ॒स्क॒न्दो ऽया॒नामु॑त्तराद्-वा॒तो वा॒तः प्र॒त्न
 ऋ॒षि॒रू॒र्ध्वा दि॒शां हे॒मन्त॑शि॒शि॒रावृ॑तू॒नां बृ॒ह॒स्प॒तिर्दे॒वता॑ व॒र्चो द्र॒वि॒णं
 त्रि॒णव॑ स्तो॒मः स॒ उ॒ त्रय॑स्त्रि॒ंश॑वर्त॒निः प॒ष्ठ॒वा॒द्वयो॑ () ऽभि॒भू॒रया॑नां
 वि॒ष्वग्वा॑तो वा॒तः सु॒पर्ण॑ ऋ॒षिः पि॒तरः॑ पि॒ताम॒हाः परे॑ऽव॒रे ते नः॑ पा॒न्तु
 ते नो॑ऽव॒न्त्वस्मि॑न् ब्र॒ह्म॒न्नस्मि॑न् क्ष॒त्रेऽस्या॑-मा॒शि॒ष्यस्यां
 पु॒रो॒धाया॑म॒स्मिन् क॑र्म॒न्नस्यां॑ दे॒वहू॑त्यां । 6

(विट् - प॒ष्ठ॒वा॒द् वयो॑ - ऽष्टा॒विं॑शतिश्च) (A3)

4.3.4.1

ध्रु॒वक्षि॑ति - ध्रु॒वयो॑नि-ध्रु॒वाऽसि॑ ध्रु॒वां यो॑नि॒मा सी॑द सा॒ध्या ।
 उ॒ख्यस्य॑ के॒तुं प्र॒थमं॑ पु॒रस्ता॑द॒श्विना॑ऽध्व॒र्यू सा॑दयतामिह त्वा ।
 स्वे दक्षे॑ दक्ष॒पिते॑ह सी॒द दे॒वत्रा॑ पृथि॒वी बृ॒हती॑ ररा॒णा ।
 स्वा॒स॒स्था त॒नुवा॑ सं वि॒शस्व॑ पि॒तेवै॑धि सू॒नव॑ आ
 सु॒शे॒वाऽश्वि॑नाध्व॒र्यू सा॑दयतामिह त्वा । कु॒ला॒यिनी॑ वसु॒मती॑
 वयो॑धा र॒यिं नो॑ वर्ध॒ बहु॑लं सु॒वीरं॑ । 7

4.3.4.2

अ॒पा॒म॒तिं॑ दु॒र्म॒तिं॑ बा॒ध॒मा॒ना रा॒य॒स्पोषे॑ य॒ज्ञ॒प॒ति॒मा॒भ॒ज॒न्ती॑ सु॒व॒र्धे॒हि
य॒ज॒मा॒नाय॑ पो॒ष॒म॒श्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा॑ ।
अ॒ग्नेः पु॒री॒ष॒म॒सि॑ दे॒व॒या॒नी तां॑ त्वा वि॒श्वे॑ अ॒भि गृ॑णन्तु दे॒वाः ।
स्तो॒म॒पृ॒ष्ठा घृ॒त॒व॒ती॒ह सी॒द प्र॒जा॒व॒द॒स्मे द्र॒वि॒णा ऽऽ*य॑ज॒स्वाश्चि॒ना
ऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा॑ ।
दि॒वो मूर्धा॑ऽसि पृ॒थि॒व्या नाभि॑र्विष्टं॒भनी॑ दि॒शाम॑धि॒प॒त्नी भु॒व॒ना॒नां । 8

4.3.4.3

ऊ॒र्मि॒द्र॒प्सो अ॒पा॒म॒सि वि॒श्व॒क॒र्मा त ऋ॑षि॒रश्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह
त्वा॑ । स॒जूर॑.ऋ॒तु॒भिः स॒जू॒र्वि॒धा॒भिः स॒जू॒र्व॒सु॒भिः स॒जू॒ रु॒द्रैः
स॒जू॒रा॒दि॒त्यैः स॒जू॒र्वि॒श्वै॒र्दे॒वैः स॒जू॒र्दे॒वैः स॒जू॒र्दे॒वैर्व॑यो-ना॒धैर॒ग्न॒यै त्वा
वै॒श्वान॑रा॒याश्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा॑ । प्रा॒णं मे॑ पा॒ह्य॒पा॒नं मे॑ पा॒हि
व्या॒नं मे॑ पा॒हि चक्षु॑र्म उ॒र्व्या () वि॒ भा॒हि श्रो॑त्रं मे॒ श्लो॒क॒याप॑-
स्मि॒न्वौष॑धी॒र्जि॒न्व द्वि॒पात् पा॒हि च॑तु॒ष्पा॒दव॑ दि॒वो वृ॑ष्टिमे॒रय॑ । 9

(सु॒वी॒रं - भु॒व॒ना॒ना - मु॒र्व्या - स॒प्त॒द॒श च) (A4)

4.3.5.1

अ॒वि॒र्वय॑स्त्रि॒ष्टुप् छ॒न्दो॑ दि॒त्यवा॑ङ् वयो॑ वि॒राट् छ॒न्दः॑ पञ्चा॑वि॒र्वयो॑
गा॒य॒त्री छ॒न्दस्त्रि॒व॒थ्सो॑ वय॑ उ॒ष्णिहा॑ छ॒न्द स्तु॒र्यवा॑ङ् वयो॑ऽनु॒ष्टुप्
छ॒न्दः॑ प॒ष्ठवा॑ङ् वयो॑ बृ॒हती॑ छ॒न्द उ॒क्षा वयः॑ स॒तोबृ॑हती॑ छ॒न्द ऋ॒षभो॑
वयः॑ क॒कुच्छ॒न्दो धे॒नुर्वयो॑ जग॒ती छ॒न्दोऽन॒ड्वान् वयः॑ प॒ङ्क्तिः॑ छ॒न्दो
ब॒स्तो वयो॑ वि॒वलं॑ छ॒न्दो वृ॒ष्णिर्वयो॑ वि॒शालं॑ छ॒न्दः॑ पु॒रुषो॑ वय॑ ()
स्त॒न्द्रं छ॒न्दो॑ व्या॒घ्रो वयो॑ऽना॒धृष्टं॑ छ॒न्दः॑ सि॒ँहो वयः॑ छ॒न्दिः॑ छ॒न्दो
वि॒ष्टंभो॑ वयो॑ऽधि॒पतिः॑ छ॒न्दः॑ क्ष॒त्रं वयो॑ मय॒न्दं छ॒न्दो वि॒श्वकर्मा॑
वयः॑ पर॒मेष्ठी॑ छ॒न्दो मूर्धा॑ वयः॑ प्र॒जाप॑तिः॑ छ॒न्दः॑ । 10

(पु॒रुषो॑ वयः॑ – षड् वि॒ँशतिश्च॑) (A5)

4.3.6.1

इ॒न्द्रा॒ग्नी॑ अ॒व्यथ॑मा॒नामि॑ष्टकां दृ॒ँह॒तं यु॑वं ।
पृ॒ष्ठेन॑ द्यावापृ॒थिवी॑ अ॒न्तरि॑क्षं च वि बा॒धतां॑ ।
वि॒श्वकर्मा॑ त्वा सा॒दय॑त्व॒न्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वतीं॑ प्र॒थस्व॑तीं
भा॒स्वतीँ॑ सू॒रिम॑ती॒मा या॑ द्यां भा॒स्या पृ॑थि॒वीमोर्व॑न्तरि॒क्ष-म॑न्तरि॒क्षं

यच्छान्तरिक्षं दृ॒हान्तरिक्षं॑ मा हि॒सी॒ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॒पानाय॑
व्याना॒यो॒दानाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य वा॒युस्त्वाऽभि॑ पा॒तु म॒ह्या स्व॒स्त्या
छर्दि॑षा - [] 11

4.3.6.2

शन्त॑मेन॒ तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गिर॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ।
राज्य॑सि प्रा॒ची दिग्-वि॒राडसि॑ दक्षि॒णा दि॒ख् स॒म्राडसि॑ प्र॒तीची॑
दि॒ख्-स्व॒राडस्यु॑दी॒ची दि॒गधि॑पत्यसि बृ॒हती॑ दि॒गायु॑र्मे पा॒हि प्रा॒णं
मे पा॒ह्यपा॒नं मे पा॒हि व्या॒नं मे पा॒हि चक्षु॑र्मे पा॒हि श्रो॑त्रं मे पा॒हि मनो॑
मे जि॒न्व वा॒चं मे पि॒न्वा () ऽऽत्मानं॑ मे पा॒हि ज्योति॑र्मे यच्छ । 12

(छर्दि॑षा - पि॒न्व - षट्च॑) (A6)

4.3.7.1

मा छन्दः॑ प्र॒मा छन्दः॑ प्र॒तिमा॑ छन्दो॑ऽसी॒विः छन्दः॑ प॒ङ्क्तिः॑ छन्दः॑
उ॒ष्णिहा॑ छन्दो॑ बृ॒हती॑ छन्दो॑ऽनु॒ष्टुप् छन्दो॑ वि॒राट् छन्दो॑ गा॒यत्री॑ छन्दः॑-
स्त्रि॒ष्टुप् छन्दो॑ जग॒ती छन्दः॑ पृ॒थि॒वी छन्दो॑ ऽन्तरि॑क्षं छन्दो॑ द्यौः॑ छन्दः॑
स॒माः छन्दो॑ नक्ष॑त्राणि छन्दो॑ मनः॑ छन्दो॑ वाक् छन्दः॑ कृ॒षिः॑ छन्दो॑

हिरण्यं छन्दो गौः छन्दो ऽजा छन्दो ऽश्वः छन्दः ।

अग्निर्देवता - [] 13

4.3.7.2

वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवता
 ऽदित्या देवता विश्वे देवा देवता मरुतो देवता बृहस्पति देवतेन्द्रो
 देवता वरुणो देवता मूर्धाऽसि राड् ध्रुवाऽसि धरुणा यन्त्र्यसि यमित्रीषे
 त्वोर्जे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा यन्त्री राड् ध्रुवाऽसि धरणी धर्त्र्यसि
 धरित्र्यायुषे त्वा () वर्चसे त्वौजसे त्वा बलाय त्वा । 14

(देवता - ऽयुषे त्वा - षट्च) (A7)

4.3.8.1

आशुस्त्रिवृद्-भान्तः पञ्चदशो व्योम सप्तदशः प्रतूर्तिरष्टादश
 स्तपो नवदशो ऽभिवर्तः सविंशो धरुण एकविंशो
 वर्चो द्वाविंशः संभरणस्त्रयोविंशो योनिश्चतुर्विंशो
 गर्भाः पञ्चविंश ओजस्त्रिणवः क्रतुरेकत्रिंशः
 प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंशो ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिंशो

ना॒कः ष॒ट्त्रि॒ंशो वि॒वर्तो॑ ऽष्टा॒चत्वारि॒ंशो ध॒र्त्रश्च॑तु॒ष्टोमः॑ । 15

(आ॒शुः – स॒प्तत्रि॒ंशत्) (A8)

4.3.9.1

अ॒ग्नेर्भा॒गो॒ऽसि दी॒क्षाया॑ आ॒धिप॑त्यं ब्र॒ह्म स्पृ॑तं त्रि॒वृथ् स्तो॒म इन्द्र॑स्य
भा॒गो॒ऽसि वि॒ष्णोरा॑धिपत्यं क्ष॒त्रञ् स्पृ॑तं पञ्च॒दशः॑ स्तो॒मो नृ॑चक्ष॒सां
भा॒गो॒ऽसि धा॒तुरा॑धिपत्यं ज॒नित्र॑ञ् स्पृ॑तञ् स॒प्तद॑शः स्तो॒मो
मि॒त्रस्य॑ भा॒गो॒ऽसि व॒रुण॑स्या॒ऽऽधि॑पत्यं दि॒वो वृ॑ष्टि॒र्वाताः॑ स्पृ॒ता
ए॒कवि॒ंशः॑ स्तो॒मो॒ऽदित्यै॑ भा॒गो॒ऽसि पू॒ष्ण आ॑धिप॒त्यमो॒जः
स्पृ॑तं त्रि॒णवः॑ स्तो॒मो व॑सू॒नां भा॒गो॒ऽसि– [] 16

4.3.9.2

रु॒द्राणा॑माधिपत्यं च॒तुष्पा॑थ् स्पृ॑तं च॒तुर्वि॒ंशः॑ स्तो॒म आ॑दि॒त्यानां॑
भा॒गो॒ऽसि म॒रुता॑माधिपत्यं ग॒र्भाः स्पृ॑ताः पञ्च॒विंशः॑ स्तो॒मो दे॒वस्य॑
स॒वितु॑र्भा॒गो॒ऽसि बृ॒हस्प॑तेराधिपत्यञ् स॒मीची॑र्दि॒शः स्पृ॑ताश्च॒तुष्टो॑मः
स्तो॒मो या॑वा॒नां भा॒गो॒ऽस्य या॑वा॒नामा॑धिपत्यं प्र॒जाः स्पृ॑ता–श्च॒तु–
श्च॒त्वारि॒ंशः॑ स्तो॒म ऋ॒भूणां॑ भा॒गो॒ऽसि वि॒श्वेषां॑ दे॒वाना॑माधिपत्यं भू॒तं

नि॒शान्त॑ꣳ स्पृ॒तं त्रय॑स्त्रि॒ंशः॑ स्तोमः॑ । 17

(वसू॑नां भा॒गोऽसि॑ – षट्च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A9)

4.3.10.1

एक॑याऽस्तुव॑त प्र॒जा अ॑धीयन्त प्र॒जाप॑तिरधिपतिरासीत् तिसृ॑भिरस्तुव॑त
ब्र॒ह्मासृ॑ज्यत ब्र॒ह्मण॑स्पति-रधिपतिरासीत् पञ्च॑भिरस्तुव॑त
भू॒तान्य॑सृज्यन्त भू॒तानां॑ पतिरधिपतिरासीत् सप्त॑भिरस्तुव॑त
सप्त॑र्षयोऽसृज्यन्त धा॒ता-धि॑पतिरासी-न्नव॑भिरस्तुव॑त पि॒तरो-
सृज्य॑न्ता-ऽ*दि॒तिरधि॑पत्यासी-देका॑दशभि-रस्तुव॑तर्तवोऽसृज्य॑न्ता-
ऽऽर्त॑वो-ऽधि॑पति-रासीत् त्रयो॑दशभि-रस्तुव॑त मा॒सा असृ॑ज्यन्त
सँव॑त्सरोऽधि॑पति- [] 18

4.3.10.2

-रासीत् पञ्च॑दशभि॒रस्तुव॑त क्ष॒त्रम॑सृज्यतेन्द्रो ऽधि॑पतिरासीत्-
सप्त॑दशभि॒रस्तुव॑त प॒शवो॑ऽसृज्यन्त बृ॒हस्प॑तिरधिपति-
रासी॑न्नवदशभि-रस्तुव॑त शू॒द्रार्या॑वसृज्येतामहो॒रात्रे॑ अधि॑पती
आस्ता॑मेकविं॒शत्या॑ऽस्तुव॑तैकश॒फाः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त

वरु॒णो ऽधि॑पतिरासीत् त्रयो॒विं॑शत्याऽस्तुवत क्षु॒द्राः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त
 पू॒षा ऽधि॑पतिरासीत् पञ्च॒विं॑शत्या ऽस्तुवताऽऽर॒ण्याः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त
 वा॒युरधि॑पतिरासीत् सप्त॒विं॑शत्याऽस्तुवत द्यावा॑पृथि॒वी व्यै- [] 19

4.3.10.3

-तांँ व॒सवो॑ रु॒द्रा आ॑दि॒त्या अनु॑ व्या॒यन् तेषा॑माधि॒पत्य॑मासी-
 न्नव॒विं॑ शत्याऽस्तुवत वन॒स्पत॑योऽसृज्यन्त सोमो॑ ऽधि॒पति॑रासी -
 दे॒कत्रिं॑शता ऽस्तुवत प्र॒जा अ॑सृज्यन्त या॒वानां॑ चा॒यावा॑नां
 चाऽऽधि॑पत्यमासीत् त्रयस्त्रिं॑शता ऽस्तुवत भू॒तान्य॑शा॒म्यन् प्र॒जाप॑तिः
 पर॒मेष्ठ्य॑धि॒पति॑रासीत् । 20

(सँव॒थ्सरो॑ऽधि॒पति- वि - पञ्च॒त्रिं॑शच्च) (A10)

4.3.11.1

इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॑थ॒मा व्यौ॑च्छदन्तर॒स्यां च॑रति प्रवि॒ष्टा ।
 व॒धूर्ज॑जान नवगज्जनि॒त्री त्रय॑ ए॒नां म॒हिमा॑नः सचन्ते ।
 छन्द॑स्वती उ॒षसा॑ पेपि॒शाने॑ स॒मानं॑ योनि॒मनु॑ सञ्चरन्ती ।
 सूर्य॑पत्नी वि चरतः प्र॒जान॑ती के॒तुं कृ॑ण्वाने अ॒जरे॑ भूरि॒रेत॑सा ।

ऋ॒तस्य॑ प॒न्था॒मनु॑ ति॒स्र आ॒ऽगु॒स्त्रयो॑ घ॒र्मा॒सो अनु॑
ज्योति॑षाऽऽगुः । प्र॒जामे॒का र॒क्षत्यूर्ज॑मे॒का -[] 21

4.3.11.2

व्र॒तमे॒का र॒क्षति॑ दे॒वयू॑नां । च॒तु॒ष्टो॒मो अ॒भव॒द्या तु॒रीया॑ य॒ज्ञस्य॑
प॒क्षावृ॑षयो भव॒न्ती । गा॒यत्रीं॑ त्रि॒ष्टुभं॑ ज॒गती॑मनु॒ष्टुभं॑ बृ॒हद॒र्कं
यु॒ञ्जानाः॑ सु॒वरा॑ऽभ॒रन्नि॒दं । प॒ञ्चभि॑र्धा॒ता वि द॑धावि॒दं यत् तासा॑ऽ
स्व॒सृ॒र॒ज॒नय॑त् प॒ञ्चप॑ञ्च । ता॒सामु॑ य॒न्ति प्र॑यवे॒ण प॒ञ्च ना॑ना
रू॒पाणि॑ क॒तवो॑ व॒सानाः॑ । त्रि॒ंश॒थ् स्व॑सार॒ उप॑य॒न्ति नि॒ष्कृ॒तं
स॒मानं॑ के॒तुं प्र॑तिमु॒ञ्चमा॑नाः । 22

4.3.11.3

ऋ॒तू॒स्तन्व॑ते क॒वयः॑ प्र॒जान॑ती॒र्मध्ये॑छ॒न्दसः॑ परि॒ यन्ति॑ भा॒स्वतीः॑ ।
ज्योति॑ष्मती॒ प्रति॑ मु॒ञ्चते॑ न॒भो रा॒त्री दे॒वी सूर्य॑स्य व्र॒तानि॑ ।
वि प॑श्य॒न्ति प॒शवो॑ जा॒यमा॑ना॒ नाना॑रू॒पा मा॒तुर॑स्या॒ उप॑स्थे ।
एका॑ष्ट॒का त॑प॒सा त॑प्य॒माना॑ ज॒जान॑ गर्भं॒ महि॑मान॒मिन्द्रं॑ ।
तेन॑ द॒स्यून् व्य॑सह॒न्त दे॒वा ह॒न्ताऽसु॑राणा॒-म॒भव॑च्छ॒चीभिः॑ ।

अ॒ना॒नु॒जा॒म॒नु॒जां॑ मा॒म॒कर्त॑ स॒त्यं॑ व॒द॒न्त्य॒न्वि॒च्छ॒ ए॒तत् ।

भू॒या॒स -[] 23

4.3.11.4

म॒स्य॑ सु॒म॒तौ॑ य॒था॑ यू॒य॒म॒न्या॑ वो॒ अ॒न्या॒म॒ति॒ मा॒ प्र॒ यु॒क्त॑ ।

अ॒भू॒न्म॒म॑ सु॒म॒तौ॑ वि॒श्व॒वे॒दा॑ आ॒ष्ट॒ प्र॒ति॒ष्ठा॒म॒वि॒द॒द्धि॑ गा॒धं ।

भू॒या॒स॒म॒स्य॑ सु॒म॒तौ॑ य॒था॑ यू॒य॒म॒न्या॑ वो॒ अ॒न्या॒म॒ति॒ मा॒ प्र॒यु॒क्त॑ ।

प॒ञ्च॒ व्यु॒ष्टी॒र॒नु॒ प॒ञ्च॒ दो॒हा॒ गां॑ प॒ञ्च॒ना॒म्नी॒मृ॒त॒वोऽनु॒ प॒ञ्च॑ ।

प॒ञ्च॒ दि॒शः॑ प॒ञ्च॒द॒शे॒न॒ क्लृ॒प्ताः॑ स॒मा॒न॒मू॒र्ध्नी॒र॒भि॒ लो॒क॒मे॒कं॑ । 24

4.3.11.5

ऋ॒त॒स्य॑ गर्भः॑ प्र॒थ॒मा॒ व्यू॒षु॒ष्य॒पा॒मे॒का॑ म॒हि॒मा॒नं॑ बि॒भ॒र्ति॑ ।

सू॒र्य॒स्यै॒का॒ च॒र॒ति॑ नि॒ष्कृ॒तेषु॑ घ॒र्म॒स्यै॒का॑ स॒वि॒तै॒कां॑ नि॒ य॒च्छ॒ति॑ ।

या॒ प्र॒थ॒मा॒ व्यौ॒च्छ॒त् सा॒ धे॒नुर॑भ॒व॒द्य॒मे॑ । सा॒ नः॑ प॒य॒स्व॒ती॑

धु॒क्ष्वो॒त्त॒रा॒मु॒त्त॒रा॒(गं)॑ स॒मां॑ । शु॒क्र॒र्ष॒भा॒ न॒भ॒सा॒ ज्यो॒ति॒षा॑

ऽऽ*गा॒द्-वि॒श्व॒रू॒पा॒ श॒ब॒ली॒र॒ग्नि॒के॒तुः॑ । स॒मा॒न॒म॒र्थं॑ स्व॒प॒स्य॒मा॒ना॑

बि॒भ्र॒ती॒ ज॒रा॒म॒जर॑ उ॒ष आ॒गाः॑ ।

ऋ॒तूनां॑ पत्नी॑ () प्रथ॒मेय॑माऽगाद॒ह्नां॑ ने॒त्री ज॑नि॒त्री प्र॑जानां॑ ।
 ए॒का स॒ती बहु॑धोषो व्यु॒च्छस्य॑जीर्णा॒ त्वं ज॑रयसि॒ सर्व॑मन्यत् । 25
 (ऊ॒र्जमे॒का - प्रति॑मुञ्च॒माना॑ - भू॒यास॑ - मे॒कं - प॒त्येका॑न्न -
 वि॒शति॑श्च) (A11)

4.3.12.1

अ॒ग्ने जा॑तान् प्रणु॒दा नः॑ स॒पत्नान्॑ प्रत्यजा॒ताञ्जा॑तवेदो नुदस्व ।
 अ॒स्मे दी॑दिहि सु॒मना॑ अहे॒डन् तव॑ स्या॒ऽ शर्म॑न् त्रि॒वरू॑थ उ॒द्भित् ।
 स॒हसा॑ जा॒तान् प्रणु॑दानः स॒पत्नान्॑ प्रत्यजा॒ताञ्जा॑तवेदो नुदस्व ।
 अ॒धि नो॑ ब्रूहि सु॒मन॑स्यमा॒नो वय॑ऽ स्या॒म प्रणु॑दा नः स॒पत्नान्॑ ।
 चतु॑श्चत्वारि॒ऽशः॑ स्तोमो॒ वर्चो॑ द्रवि॒णऽ षोड॑शः स्तोम
 ओजो॑ द्रवि॒णं पृ॑थिव्याः पु॒रीष॑मस्य- [] 26

4.3.12.2

-फ॒सो ना॑म । ए॒वः-छ॒न्दो व॑रि॒वः-छ॒न्दः शं॒भूः-छ॒न्दः प॑रि॒भूः-छ॒न्दः
 आ॒च्छ॒छन्दो॑ मनः-छ॒न्दो व्य॑चः-छ॒न्दः सि॒न्धुः-छ॒न्दः स॒मुद्रं॑ छ॒न्दः
 स॒लिलं॑ छ॒न्दः सँ॒यच्छ॒न्दो वि॑यच्छ॒न्दो बृ॒हच्छ॒न्दो रथ॑न्तरं छ॒न्दो

निकायः-छन्दो विवधः-छन्दो गिरः-छन्दो भ्रजः-छन्दः सष्टुप्
 छन्दो ऽनुष्टुप् छन्दः ककुच्छन्द स्त्रिककुच्छन्दः काव्यं छन्दो
 -ऽङ्कुपं छन्दः - [] 27

4.3.12.3

पदपङ्क्तिः-छन्दो ऽक्षरपङ्क्तिः-छन्दो विष्टारपङ्क्तिः-छन्दः
 क्षुरो भृज्वाञ्छन्दः प्रच्छच्छन्दः पक्षः-छन्द एवः-छन्दो
 वरिवः-छन्दो वयः-छन्दो वयस्कृच्छन्दो विशालं छन्दो
 विष्वर्धाः-छन्दः छदिः-छन्दो दूरोहणं छन्दस्तन्द्रं
 छन्दो ऽङ्गाङ्गं छन्दः । 28

(अस्य - ङ्कुपञ्छन्द - स्त्रयस्त्रिंशच्च) (A12)

4.3.13.1

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद् द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ।
 त्वं सोमासि सत्यतिस्त्वं राजोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ।
 भद्रा ते अग्ने स्वनीक संदृग्घोरस्य सतो विषुणस्य चारुः ।
 न यत् ते शोचिस्तमसा वरन्त न ध्वस्मानस्तनुवि रेप आ धुः ।
 भद्रं ते अग्ने सहसिन्ननीकमुपाक आ रोचते सूर्यस्य । 29

4.3.13.2

रु॒शद्-दृ॒शे द॒दृशे॑ न॒क्त॒या चि॒द॒रू॒क्षि॒तं दृ॒श आ रू॒पे अ॒न्नं ।
 सै॒नाऽनी॒केन॑ सु॒वि॒द॒त्रो अ॒स्मे य॒ष्टा दे॒वाँ आय॑जिष्ठः स्व॒स्ति ।
 अ॒द॒ब्धो गो॒पा उ॒त नः॑ प॒र॒स्या अ॒ग्ने द्यु॒म॒दु॒त रे॒वद् दि॒दी॒हि ।
 स्व॒स्ति नो॑ दि॒वो अ॒ग्ने पृ॒थि॒व्या वि॒श्वायु॑र्धेहि यज॒थाय॑ दे॒व ।
 य॒थ् सी॒महि॑ दि॒विजा॑त प्र॒शस्तं॑ तद॒स्मासु॑ द्र॒विणं॑ धेहि चि॒त्रं ।
 य॒था हो॒त॒र्मनु॑षो - [] 30

4.3.13.3

दे॒वता॑ता य॒ज्ञेभिः॑ सू॒नो स॒हसो॑ यजा॒सि ।
 ए॒वा नो॑ अ॒द्य स॒मना॑ स॒माना॑नु-श॒न्न॒ग्न उ॒शतो॑ य॒क्षि दे॒वान् ।
 अ॒ग्निमी॑डे पु॒रोहि॑तं य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॒त्विजं॑ । हो॒तार॑ँ र॒त्नधा॑त॒मं ।
 वृ॒षा सो॒म द्यु॒माँ अ॒सि वृ॒षा दे॒व वृ॒षव्र॑तः ।
 वृ॒षा ध॒र्माणि॑ द॒धिषे॑ । सा॒न्त॒प॒ना इ॒दँ ह॒विर्म॑रु॒तस्त॑ज्जु॒जुष्ट॑न ।
 यु॒ष्माको॑ती रि॒शाद॑सः । यो नो॑ म॒र्तो व॑स॒वो दु॒र्ह॒णा॒युस्ति॑रः
 स॒त्यानि॑ म॒रुतो॑ - [] 31

4.3.13.4

जि॒घाँ॑सात् ।

द्रु॒हः पा॒शं॑ प्र॒ति स मु॑ची॒ष्ट त॒पि॒ष्ठेन॑ त॒पसा॑ ह॒न्त॒ना तं॑ ।

सँ॒व॒थ्स॒रीणा॑ म॒रुतः॑ स्व॒र्का उ॒रु॒क्षयाः॑ स॒गणा॑ मा॒नुषे॑षु ।

तेऽ॒स्मत् पा॒शान् प्र मु॑ञ्च॒न्त्वँ॒हसः॑ सा॒न्त॒प॒ना म॒दि॒रा मा॒दयि॑ष्णवः ।

पि॒प्री॒हि दे॒वाँ उ॒शतो॑ य॒विष्ठ॑ वि॒द्वाँ ऋ॒तूँ॒र्ऋ॒तुप॑ते य॒जेह॑ ।

ये दै॒व्या ऋ॒त्विज॒स्तेभि॑र॒ग्ने त्वँ॑ हो॒तृ॒णाम॑स्याय॒जिष्ठः॑ ।

अ॒ग्ने यद॑द्य वि॒शो अ॒ध्वर॑स्य हो॒तः पा॒वक॑ – [] 32

4.3.13.5

शो॒चे वे॒ष्ट्वँ हि॑ यज्वा । ऋ॒ता य॑जा॒सि म॒हिना॑ वि य॒द्भूर्ः॒ह॒व्या व॑ह

य॒विष्ठ॑ या ते अ॒द्य । अ॒ग्निना॑ र॒यिम॑श्नवत् पो॒षमे॒व दि॒वेदि॑वे ।

य॒शसं॑ वी॒रव॑त्तमं । ग॒यस्फा॑नो अ॒मीव॑हा व॒सु॒वित् पु॒ष्टि॒वर्ध॑नः ।

सु॒मित्रः॑ सोम॒ नो भ॑व । गृ॒हमे॑धा॒स आ ग॑त म॒रुतो॑ मा॒ऽप भू॑तन ।

प्रमु॑ञ्च॒न्तो नो॑ अँ॒हसः॑ । पू॒र्वीभि॑र्हि द॒दाशि॑म श॒रद्भि॑र्म॒रुतो॑ व॒यं ।

म॒होभि॑ – [] 33

4.3.13.6

—श्चर्षणीनां ।

प्र॒बु॒ध्निया॑ ई॒रते॑ वो॒ महा॑ꣳसि प्र॒णामा॑नि प्र॒यज्य॑वस्तिरध्वं ।

सह॒स्रियं॑ द॒म्यं भा॒गमे॑तं गृ॒हमे॑धीयं मरुतो जुषध्वं ।

उप॒ यमे॑ति यु॒वतिः॑ सु॒दक्षं॑ दो॒षा वस्तो॑र्ह॒विष्म॑ती घृ॒ताची॑ ॥

उप॒ स्वैन॑म॒रम॑तिर्व—सू॒युः । इ॒मो अ॑ग्ने वी॒तत॑मानि

ह॒व्या ऽज॑स्रो वक्षि दे॒वता॑तिमच्छ । प्र॒ति न ई॑ꣳ सुर॒भीणि॑ वियन्तु ।

क्री॒डं वः॑ श॒र्धो मा॑रुतमन॒र्वाणꣳ रथे॑ शु॒भं ॥ 34

4.3.13.7

कण्वा॑ अ॒भि प्र॑ गा॒यत॑ । अ॒त्यासो॑ न ये म॒रुतः॑ स्व॒ञ्चो यक्ष॑दृशो

न शु॒भय॑न्त म॒र्याः । ते ह॑र्म्ये॒ष्टाः शि॑श॒वो न शु॒भ्रा व॒थ्सासो॑ न

प्र॒क्री॒डिनः॑ प॒योधाः॑ । प्रै॒षाम॑ज्मेषु वि॒थुरे॑व रेजते भू॒मिर्या॑मेषु यद्ध

यु॒ञ्जते॑ शु॒भे । ते क्री॒डयो॑ धु॒नयो॑ भ्राजदृष्टयः स्वयं म॒हित्वं

प॒नय॑न्त धू॒तयः॑ । उप॒ह्वरे॑षु यद॒चिध्वं॑ य॒यिं वय॑ इव म॒रुतः॑ केन —[] 35

4.3.13.8

चित् पथा ।

श्रोत॑न्ति को॒शा उप॑ वो रथे॒ष्वा घृ॑तमु॒क्षता॑ मधु॒वर्ण॑मर्चते ।

अ॒ग्निम॑ग्निं॒ हवी॑मभिः सदा हवन्त वि॒रपतिं॑ । ह॒व्यवा॑हं पुरु॒प्रियं॑ ।

तं॒ हि श॑श्वन्त ईडते सु॒चा दे॒वं घृ॑तश्रुता । अ॒ग्निं॒ ह॒व्याय॑ वोढवे ।

इन्द्रा॑ग्नी रोच॒ना दि॒वः > [1], श॒नथ॑द्वृत्र > [2],

मिन्द्रं॑ वो वि॒श्वत॑स्परी > [3], न्द्रं नरो > [4],

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > [5], वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > [6] । 36

(सूर्य॑स्य - म॒नुषो॑ - म॒रुतः॑ - पा॒वक॑ - म॒होभी॑ - रथे॒शुभ॑ -
ङ्गेन॑ - षड्च॑त्वारिंशच्च) (A13)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 13 Anuvaakams :-

(अ॒पान्त्वे॑म - न्नयं॑ पु॒रो भु॒वः - प्रा॒ची - ध्रु॒वक्षि॑ - ति॒स्त्र्यवि॑ -
रिन्द्रा॑ग्नी मा छन्द - आ॒शुस्त्रि॒वृ - द॒ग्नेर्भा॑गो - ऽस्ये॑क - ये॒यमे॒व
सा या॑ - ऽग्ने॑ जा॒ता - न॒ग्निर्वृ॒त्राणि॑ - त्रयो॑दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒पान्त्वे॑ – न्द्रा॒ग्नी॑ – इ॒यमे॒व दे॒वता॑ता – षट्त्रि॑ंशत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kanda 4 :-

(अ॒पान्त्वे॑मन् – ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.3.1 Appendix

4.3.13.8–इन्द्रा॒ग्नी॑ रो॒चना दि॒वः > ¹, इ॒नथ॑द्–वृ॒त्र > ²,

इन्द्रा॒ग्नी॑ रो॒चना दि॒वः परि॒ वाज॑ेषु भूष॒थः । तद्वा॑ं चेति॒ प्रवी॑र्यं ॥

इ॒नथ॑द्–वृ॒त्रमु॑त् स॒नोति॑ वा॒जमि॒न्द्रा यो॑ अ॒ग्नी स॒हुरी॑ स॒पर्या॑त् ।

इ॒रज्य॑न्ता व॒सव्य॑स्य भू॒रेः स॒हस्त॑मा स॒हसा॑ वा॒जय॑न्ता ॥

(Appearing in TS 4.2.11.1)

4.3.13.8 मि॒न्द्रं॑ वो॒ विश्व॑त॒स्परी॑ > ³, न्द्रं॑ न॒रो॒ > ⁴,

इ॒न्द्रं॑ वो॒ विश्व॑त॒स्परी॑ ह॒वाम॑हे ज॒नै॒भ्यः॑ । अ॒स्माक॑मस्तु॒ के॒वलः॑ ॥

इ॒न्द्रं॑ न॒रो॒ नेम॑धि॒ता ह॒वन्ते॑ य॒त्पार्या॑ यु॒नज॑ते॒ धिय॑स्ताः ।

शू॒रो नृ॑षा॒ता श॑व॒सश्च॑का॒न आ गो॑म॒ति ब्र॑जे भ॒जा त्व॑न्नः ॥

(Appearing in TS 1.6.12.1)

4.3.13.8 वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > ⁵,

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > ⁶

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानः॑ स्व॒यं य॑ज॒स्व त॑नु॒वं जु॑षा॒णः ।

मु॒ह्यन्त्व॑न्ये अ॒भितः॑ स॒पत्ना॑ इ॒हास्मा॑कं म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ॥

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मि॒न्द्रम॑कृ॒णो॒रव॑ध्यं ।

तस्मै॑ वि॒शः स॑म॒नम॑न्त॒ पूर्वी॑र॒यमु॑ग्रो वि॒हव्यो॑ य॒थास॑त् ॥

(Appearing in TS 4.6.2.6)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – पञ्चमचितिशेषनिरूपणं

4.4.1.1

रश्मि॑रसि॒ क्षया॑य त्वा॒ क्षयं॑ जिन्व॒ प्रेति॑रसि॒ धर्मा॑य त्वा॒ धर्मं॑
जिन्वा॑न्वितिरसि॒ दिवे॑ त्वा॒ दिवं॑ जिन्व॒ सन्धि॑रस्यन्तरिक्षाय॒ त्वाऽन्तरि॑क्षं
जिन्व॒ प्रति॑धिरसि॒ पृथि॑व्यै त्वा॒ पृथि॑वीं जिन्व॒ विष्टं॑भोऽसि॒ वृष्ट्यै॑ त्वा॒
वृष्टिं॑ जिन्व॒ प्रवा॑स्यहे॒ त्वाऽह॑र्जिन्वानु॒ वाऽसि॒ रात्रि॑यै त्वा॒ रात्रिं॑
जिन्वो॑ शि॒गसि॑ – [] 1

4.4.1.2

वसु॑भ्यस्त्वा॒ वसू॑ज्जिन्व॒ प्रके॑तोऽसि॒ रुद्रे॑भ्यस्त्वा॒ रुद्रा॑ज्जिन्व॒
सुदी॑तिरस्यादित्येभ्यस्त्वा॒ ऽऽदि॑त्याज्जिन्वौजोऽसि॒ पितृ॑भ्यस्त्वा॒
पितृ॑ज्जिन्व॒ तन्तु॑रसि॒ प्रजा॑भ्यस्त्वा॒ प्रजा॑ जिन्व॒ पृत॑नाषाडसि॒
पशु॑भ्यस्त्वा॒ पशू॑ज्जिन्व॒ रेव॑दस्योषधीभ्य-स्त्वौष॑धी-र्जिन्वाभि॒जिद॑सि॒
यु॒क्त॒ग्रा॒वेन्द्रा॑य॒ त्वेन्द्रं॑ जिन्वाधि॒पति॑रसि॒ प्रा॒णाय॑ – [] 2

4.4.1.3

त्वा प्राणं जिन्व यन्ताऽस्यपानाय त्वाऽपानं जिन्व सँसर्पोऽसि
चक्षुषे त्वा चक्षुर्जिन्व वयोधा असि श्रोत्राय त्वा श्रोत्रं जिन्व
त्रिवृदसि प्रवृदसि सँवृदसि विवृदसि सँरोहोऽसि नीरोहोऽसि
प्ररोहोऽस्यनुरोहोऽसि वसुकोऽसि वेषश्रिरसि वस्यष्टिरसि । 3

(उशिगसि - प्राणाय - त्रिचत्वारिंशच्च) (A1)

4.4.2.1

राज्यसि प्राची दिग्वसवस्ते देवा अधिपतयोऽग्निर्हेतीनां प्रतिधर्ता
त्रिवृत् त्वा स्तोमः पृथिव्याञ् श्रयत्वाज्य-मुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु
रथन्तरञ् साम प्रतिष्ठित्यै विराडसि दक्षिणा दिगुद्रास्ते देवा
अधिपतय इन्द्रो हेतीनां प्रतिधर्ता पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याञ्
श्रयतु प्र-उगमुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु बृहथ् साम प्रतिष्ठित्यै
सम्राडसि प्रतीची दि- [] 4

4.4.2.2

गादित्यास्ते देवा अधिपतयः सोमो हेतीनां प्रतिधर्ता सप्तदशस्त्वा
स्तोमः पृथिव्याञ् श्रयतु मरुत्वतीय-मुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु

वै॒रूप॑ꣳ साम॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ स्वरा॑डस्युदीची॒ दि॒ग्वि॑श्वे ते दे॒वा
अधि॑पतयो वरु॒णो हे॒तीनां॑ प्रति॒धर्तै॑ क॒विꣳश॑स्त्वा स्तोमः पृथि॒व्याꣳ
श्रय॑तु निष्के॒वल्य-मु॒क्थम॑व्यथयथ् स्त॒भ्नातु॑ वैराजꣳ साम॒ प्रति॑ष्ठित्या
अधि॑पत्यसि बृ॒हती॑ दिङ्म॒रुत॑स्ते दे॒वा अधि॑पतयो - [] 5

4.4.2.3

बृ॒हस्प॑तिर्हे॒तीनां॑ प्रति॒धर्ता॑ त्रि॒णव॑त्रयस्त्रिꣳशौ त्वा स्तोमौ
पृथि॒व्याꣳ श्रय॑तां वै॒श्वदे॑वाग्निमा॒रुते॑ उक्थे अ॒व्यथ॑यन्ती स्त॒भ्नीताꣳ
शा॒क्वरै॑वते साम॒नी प्रति॑ष्ठित्या अ॒न्तरि॑क्षायर्षयस्त्वा प्रथम॒जा
दे॒वेषु॑ दि॒वो मा॒त्रया॑ वरि॒णा प्र॑थन्तु वि॒धर्ता॑ चायमधि॒पति॑श्च
ते त्वा॒ सर्वे॑ सँवि॒दाना॑ नाक॒स्य पृ॒ष्ठे सु॒वर्गे॑ लो॒के
यज॑मानं च सादयन्तु । 6

(प्र॒तीची॒ दिङ् - म॒रुत॑स्ते दे॒वा अधि॑पतय - श्र॒त्वारिꣳश॑च्च) (A2)

4.4.3.1

अयं पु॒रो हरि॑केशः सूर्य॑रश्मिस्तस्य॒ रथ॑गृथ्सश्च रथौ॒जाश्च॑ से॒नानि॑
ग्रा॒मण्यौ पु॒ञ्जि॒कस्थ॑ला च कृ॒तस्थ॑ला चा॒प्सर॑सौ यातु॒धाना॑ हे॒ती

रक्षा॑सि॒ प्रहे॑ति॒ रयं॑ दक्षि॒णा विश्व॑ कर्मा॒ तस्य॑ रथस्वनश्च
रथे॑चित्रश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ मेन॑का च॒ सहज॑न्या चा॒प्सरसौ॑
दङ्ष्ण॑वः पश॒वो हे॑तिः पौरु॑षेयो वधः॒ प्रहे॑ति॒ रयं॑ पश्चाद् विश्व॒व्यचा॑
स्तस्य॑ रथ॒ प्रोत॑श्चा-सम॒रथश्च॑ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ प्र॒म्लोच॑न्ती चा -[] 7

4.4.3.2

नु॒म्लोच॑न्ती-चा॒प्सरसौ॑ सर्पा॒ हेति॑ व्याघ्राः॒ प्रहे॑ति॒ रय॑ मु॒त्तरा॑त् संयँद्-
वसु॑स्तस्य॒ सेन॑जिच्च॒ सुषे॑णश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ विश्वा॑ची च॒ घृता॑ची
चा॒प्सरसा॑ वापो॒ हेति॑ वा॒तः प्रहे॑ति॒ रय॑मु॒पर्य॑ वा॒ग्व-सु॑स्तस्य॒ ताक्ष्य॑-
श्चा॒रिष्ट॑-नेमिश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्या वु॒र्वशी॑ च॒ पूर्व॑चित्तिश्चा-प्सरसौ॑
विद्यु॑द्धेति॒र-व॒स्पू॒र्जन् प्रहे॑ति॒ स्तेभ्यो॑ नमस्ते नो मृ॒डय॑न्तु ते यं -[] 8

4.4.3.3

द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं॒ वो॒ जंभे॑ दधा॒म्यायो॑स्त्वा॒ स॒दने॑ सा॒दया॑म्यव॒तः
छा॒यायां॑ नमः॒ समु॑द्राय॒ नमः॑ समु॒द्रस्य॑ चक्ष॒से पर॑मेष्ठी॒ त्वा सा॑दयतु
दिवः॒ पृ॒ष्ठे व्य॑चस्व॒तीं प्र॑थस्व॒तीं वि॑भूम॒तीं प्र॑भूम॒तीं परि॑भूम॒तीं दि॒वं
य॑च्छ॒ दि॒वं दृ॒ह दि॒वं मा हि॑सीर्वि॒श्वस्मै॑ प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑

व्या॒नायो॒दानाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य सूर्य॒स्त्वाऽभि॑ पातु॒ मह्या॑ स्व॒स्त्या

() छ॒र्दिषा॑ श॒न्तमे॒न तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गि॒रस्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ।

प्रो॒थद॑श्चो न यव॒से अ॒विष्य॑न् यदा॒ महः॑ सँव॒रणाद् व्य॑स्थात् ॥

आ॒दस्य॑ वा॒तो अनु॑ वाति शो॒चिर॑ध स्म ते व्र॒जनं॑ कृ॒ष्णम॑स्ति । 9

(प्र॒म्लोच॑न्ती च - य७ - स्व॒स्त्या - ऽष्टा॒विंश॑तिश्च) (A3)

4.4.4.1

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत् प॑तिः पृ॒थिव्या॑ अ॒यं ।

अपा॑ँ रेता॑ँसि जि॒न्वति॑ । त्वा॒मग्ने॑ पु॒ष्करा॑दध्य॒थर्वा॑ नि॒रम॑न्थत ।

मू॒र्ध्नो विश्व॑स्य वा॒घतः॑ । अ॒यम॑ग्निः स॒हस्रि॑णो वा॒जस्य॑ श॒तिन॑स्पतिः ।

मू॒र्धा क॒वी रयी॑णां ।

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॒सश्च॑ ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्धिः॑ सच॒से शि॒वाभिः॑ ।

दि॒वि मू॒र्धानं॑ दधि॒षे सुव॑र्षां जिह्वा॒मग्ने॑ च॒कृषे॑ ह॒व्यवा॑हं ॥

अ॒बो॒ध्य॒ग्निः स॒मिधा॑ ज॒नानां॑ - [] 10

4.4.4.2

प्रति॑ धे॒नुमि॑वा यती॒मु॒षासं॑ ।
य॒ह्वा इ॒व प्र॒वया॑ मु॒ज्जिहा॑नाः प्र॒ भान॑वः सि॒स्रते॑ नाकम॒च्छ ।
अवो॑चाम॒ कव॑ये मे॒ध्याय॑ वचो॒ वन्दा॑रु वृष॒भाय॑ वृ॒ष्णे ।
गवि॑ष्ठिरो नम॒सा स्तोम॑मग्नौ दि॒वीव॑ रु॒क्ममु॑र्व्यञ्चम॒श्रेत् ।
जन॑स्य गो॒पा अ॒जनि॑ष्ट जा॒गृवि॑रग्निः सु॒दक्षः॑ सु॒विता॑य न॒व्यसे॑ ।
घृ॒तप्र॑तीको बृ॒हता॑ दि॒विस्पृ॑शा द्यु॒मद्वि॑ भाति॒ भर॑तेभ्यः शु॒चिः ।
त्वा॒मग्ने॑ अ॒ङ्गिर॑सो – [] 11

4.4.4.3

गु॒हा हि॒तम॑न्व-वि॒न्दज्छि॑श्रियाणं व॑नेवने ।
स जा॑यसे म॒थ्यमा॑नः स॒हो म॒हत् त्वा॑माहुः स॒हस॑स्पु॒त्रम॑ङ्गिरः ।
य॒ज्ञस्य॑ के॒तुं प्र॒थमं॑ पु॒रोहि॑तम॒ग्निं न॑रस्त्रिष॒धस्थे॑ समि॒न्धते॑ ।
इ॒न्द्रेण॑ दे॒वैः स॒रथ॑ꣳ स ब॒र्हिषि॑ सीदन्ति होता॒ यज॑थाय सु॒क्रतुः॑ ।
त्वां चि॒त्रश्र॑वस्तम॒ हव॑न्ते वि॒क्षु ज॑न्तवः ।
शोचि॑ष्केशं पु॒रुप्रि॑याग्ने ह॒व्याय॑ वोढ॒वे ।
सखा॑यः स॒वः स॒म्यञ्च॑मिषꣳ – [] 12

4.4.4.4

स्तोमं॑ चा॒ग्नये॑ । वर्॒षि॒ष्ठाय॑ क्षि॒तीना॒मूर्जो॑ न॒प्त्रे स॒ह॒स्वते॑ ।
 स॒ꣳस॒मि॒द्युव॑से वृ॒ष॒न्न॒ग्ने वि॒श्वा॒न्य॒र्य आ ।
 इ॒ड॒स्प॒दे स॒मि॒ध्य॒से स नो॑ व॒सू॒न्या भ॑र ।
 ए॒ना वो॑ अ॒ग्निं न॑म॒सोर्जो॑ न॒पा॒त॒मा हु॑वे ।
 प्रि॒यं चे॒ति॒ष्ठम॑रतिꣳ स्व॒ध्वरं॑ वि॒श्वस्य॑ दू॒त॒म॒मृतं॑ ।
 स यो॑ज॒ते अ॒रु॒षो वि॒श्वभो॑ज॒सा स दु॑द्र॒व॒थ् स्वा॑हु॒तः ।
 सु॒ब्र॒ह्मा य॒ज्ञः सु॒शमी॑ – [] 13

4.4.4.5

व॒सूनां॑ दे॒वꣳ रा॒धो ज॑ना॒नां । उ॒द॒स्य शो॒चिर॑स्था॒दा-जु॒ह्वा॒नस्य॑ मी॒ढुषः॑ ।
 उ॒द्द॒हूमा॑सो अ॒रु॒षासो॑ दि॒वि॒स्पृ॒शः स॒म॒ग्नि॒मि॒न्ध॒ते नरः॑ ।
 अ॒ग्ने वा॒जस्य॑ गो॒मत॑ ई॒शानः॑ स॒ह॒सो य॑हो । अ॒स्मे धे॑हि जा॒तवे॑दो
 म॒हि श्र॑वः । स इ॒धा॒नो व॑सु॒ष्क॒वि-र॒ग्नि॒री॒डे॒न्यो गि॒रा ।
 रे॒व॒द॒स्मभ्यं॑ पु॒र्व॒णी॒क दी॑दि॒हि । क्ष॒पो रा॑ज॒न्नु॒त त्म॑नाऽग्ने
 व॒स्तो॒रु॒तोष॑सः । स ति॒ग्म॒जंभ॑ – [] 14

4.4.4.6

र॒क्षसो॑ द॒ह प्र॑ति । आ ते॑ अ॒ग्न इ॒धीम॑हि द्यु॒मन्तं॑ दे॒वाज॑रं ।
यद्ध॑ स्या ते॒ पनी॑यसी स॒मिद्-दी॑दयति द्यवी॒षः स्तो॑तृ॒भ्य आ॑ भर ।
आ ते॑ अ॒ग्न ऋ॒चा ह॒विः शु॒क्रस्य॑ ज्योतिषस्पते । सु॒श्चन्द्र॑ द॒स्म
वि॒स्पते॑ ह॒व्यवा॑द् तु॒भ्यः हू॒यत॑ इ॒षः स्तो॑तृ॒भ्य आ॑ भर ।
उ॒भे सु॒श्चन्द्र॑ सर्पि॒षो द॒र्वी श्री॑णीष आ॒सनि॑ ।
उ॒तो न॒ उत् पु॑पूर्या- [] 15

4.4.4.7

उ॒क्थे॑षु श॒वस॑स्पत इ॒षः स्तो॑तृ॒भ्य आ॑ भर ।
अ॒ग्ने त॒मद्या॑श्चं न स्तो॒मैः क्र॑तुं न भ॒द्रः ह॒दिस्पृ॑शं ।
ऋ॒ध्यामा॑ त ओ॒हैः । अ॒था ह्य॒ग्ने क्र॑तो॒र्भद्र॑स्य दक्ष॒स्य सा॒धोः ।
र॒थीर्ऋ॒तस्य॑ बृ॒हतो॑ ब॒भूथ॑ । आ॒भिष्टे॑ अ॒द्य गी॒र्भिर्गृ॑णन्तो॒ऽग्ने दा॑शेम ।
प्र ते॑ दि॒वो न॒ स्तन॑यन्ति शु॒ष्माः ।
ए॒भिर्नो॑ अ॒र्कैर्भ॑वा नो अ॒र्वाङ्ग् - [] 16

4.4.4.8

सु॒व॒र्न॒ ज्यो॒तिः॑ । अ॒ग्ने॒ वि॒श्वे॑भिः सु॒म॒ना॒ अनी॑कैः ।
 अ॒ग्नि॒ꣳ हो॒तारं॑ म॒न्ये दा॒स्व॒न्तं॑ व॒सोः॑ सु॒नु॒ꣳ स॒ह॒सो जा॒तवे॑दसं ।
 वि॒प्रं न जा॒तवे॑दसं । य ऊ॒र्ध्वया॑ स्व॒ध्वरो॑ दे॒वो दे॒वाच्या॑ कृ॒पा ।
 घृ॒तस्य॑ वि॒भ्राष्टि॑म॒नु शु॒क्रशो॑चिष आ॒जुह्वा॑नस्य सर्पि॑षः ।
 अ॒ग्ने त्वं॑ नो अ॒न्त॒मः । उ॒त त्रा॒ता शि॒वो भ॒व व॒रूथ्यः॑ ।
 तं त्वा शो॑चिष्ठ दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ नू॒नमी॑महे स॒खिभ्यः॑ ।
 व॒सु॒र॒ग्निर्व॑सु॒श्रवाः॑ () । अ॒च्छा नक्षि॑ द्यु॒मत्त॑मो र॒यिं दाः॑ । 17
 (ज॒ना॒ना - म॒ङ्गिर॑स - इ॒षꣳ - सु॒शमी॑ - ति॒गम॑जंभ - पु॒पूर्वा -
 अ॒र्वाङ् - व॒सु॒श्रवाः॑ - प॒ञ्च च) (A4)

4.4.5.1

इ॒न्द्रा॒ग्निभ्यां॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒नज्म्या॑ घा॒राभ्यां॑ तेज॒सा व॒र्च॒सो
 क्थे॑भिः स्तो॒मेभिः॑ छ॒न्दो॑भी र॒य्यै पो॑षाय स॒जा॒तानां॑ म॒ध्यम॑स्थेयाय
 मया॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒नज्यं॑बा दु॒ला नि॒त॒न्नि र॒भ्रय॑न्ती मे॒घय॑न्ती
 व॒र्षय॑न्ती चु॒पुणी॑का ना॒मासि॑ प्र॒जाप॑तिना त्वा वि॒श्वाभि॑र्धी॒भिरु॑प

द॒धामि॑ पृ॒थिव्यु॑द॒पुरम॑न्नेन वि॒ष्टा म॒नुष्या॑स्ते गो॒प्तारो॑ ऽग्निर्विय॑त्तोऽस्यां
ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा - [] 18

4.4.5.2

मे श॒र्म च॑ व॒र्म चा॒स्त्वधि॑ द्यौरन्तरि॑क्षं ब्र॒ह्मणा॑ वि॒ष्टा म॒रुत॑स्ते गो॒प्तारो॑
वा॒युर्विय॑त्तोऽस्यां ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा मे श॒र्म च॑ व॒र्म चा॒स्तु
द्यौर॑पराजिता॒ऽमृते॑न वि॒ष्टाऽऽदि॒त्यास्ते॑ गो॒प्तारः॑ सू॒र्यो विय॑त्तोऽस्यां
ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा मे श॒र्म च॑ व॒र्म चा॒स्तु । 19

(सा - ऽष्टाच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A5)

4.4.6.1

बृ॒हस्प॑तिस्त्वा सादय॑तु पृ॒थिव्याः॑ पृ॒ष्ठे ज्यो॑तिष्मतींँ विश्व॑स्मै
प्रा॒णाया॑पा॒नाय॑ विश्वं॑ ज्योति॑र्यच्छा- ग्निस्ते॑ऽधिपति॑ विश्व॑कर्मा॑ त्वा
सादय॑त्वन्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे ज्यो॑तिष्मतींँ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॑पा॒नाय॑ विश्वं॑
ज्योति॑र्यच्छ वा॒युस्ते॑ऽधिपतिः॑ प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादय॑तु दि॒वः पृ॒ष्ठे
ज्योति॑ष्मतींँ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॑पा॒नाय॑ विश्वं॑ ज्योति॑र्यच्छ परमे॑ष्ठी
ते॑ऽधिपतिः॑ पु॒रोवा॑तस॒निर॑स्य भ्र॒सनि॑रसि वि॒द्युथ्स॑नि - [] 20

4.4.6.2

—रसि स्तनयि॑नु॒सनि॑रसि वृ॒ष्टिस॑नि॒रस्य॑—ग्नेर्या॑न्यसि वो॒नाम॑ग्ने॒यान्य॑सि
वा॒यो॒र्या॑न्यसि दे॒वानां॑ वा॒यो॒यान्य॑स्यन्तरि॒क्षस्य॑ या॒न्यसि॑ दे॒वानां॑—
मन्तरि॒क्षया॑न्यस्य—न्तरि॒क्षम॑स्यन्तरि॒क्षाय॑ त्वा स॒लिला॑य त्वा स॒र्णीका॑य
त्वा स॒तीका॑य त्वा के॒ताय॑ त्वा प्र॒चेत॑से त्वा वि॒वस्व॑ते त्वा दि॒वस्त्वा
ज्योति॑ष आ॒दित्ये॑भ्यस्त्वर्चे॒ त्वा रु॒चे त्वा द्यु॒ते त्वा () भा॒से त्वा
ज्योति॑षे त्वा य॒शोदां॑ त्वा य॒शसि॑ ते॒जोदां॑ त्वा ते॒जसि॑ प॒योदां॑ त्वा
प॒यसि॑ वर्चो॒दां त्वा वर्च॑सि द्र॒विणो॑दां त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑
तेन॑र्षि॒णा तेन॑ ब्र॒ह्मणा॑ तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गि॒रस्वद् ध्रु॒वा सी॑द । 21

(विद्यु॑त्स - नि॒द्युते॑ त्वै - का॒न्न त्रि॒ंशच्च॑) (A6)

4.4.7.1

भू॒यस्कृ॑दसि वरि॒वस्कृ॑दसि प्रा॒च्यस्यू॑र्ध्वाऽस्य—न्तरि॒क्षस॑दस्य—न्तरि॒क्षे
सी॑दा—फ॒सुष॑दसि श्ये॒नस॑दसि गृ॒ध्रस॑दसि सु॒पर्ण॑सदसि ना॒कस॑दसि
पृ॒थिव्या॑स्त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयाम्य॑—न्तरि॒क्षस्य॑ त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑
दि॒वस्त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ दि॒शां त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ द्र॒विणो॑दां त्वा
द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ प्रा॒णं मे॑ पा॒ह्य—पा॒नं मे॑ पा॒हि व्या॒नं मे॑ — [] 22

4.4.7.2

पा॒ह्यायु॑र्मे पा॒हि वि॒श्वायु॑र्मे पा॒हि सर्वा॑युर्मे पा॒ह्यग्ने॑ यत् ते पर॑ ह॒न्नाम॑
तावे॒हि स॑ र॒भाव॑है पाञ्च॑ ज॒न्येष्व॑-प्ये॒ध्यग्ने॑ या॒वा अया॑वा ए॒वा
ऊ॒माः स॒ब्दः स॒गरः सु॒मेकः । 23 (व्या॒नं मे॑ - द्वा॒त्रिंश॑च्च) (A7)

4.4.8.1

अ॒ग्निना॑ वि॒श्वाषा॑ट् सू॒र्येण॑ स्वर॑ाट् कृ॒त्वा श॑ची॒पति॑र् ऋ॒षभे॑ण त्व॒ष्टा
य॒ज्ञेन॑ म॒घवान् दक्षि॑णया सु॒वर्गो॑ म॒न्युना॑ वृ॒त्रहा॑ सौहा॒र्द्येन॑ त॒नूधा
अ॒न्नेन॑ ग॒यः पृ॒थिव्या॑ऽस॒नो दृ॒ग्भिर॑न्नादो व॒षट्का॑रेणर्द्धः सा॒म्ना त॒नूपा
वि॒राजा॑ ज्योति॒ष्मान् ब्र॑ह्म॒णा सो॒मपा॑ गो॒भिर्य॑ज्ञं दा॒धार क्ष॑त्रेण
म॒नुष्या॑-नश्चे॒न च र॑थे॒न च व॒ज्र्य॑तुभिः प्र॒भुः सँव॑त्सरेण परि॒भू
स्त॒पसा॑ऽनाधृष्टः सू॒र्यः सन् त॒नूभिः । 24

(अ॒ग्नि - रै॒कान्न॑ पञ्चा॒शत्) (A8)

4.4.9.1

प्रजापतिर्मनसा ऽन्धोऽच्छेतो धाता दीक्षायां सविता भृत्यां पूषा
 सोमक्रयण्यां वरुण उपनद्धो ऽसुरः क्रीयमाणो मित्रः क्रीतः
 शिपिविष्ट आसादितो नरंधिषः प्रोह्यमाणो ऽधिपतिरागतः प्रजापतिः
 प्रणीयमानो ऽग्निराग्नीध्रे बृहस्पतिराग्नीध्रात् प्रणीयमान इन्द्रो
 हविर्धाने ऽदितिरासादितो विष्णुरुपावहियमाणो ऽथर्वोपोत्तो
 यमोऽभिषुतो ऽपूतपा आधूयमानो वायुः पूयमानो मित्रः क्षीरश्रीर्मन्थी
 सक्तुश्रीर्वैश्वदेव उन्नीतो रुद्र () आहुतो वायुरावृत्तो नृचक्षाः
 प्रतिख्यातो भक्ष आगतः पितृणां नाराशंसो ऽसुरात्तः सिन्धुर-
 वभृथमवप्रयन्थ् समुद्रो ऽवगतः सलिलः प्रप्लुतः सुवरुदृचं गतः ।

25 (रुद्र - एकविंशतिश्च) (A9)

4.4.10.1

कृत्तिका नक्षत्र-मग्निर्देवताऽग्ने रुचः स्थ प्रजापतेर्धातुः
 सोमस्यर्चे त्वा रुचे त्वा द्युते त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा रोहिणी
 नक्षत्रं प्रजापतिर्देवता मृगशीर्षं नक्षत्रं सोमो देवता ऽऽर्द्रा नक्षत्रं

रु॒द्रो दे॒वता पु॒नर्व॒सू नक्ष॑त्रमदि॒तिर्दे॒वता – ति॒ष्यो नक्ष॑त्रं बृ॒हस्प॑तिर्दे॒वता॑
 ऽऽश्रे॑षा नक्ष॑त्रं सर्पा दे॒वता म॒घा नक्ष॑त्रं पि॒तरो दे॒वता फ॒ल्गुनी
 नक्ष॑त्र – [] 26

4.4.10.2

–म॒र्यमा दे॒वता फ॒ल्गुनी नक्ष॑त्रं भ॒गो दे॒वता ह॒स्तो नक्ष॑त्रं स॒विता
 दे॒वता चि॒त्रा नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता स्वा॑ती नक्ष॑त्रं वा॒युर्दे॒वता वि॒शाखे
 नक्ष॑त्रमिन्द्रा॒ग्नी दे॒वता ऽनू॒राधा नक्ष॑त्रं मि॒त्रो दे॒वता रोहि॑णी
 नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता वि॒चृ॒तौ नक्ष॑त्रं पि॒तरो दे॒वता ऽषा॑ढा नक्ष॑त्रमा॒पो
 दे॒वता ऽषा॑ढा नक्ष॑त्रं वि॒श्वे दे॒वा दे॒वता श्रो॑णा नक्ष॑त्रं वि॒ष्णुर्दे॒वता
 श्र॒वि॒ष्ठा नक्ष॑त्रं व॒सवो – [] 27

4.4.10.3

दे॒वता श॒तभि॑षङ् नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता प्रो॑ष्ठप॒दा नक्ष॑त्रम॒ज एक॑पाद्
 दे॒वता प्रो॑ष्ठप॒दा नक्ष॑त्रमहि॒र्बु॒ध्नियो दे॒वता रे॒वती नक्ष॑त्रं पू॒षा दे॒वता
 ऽश्व॑यु॒जौ नक्ष॑त्रम॒श्विनौ दे॒वता ऽप॑भर॒णीर्नक्ष॑त्रं य॒मो दे॒वता,
 पूर्णा प॒श्चाद्¹, यत् ते दे॒वा अ॑दधुः >² । 28

(फ॒ल्गुनी नक्ष॑त्रं – व॒सव – स्त्रय॑स्त्रि॒ंशच्च) (A10)

4.4.11.1

मधु॑श्च मा॒धवश्च॑ वा॒सन्ति॑कावृ॒तू शु॒क्रश्च॑ शु॒चिश्च॑ ग्रै॒ष्मावृ॒तू
नभ॑श्च नभ॒स्यश्च॑ वा॒र्षिका॑वृ॒तू इ॒षश्चो॑र्जश्च॑ शा॒रदा॑वृ॒तू
सह॑श्च सह॒स्यश्च॑ है॒मन्ति॑कावृ॒तू तप॑श्च तप॒स्यश्च॑ शै॒शिरा॑वृ॒तू
अ॒ग्नेर॑न्तः श्ले॒षोऽसि॑ क॒ल्पेतां॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी क॒ल्पन्ता॑माप ओष॑धीः
क॒ल्पन्ता॑म॒ग्नयः॑ पृथ॒ङ्मम॑ ज्यैष्ठ्य॑य स॒व्रता॑- [] 29

4.4.11.2

येऽ॒ग्नयः॑ स॒मन॑सोऽन्तरा द्या॒वापृ॑थि॒वी शै॒शिरा॑वृ॒तू अ॒भि क॒ल्पमा॑ना
इन्द्र॑मिव दे॒वा अ॒भि सँ॑वि॒शन्तु॑ सँ॒यच्च॑ प्र॒चेता॑श्चा॒ग्नेः सोम॑स्य
सूर्य॑स्यो-ग्रा च भी॒मा च॑ पि॒तृणां॑ य॒मस्येन्द्र॑स्य ध्रु॒वा च॑ पृथि॒वी च॑
दे॒वस्य॑ स॒वितु॑र्म॒रुतां॑ व॒रुण॑स्य ध॒र्त्री च॑ ध॒रित्री॑ च मि॒त्राव॑रुणयो
मि॒त्रस्य॑ धा॒तुः प्रा॒ची च॑ प्र॒तीची॑ च व॒सूनां॑ रु॒द्राणा॑ - [] 30

4.4.11.3

—मा॒दि॒त्यानां॑ ते तेऽधि॑प॒तय॑स्तेभ्यो॒ नम॑स्ते नो॑ मृ॒डय॑न्तु ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वो॒ जंभे॑ द॒धामि॑ स॒हस्र॑स्य प्र॒मा असि॑ स॒हस्र॑स्य
प्र॒तिमा॑ असि॑ स॒हस्र॑स्य वि॒मा असि॑ स॒हस्र॑स्योन्मा॑ असि॑ सा॒हस्रो॑ऽसि
स॒हस्रा॑य त्वे॒मा मे॑ अ॒ग्न इ॑ष्टका धे॒नवः॑ स॒न्त्वेका॑ च श॒तं च॑ स॒हस्रं॑
चा॒युतं॑ च — [] 31

4.4.11.4

नि॒युतं॑ च प्र॒युतं॑ चा॒र्बुदं॑ च न्य॒र्बुदं॑ च स॒मुद्र॑श्च म॒ध्यं चान्त॑श्च
प॒रार्ध॑श्चे॒मा मे॑ अ॒ग्न इ॑ष्टका धे॒नवः॑ स॒न्तु ष॑ष्टिः स॒हस्र॑म॒युत—
मक्षी॑यमाणा ऋ॒तस्था॑ स्थ॒र्तावृ॑धो घृ॒तश्रु॑तो मधु॒श्रुत॑ ऊ॒र्जस्व॑तीः
स्व॒धावि॑नीस्ता मे॑ अ॒ग्न इ॑ष्टका धे॒नवः॑ स॒न्तु वि॒राजो॑ नाम
का॒मदु॑घा अ॒मुत्रा॑मुष्मिन् लो॒के । 32

(स॒व्रता॑ — रु॒द्राणा॑ — म॒युतञ्च॑ — पञ्च॑चत्वारि॒ंशच्च॑) (A11)

4.4.12.1

स॒मिद्-दि॒शामा॒शया॑ नः सु॒वर्वि॒न्मधो॑रतो मा॒धवः॑ पा॒त्वस्मान् ।
 अ॒ग्निर्दे॒वो दु॒ष्टरी॑तु॒रदा॑भ्य इ॒दं क्ष॒त्रं र॑क्षतु पा॒त्वस्मान् ।
 रथ॑न्तरं साम॒भिः पा॒त्वस्मान् गाय॑त्री छन्द॒सां विश्व॑रूपा ।
 त्रि॒वृ॒न्नो वि॒ष्टया॑ स्तोमो अ॒ह्नां स॒मुद्रो॑ वा॒त इ॒दमो॑जः पि॒प॒र्तु ।
 उ॒ग्रा दि॒शाम॒भि-भू॑तिर्वयो॒धाः शु॒चिः शु॒क्रे अ॒हन्यो॑ज॒सीना॑ ।
 इन्द्रा॑धिपतिः पि॒पृता॑दतो नो म॒हि - [] 33

4.4.12.2

क्ष॒त्रं विश्व॑तो धा॒रये॑दं । बृ॒हत् साम॑ क्ष॒त्रभृद्-वृ॒द्ध वृ॑ष्णियं
 त्रि॒ष्टुभौ॑जः शु॒भित॑ मु॒ग्रवी॑रं । इन्द्र॑ स्तोमे॒न पञ्च॑द॒शेन॑ म॒ध्यमि॑दं
 वा॒तेन॑ स॒गरे॑ण रक्ष । प्रा॒ची दि॒शां स॒हय॑शा य॒शस्व॑ती विश्वे॑ दे॒वाः
 प्रा॒वृषा॑ ऽह्नां सु॒वर्व॑ती । इ॒दं क्ष॒त्रं दु॒ष्टर॑म॒स्त्वो॒जो ऽना॑धृष्टं
 स॒हस्रि॑यं स॒हस्व॑त् । वै॒रूपे॑ साम॒न्निह॑ तच्छ॒केम॑ जग॒त्यैनं॑ विश्वा
 वे॒शया॑मः । विश्वे॑ दे॒वाः स॒प्तद॑शेन - [] 34

4.4.12.3

वर्च॑ इ॒दं क्ष॒त्रञ् स॒लिल॑वा॒तमु॒ग्रं । ध॒र्त्री दि॒शां क्ष॒त्रमि॒दं
 दा॒धारो॒पस्था॑ऽऽशा॒नां मि॒त्रव॑दस्त्वो॒जः ।
 मि॒त्राव॑रुणा शर॒दाऽह्नां॑ चि॒कित्वा॑ अ॒स्मै रा॒ष्ट्राय॑ म॒हि शर्म॑ यच्छ॒तं ।
 वैरा॑जे सा॒मन्न॑धि मे म॒नीषा॑ऽनु॒ष्टुभा॑ संभृ॒तं वी॒र्यञ् सहः॑ ।
 इ॒दं क्ष॒त्रं मि॒त्रव॑दार्द्र॒दानु॑ मि॒त्राव॑रुणा रक्ष॒त-मा॑धिप॒त्यैः ।
 स॒म्राट् दि॒शाञ् स॒हसाम्नी॑ स॒हस्व॑त्यृ॒तुर्हे॒मन्तो॑ वि॒ष्टया॑ नः पि॒प॒र्तु ।
 अ॒वस्यु॑वा॒ता - [] 35

4.4.12.4

बृ॒हती॑र्नु श॒क्वरी॑रि॒मं य॑ज्ञम॒वन्तु॑ नो घृ॒ताचीः॑ ।
 सु॒वर्व॑ती सु॒दुघा॑ नः प॒यस्व॑ती दि॒शां दे॒व्यव॑तु नो घृ॒ताचीः॑ ।
 त्वं गो॒पाः पु॒रए॒तोत॑ प॒श्चाद् बृ॑ह॒स्पते॑ या॒म्यां यु॑ङि॒ध वाचं॑ ।
 ऊ॒र्ध्वा दि॒शाञ् र॒न्तिरा॑शौष॒धीनाञ् स॑व॒थ्सरे॑ण स॒विता॑ नो अ॒ह्नां ।
 रे॒वथ् सा॑मा॒ति छ॒न्दा उ॑ छ॒न्दोऽजा॑त श॒त्रुः स्यो॒ना नो॑ अस्तु ।
 स्तो॒मत्र॑यस्त्रि॒ंशे भु॑वनस्य प॒त्नि वि॑व॒स्वद्वा॑ते अ॒भि नो॑ - [] 36

4.4.12.5

गृणाहि । घृतवती सवितराधिपत्यैः पयस्वती रन्तिराशा नो अस्तु ।
 ध्रुवा दिशां विष्णुपत्न्यघोराऽस्येशाना सहसो या मनोता ।
 बृहस्पति मातरिश्वोत वायुः सन्धुवाना वाता अभि नो गृणन्तु ।
 विष्टंभो दिवो धरुणः पृथिव्या अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी ।
 विश्वव्यचा इषयन्ती सुभूतिः शिवा नो अस्त्वदितिरुपस्थे ।
 वैश्वानरो न ऊत्या>³, पृष्टो दिव्य>⁴,
 नु नो () ऽद्यानुमति>⁵, रन्विदनुमते त्वं >⁶,
 कया नश्चित्र आभुवत्>⁷, को अद्य युङ्क्ते >⁸ । 37
 (महि - सप्तदशेना - ऽवस्युवाता - अभि नो - ऽनु न -
 श्वतुर्दश च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(रश्मिरसि - राज्यस्य - यं पुरो हरिकेशो - ऽग्निर्मूर्ध -
 न्द्राग्निभ्यां - बृहस्पति - भूयस्कृद - स्यग्निना विश्वाषाट् -
 प्रजापतिर्मनसा - कृत्तिका - मधुश्च - समिदिशां - द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(र॒श्मि॒र॒सि॒ – प्र॒ति॒ धे॒नु॒ – म॒सि॒ स्त॒न॒यि॒नु॒स॒नि॒र – स्या॒दि॒त्या॒ना॒ –
स॒प्त॒त्रि॒ंश॒त्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kandam 4 :-

(र॒श्मि॒र॒सि॒ – को॒ अ॒द्य॒ यु॒ङ्गे)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.4.1 Appendix

4.4.10.3 – पूर्णा पश्चाद् > ¹ यत् ते देवा अदधुः > ²

पूर्णा पश्चादुत् पूर्णा पुरस्तादुन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।
तस्यान् देवा अधि सँवसन्त उत्तमे नाक् इह मादयन्तां ॥

यत्ते देवा अदधु भार्गधेयममावास्ये सँवसन्तो महित्वा ।
सानो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रयिं नो धेहि सुभगे सुवीरं ॥

(Appearing in TS 3.5.1.1)

4.4.12.5 – वै॒श्वान॑रो न॒ ऊ॒त्या>³, पृ॒ष्टो दि॒व्य>⁴

वै॒श्वान॑रो न॒ ऊ॒त्याऽऽ प्र या॑तु परा॒वतः॑ । अ॒ग्नि॒रु॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ ॥

पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृ॒थि॒व्यां पृ॒ष्टो वि॒श्वा ओष॑धी॒रा वि॒वेश॑ ।
वै॒श्वान॑रः स॒हसा॑ पृ॒ष्टो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॑षः पा॒तु न॑क्तं ॥

(Appearing in TS 1.5.11.1)

4.4.12.5 – नु॒ नो॒ द्या॒नुम॑ति>⁵, र॒न्वि॒दनु॑म॒ते त्वं >⁶

अ॒नु नो॒ऽद्याऽनु॑म॒तिर्य॑ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो भ॒वतां॑ दा॒शुषे॑ म॒यः ॥

अ॒न्वि॒दनु॑म॒ते त्वं॑ म॒न्यासै॑ श॒ञ्चनः॑ कृ॒धि ।

क्र॒त्वे द॑क्षाय नो हि॒नु प्र॑ण आयू॒षि ता॑रिषः ॥

(Appearing in TS 3.3.11.4)

4.4.12.5 – क॒या न॑श्चि॒त्र आ॑भुवत्>⁷, को॒ अद्य॑ यु॒ङ्गे >⁸

क॒या न॑श्चि॒त्र आ॑भुवदू॒ती स॒दा वृ॑धः स॒खा । क॒या श॑चि॒ष्ठया॑ वृ॒ता ॥

को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हणायून् ।
आसन्निषून् हृथस्वसो मयोभून् य एषां भृत्यामृणधथ् स जीवात् ॥

(Appearing in TS 4.2.11.3)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः – होमविधिनिरूपणं

4.5.1.1

नमस्ते रु॒द्र म॒न्यव॑ उ॒तो॒त इ॒षवे॑ नमः ।
नमस्ते अस्तु॑ ध॒न्वने॑ बा॒हुभ्या॑मु॒त ते॒ नमः॑ ।
या त इ॒षुः शि॒वत॑मा शि॒वं ब॒भूव॑ ते ध॒नुः ।
शि॒वा श॒रव्या॑ या तव॒ तया॑ नो रु॒द्र मृ॒डय॑ ।
या ते रु॒द्र शि॒वा त॒नूर॑घो॒रा ऽपा॑पकाशिनी ।
तया॑ नस्त॒नुवा॑ श॒न्तम॑या गि॒रिश॑न्ताभि चा॒कशी॑हि ।
यामि॑षुं गि॒रिश॑न्त ह॒स्ते – [] 1

4.5.1.2

बि॒भर्ष्य॑स्तवे । शि॒वां गि॒रित्र॑ तां कु॒रु मा हि॑ँसीः पु॒रुषं॑ जगत् ।
शि॒वेन॑ वच॒सा त्वा॑ गि॒रि॒शाच्छा॑ वदामसि ।
यथा॑ नः॒ सर्व॑मि-ज्जगद॒यक्ष्मँ॑ सु॒मना॑ असत् ।

अ॒ध्य॒वो॒च॒दधि॒वक्ता॑ प्र॒थ॒मो दै॒व्यो भि॒षक् ।
 अ॒ही॒श्च॑ स॒र्वान् जं॒भय॑न्थ् स॒र्वाश्च॑ या॒तु धा॒न्यः ।
 अ॒सौ य॒स्ताम्रो॑ अ॒रुण॑ उ॒त ब॒भ्रुः सु॒मङ्ग॑लः ।
 ये चे॒मा॒ रु॒द्रा अ॒भितो॑ दि॒क्षु - [] 2

4.5.1.3

श्रि॒ताः स॒हस्र॑शो ऽवै॒षा॒ हे॒ड ई॒महे॑ ।
 अ॒सौ यो॑ ऽव॒सर्प॑ति नी॒लग्री॑वो वि॒लो॒हितः॑ ।
 उ॒तैनं॑ गो॒पा अ॒दृश॑न्-न॒दृश॑न्-नु॒दहा॑र्यः ।
 उ॒तैनं॑ वि॒श्वा भू॒तानि॑ स दृ॒ष्टो मृ॒डया॑ति नः ।
 न॒मो अ॒स्तु नी॒लग्री॑वाय स॒हस्रा॑क्षाय मी॒ढुषे॑ ।
 अथो॑ ये अ॒स्य स॒त्वानो॑ऽहं ते॒भ्यो ऽक॑रन्न॒मः ।
 प्र॒मु॒ञ्च ध॒न्व॒नस्त्व॑ मु॒भयो॑-रा॒र्त्तियो॑ज्या ।
 याश्च॑ ते ह॒स्त इ॒षवः॑ - [] 3

4.5.1.4

परा॑ ता॒ भग॑वो वप ।

अ॒वत॑त्य॒ धनु॑स्त्व॒ꣳ स॒हस्रा॑क्ष॒ शते॑षु॒धे ।

नि॒शीर्य॑ श॒ल्यानां॑ मु॒खा शि॑वो नः सु॒मना॑ भव ।

विज्यं॑ धनुः॒ कप॑र्दिनो वि॒शल्यो॑ बा॒णवा॑ꣳ उ॒त ।

अने॑शन्नस्येष॒व आ॒भुर॑स्य निषङ्ग॒थिः ।

या ते॑ हे॒ति-मी॑दुष्ट॒म ह॑स्ते ब॒भूव॑ ते धनुः॒ ।

तयाऽस्मा॑न् वि॒श्वत॑ स्त्वम॒यक्ष्म॑या परि॒ब्भुज॑ ।

नम॑स्ते अ॒स्त्वायु॑धाया-ना॒तता॑य धृ॒ष्णवे॑ ।

उ॒भाभ्या॑ () मु॒त ते नमो॑ बा॒हुभ्यां॑ तव धन्व॑ने ।

परि॑ ते धन्व॑नो हे॒तिर॑स्मा॒न् वृ॑णक्तु वि॒श्वतः॑ ।

अथो॒ य इ॑षु॒धिस्त॑वारे अ॒स्म-न्नि॑धेहि तं । 4

(ह॒स्ते - दि॒क्ष्वि - ष॒व - उ॒भाभ्यां॑ - द्वावि॑ꣳशतिश्च) (A1)

4.5.2.1

नमो॑ हि॒रण्य॑बा॒हवे॑ से॒नान्ये॑ दि॒शांच॑ प॒तये॑ नमो॒

नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ हरि॒केशे॑भ्यः प॒शूनां॑ प॒तये॑ नमो॒

नमः॑ स॒स्पि॒ज्ज॒राय॑ त्वि॒षी॒मते॑ प॒थी॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ ब॒भ्लु॒शाय॑ वि॒व्या॒धिने॑-ऽन्ना॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ ह॒रि॒केशा॑यो-प॒वी॒तिने॑ पु॒ष्टा॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ भ॒वस्य॑ हे॒त्यै ज॒गतां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ रु॒द्राया॑-त॒तावि॑ने क्षे॒त्राणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमः॑ सू॒ताया॑-ह॒न्त्याय॑ व॒ना॒नां प॒तये॑ नमो॒ नमो॒ - [] 5

4.5.2.2

रो॒हि॒ताय॑ स्थ॒पतये॑ वृ॒क्षाणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ म॒न्त्रि॒णे वा॒णि॒जाय॑ क॒क्षाणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ भु॒वन्तये॑ वा॒रि॒वस्कृ॑ता-यौष॒धी॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नम॑ उ॒च्चै-घो॑षाया क्र॒न्दय॑ते प॒त्ती॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमः॑ कृ॒थ॒स्नवी॑ताय धा॒वते॑ स॒त्त्व॒नां प॒तये॑ नमः॑ । 6

(व॒ना॒नां प॒तये॑ नमो॒ नम॑ - ए॒कान्न॑ त्रि॒ंशच्च॑) (A2)

4.5.3.1

नमः॑ सह॒मानाय॑ नि॒व्याधि॑न आ॒व्याधि॑नी॒नां पत॑ये नमो॒
 नमः॑ ककु॒भाय॑ नि॒षङ्गि॑णे स्ते॒नानां॑ पत॑ये नमो॒
 नमो॑ नि॒षङ्गि॑ण इ॒षुधि॑मते तस्कराणां॑ पत॑ये नमो॒
 नमो॑ वञ्च॒ते परि॑वञ्च॒ते स्तायू॑नां पत॑ये नमो॒
 नमो॑ नि॒चेर॑वे परि॒चरा॑यार॒ण्यानां॑ पत॑ये नमो॒
 नमः॑ सृ॒कावि॑भ्यो जिघा॑ꣳसद्भ्यो मु॒ष्णातां॑ पत॑ये नमो॒
 नमो॑ ऽसि॒मद्भ्यो॑ नक्तं॑ चरद्भ्यः॑ प्रकृ॒न्तानां॑ पत॑ये नमो॒
 नम॑ उ॒ष्णीषि॑णे गि॒रिच॑राय कु॒लुञ्चा॑नां पत॑ये नमो॒ नम॑ - [] 7

4.5.3.2

इ॒षुम॑द्भ्यो धन्वावि॑भ्यश्च वो॒ नमो॒
 नम॑ आ॒तन्वा॑नेभ्यः॒ प्रति॑दधानेभ्यश्च वो॒ नमो॒
 नम॑ आ॒यच्छ॑द्भ्यो वि॒सृज॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॒
 नमो॑ ऽस्य॑द्भ्यो वि॒ध्यद्भ्य॑श्च वो॒ नमो॒
 नम॑ आ॒सीने॑भ्यः॒ शया॑नेभ्यश्च वो॒ नमो॒

नमः॑ स्वपद्भ्यो॑ जाग्रद्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमस्तिष्ठद्भ्यो॑ धावद्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ सभाभ्यः॑ सभापतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ अश्वेभ्यो॑ ऽश्वपतिभ्य॑ () श्च॑ वो॒ नमः॑ । 8

(कुलुञ्चानां॑ पतये॑ नमो॑ नमो॑ - ऽश्वपतिभ्य॑ - स्त्रीणि॑ च) (A3)

4.5.4.1

नम॑ आव्याधिनी॑भ्यो विविध्यन्ती॑भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नम॑ उगणाभ्य॑-स्तृ॒हती॑भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ गृथ्सेभ्यो॑ गृथ्सपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ ब्रातै॑भ्यो ब्रातपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ गणेभ्यो॑ गणपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ विरूपेभ्यो॑ विश्वरूपेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ महद्भ्यः॑ क्षुल्लकेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ रथिभ्यो॑-ऽरथेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ रथै॑भ्यो - [] 9

4.5.4.2

रथ॑पति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमः॑ से॒ना॒भ्यः॑ से॒ना॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमः॑ क्ष॒त्त॒भ्यः॑ सं॒ग्र॒ही॒त॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नम॑स्तक्ष॒भ्यो रथ॑का॒रे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमः॑ कु॒ला॒ले॒भ्यः॑ क॒म॒रि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमः॑ पु॒ञ्जि॒ष्टे॒भ्यो नि॒षा॒दे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नम॑ इ॒षु॒कृ॒द्भ्यो॑ ध॒न्व॒कृ॒द्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमो॑ मृ॒ग॒यु॒भ्यः॑ श्व॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
नमः॑ श्व॒भ्यः॑ श्व॒पति॒भ्यश्च॑ () वो॒ नमः॑ । 10
(रथे॑भ्यः - श्व॒पति॒भ्यश्च॑ - द्वे च॑) (A4)

4.5.5.1

नमो॑ भ॒वाय॑ च रु॒द्राय॑ च नमः॑ श॒र्वाय॑ च प॒शु॒प॒तये॑ च
नमो॑ नी॒ल॒ग्री॒वाय॑ च शि॒ति॒क॒ण्ठाय॑ च नमः॑ क॒प॒र्दि॒ने च॑ व्यु॒प्त॒के॒शाय॑ च
नमः॑ स॒ह॒स्रा॒क्षाय॑ च श॒त॒ध॒न्व॒ने च॑ नमो॑ गि॒रि॒शाय॑ च शि॒पि॒वि॒ष्टाय॑ च

नमो॑ मी॒दुष्ट॑मा॒य॒ चे॒षु॒मते॑ च॒ नमो॑ ह्र॒स्वाय॑ च॒ वाम॑नाय॒ च॒
नमो॑ बृ॒हते॑ च॒ वर्षी॑यसे च॒ नमो॑ वृ॒द्धाय॑ च॒ सँवृ॑ध्वने च॒ - [] 11

4.5.5.2

नमो॑ अ॒ग्रि॒याय॑ च॒ प्रथ॑माय॒ च॒ नम॑ आ॒शवे॑ चाजि॒राय॑ च॒
नमः॑ शी॒घ्रि॒याय॑ च॒ शी॒भ्याय॑ च॒ नम॑ ऊ॒र्म्याय॑ चाव॒स्वन्या॑य च॒
नमः॑ स्रो॒तस्या॑य च॒ द्वी॒प्याय॑ च । 12

(सँवृ॑ध्वने च॒ - पञ्च॑वि॒ंशति॑श्च) (A5)

4.5.6.1

नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च॒ कनि॑ष्ठाय॒ च॒ नमः॑ पूर्॒वजा॑य चाप॒रजा॑य च॒
नमो॑ म॒ध्यमा॑य चाप॒गल्भा॑य च॒ नमो॑ जघ॒न्याय॑ च॒ बु॒ध्नि॒याय॑ च॒
नमः॑ सो॒भ्याय॑ च॒ प्र॒ति॒स॒र्याय॑ च॒ नमो॑ या॒म्याय॑ च॒ क्षे॒म्याय॑ च॒
नम॑ उ॒र्वर्या॑य च॒ ख॒ल्याय॑ च॒ नमः॑ श्लो॒क्याय॑ चाव॒सान्या॑य च॒
नमो॑ व॒न्याय॑ च॒ कक्ष्या॑य च॒ नमः॑ श्र॒वाय॑ च॒ प्र॒ति॒श्र॒वाय॑ च-[] 13

4.5.6.2

नम॑ आ॒शु॒षे॒णाय॑ चा॒शु॒रथा॑य च॒ नमः॑ शू॒राय॑ चाव॒भिन्द॑ते च॒
नमो॑ वर्मि॒णे च॒ वरू॑थिने च॒ नमो॑ बि॒ल्मि॑ने च॒ क॒वचि॑ने च॒

नमः॑ श्रु॒ताय॑ च श्रु॒तसे॒नाय॑ च । 14

(प्रति॑श्रवाय॑ च – पञ्चवि॑ंशतिश्च) (A6)

4.5.7.1

नमो॑ दु॒न्दु॒भ्याय॑ चा॒हन॒न्याय॑ च नमो॑ धृ॒ष्णावे॑ च प्र॒मृ॒शाय॑ च
नमो॑ दू॒ताय॑ च प्र॒हि॒ताय॑ च नमो॑ नि॒षङ्गि॑णे॒ चेषु॑धि॒मते॑ च
नम॑ स्ती॒क्ष्णेष॑वे चा॒यु॒धिने॑ च नमः॑ स्वा॒यु॒धाय॑ च सु॒धन्व॑ने च
नमः॑ सु॒त्याय॑ च प॒थ्याय॑ च नमः॑ का॒त्याय॑ च नी॒प्याय॑ च
नमः॑ सू॒द्याय॑ च सर॒स्याय॑ च नमो॑ ना॒द्याय॑ च वै॒शन्ता॑य च –[] 15

4.5.7.2

नमः॑ कू॒प्याय॑ चा॒व॒त्याय॑ च नमो॑ वर्ष्पा॑य चा॒व॒र्ष्याय॑ च
नमो॑ मे॒घ्याय॑ च वि॒ध्यु॒त्याय॑ च नम॑ ई॒ध्रिया॑य चा॒त॒प्याय॑ च
नमो॑ वा॒त्याय॑ च रे॒ष्मिया॑य च नमो॑ वा॒स्त॒व्याय॑ च वा॒स्तु॒पाय॑ च । 16

(वै॒शन्ता॑य च – त्रि॑ंशच्च) (A7)

4.5.8.1

नमः॑ सो॒माय॑ च रु॒द्राय॑ च नम॑स्ता॒म्राय॑ चा॒रुणाय॑ च
 नमः॑ श॒ङ्गाय॑ च प॒शुप॑तये च नम॑ उ॒ग्राय॑ च भी॒माय॑ च
 नमो॑ अ॒ग्रेव॑धाय च दू॒रेव॑धाय च नमो॑ ह॒न्त्रे च ह॒नीय॑से च
 नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ ह॒रिके॑शेभ्यो नम॑स्ता॒राय
 नमः॑ शं॒भवे॑ च म॒योभ॑वे च नमः॑ श॒ङ्करा॑य च म॒यस्क॑राय च
 नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च – [] 17

4.5.8.2

नम॑स्ती॒र्थ्याय॑ च कू॒ल्याय॑ च नमः॑ पा॒र्याय॑ चा॒वार्याय॑ च
 नमः॑ प्र॒तर॑णाय चो॒त्तर॑णाय च नम॑ आ॒तार्या॑य चा॒लाद्याय॑ च
 नमः॑ श॒ष्याय॑ च फे॒न्याय॑ च नमः॑ सि॒क्त्याय॑ च प्र॒वाह्याय॑ च । 18
 (शि॒वत॑राय च – त्रि॒श॒च्च) (A8)

4.5.9.1

नम॑ इ॒रिण्या॑य च प्र॒पथ्या॑य च नमः॑ कि॒शिला॑य च क्ष॒यणा॑य च
 नमः॑ क॒पर्दि॑ने च पु॒लस्त॑ये च नमो॑ गो॒ष्ठ्याय॑ च गृ॒ह्याय॑ च
 नम॑स्त॒ल्प्या॑य च गे॒ह्याय॑ च नमः॑ का॒त्याय॑ च ग॒ह्वरे॑ष्ठाय च

नमो॑ हृ॒दय्या॑य च नि॒वे॒ष्या॑य च नमः॑ पा॒ञ्च॒सव्या॑य च रज॒स्या॑य च
नमः॑ शु॒ष्क्या॑य च हरि॒त्या॑य च नमो॑ लो॒प्या॑य चो॒लप्या॑य च-[] 19

4.5.9.2

नम॑ ऊ॒र्व्या॑य च सू॒र्म्या॑य च नमः॑ प॒र्ण्या॑य च प॒र्णश॑द्याय च
नमो॑ऽप॒गुर॑मा॒णाय॑ चाभिघ्न॒ते च नम॑ आ॒क्खि॑द॒ते च प्र॑क्खि॒दते॑ च
नमो॑ वः कि॒रि॒केभ्यो॑ दे॒वाना॑ञ् हृ॒दये॑भ्यो नमो॑ वि॒क्षी॒णके॑भ्यो
नमो॑ वि॒चि॒न्व॒त्केभ्यो॑ नम॑ आ॒निर्ह॑तेभ्यो नम॑ आ॒मीव॑त्केभ्यः । 20

(उ॒लप्या॑य च - त्रय॑स्त्रि॒ञ्शच्च॑) (A9)

4.5.10.1

द्रा॒पे अ॒न्धस॑स्प॒ते दरि॑द्र॒न्नील॑लो॒हित ।
ए॒षां पु॒रुषा॑णामे॒षां प॒शूनां॑ मा भे॒र्माऽरो॑ मो ए॒षां किञ्च॑नाम॒मत् ।
या ते॑ रु॒द्र शि॒वा त॒नूः शि॒वा वि॒श्वाह॑भेष॒जी ।
शि॒वा रु॒द्रस्य॑ भेष॒जी तया॑ नो मृ॒ड जी॒वसे॑ ।
इ॒माञ् रु॒द्राय॑ तव॒से क॒प॒र्दि॒ने क्षय॑द्दी॒राय॑ प्र॒भ॒राम॑हे म॒तिं ।
यथा॑ नः॒ शम॑सद् द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ वि॒श्वं पु॒ष्टं ग्रा॑मे अ॒स्मि - [] 21

4.5.10.2

न॒नातु॑रं । मृ॒डा नो॑ रु॒द्रो त॒नो म॑यस्कृ॒धि क्ष॑यद्वी॒राय॑ नम॒सा वि॑धेम ते ।
यच्छं॑ च योश्च॑ म॒नुरा॑यजे पि॒ता तद॑श्याम॒ तव॑ रु॒द्र प्र॑णीतौ ।
मा नो॑ म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा न॒ उक्ष॑न्तमु॒त मा न॑ उ॒क्षितं॑ ।
मा नो॑ व॒धीः पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्तनु॒वो – [] 22

4.5.10.3

रु॒द्र री॑रिषः ।
मा न॑स्तो॒के त॑नये॒ मा न॒ आयु॑षि॒ मा नो॑ गो॒षु मा नो॑ अ॒श्वेषु॑ रीरिषः ।
वी॒रान् मा॑नो॒ रु॒द्र भामि॑तो व॒धी-ह॑विष्मन्तो॒ नम॑सा वि॑धेम ते ।
आ॒रा॒त्ते गो॒घ्न उ॒त पू॑रुष॒घ्ने क्ष॑यद्वी॒राय॑ सु॒म्नम॑स्मे ते अस्तु ।
र॒क्षा च॑ नो॒ अ॒धि च॑ दे॒व ब्रू॑ह्य॒धा च॑ नः शर्म॑ यच्छ॒ द्वि॒र्बा॑ः ।
स्तु॒हि – [] 23

4.5.10.4

श्रु॒तं ग॑र्त्तसदं॒ यु॒वानं॑ मृ॒गं न॒ भी॒म-मु॑पह॒न्तु-मु॑ग्रं ।
मृ॒डा ज॑रि॒त्रे रु॒द्र स्त॑वानो॒ अन्य॑न्ते॒ अ॒स्मन्नि॑वपन्तु॒ सेनाः॑ ।
परि॑णो॒ रु॒द्रस्य॑ हे॒ति वृ॑णक्तु॒ परित्वे॑षस्य॒ दुर्म॑तिर॒घायोः॑ ।

अव॑ स्थि॒रा म॒घव॑द्भ्य-स्तनु॒ष्व मी॒द्वस्तो॒काय॑ तनयाय मृडय ।
मी॒दुष्ट॑म शिव॒तम शिवो॑ नः सु॒मना॑ भव ।
पर॑मे वृ॒क्ष आयु॑धं नि॒धाय॑ कृ॒त्तिं व॑सान आच॒र पि॒नाकं॑ - [] 24

4.5.10.5

बिभ्र॑दागहि । वि॒किरि॑द विलो॒हित न॑मस्ते अस्तु भगवः ।
यास्ते॑ सह॒स्रं हे॒तयो॑ऽन्य-मस्मन्नि वप॑न्तु ताः ।
सह॑स्राणि सह॒स्रधा॑ बा॒हुवो॑स्तव हे॒तयः॑ ।
तासा॑मीशानो भगवः परा॒चीना॑ मु॒खा कृ॑धि । 25 (अस्मि॒ -
स्तनु॑वः - स्तु॒हि - पि॒नाक - मे॒कान्न त्रि॑श॒च्च) (A10)

4.5.11.1

सह॑स्राणि सह॒स्रशो॑ ये रु॒द्रा अधि॑ भू॒म्यां॑ ।
तेषां॑ सह॒स्रयो॑जने ऽव॒धन्वा॑नि तन्मसि ।
अस्मिन्-म॒ह॒त्य॒र्णवे॑-ऽन्तरि॒क्षे भ॒वा अधि॑ ।
नी॒लग्री॑वाः शि॒तिक॑ण्ठाः श॒र्वा अधः॑ क्ष॒माच॑राः ।
नी॒लग्री॑वाः शि॒तिक॑ण्ठा दि॒वः रु॒द्रा उप॑श्रिताः ।

ये वृक्षेषु सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ।
 ये भूताना-मधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ।
 ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान् ।
 ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः । ये तीर्थानि - [] 26

4.5.11.2

प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः ।
 य एतावन्तश्च भूयाँसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ।
 तेषाँ सहस्रयोजने ऽवधन्वानि तन्मसि ।
 नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां यैँऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं
 वातो वर्षमिषवस्तेभ्यो दश प्राची दशदक्षिणा दशप्रतीची
 दशोदीची दशोर्ध्वा-स्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च
 () नो द्वेष्टि तं वाँ जंभे दधामि । 27

(तीर्थानि - यश्च - षट् च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(नम॑स्ते रु॒द्र - नमो॑ हि॒र॒ण्य॒बा॒हवे॑ - नमः॑ स॒ह॒मा॒नाय॑ - नम॑
आ॒व्या॒धिनी॑भ्यो - नमो॑ भ॒वाय॑ - नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ - नमो॑ दु॒न्दु॒भ्याय॑
- नमः॑ सो॒माय॑ - नम॑ इ॒रि॒ण्याय॑ - द्रा॒पे - स॒हस्रा॑ - ण्ये॒काद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(नम॑स्ते रु॒द्र - नमो॑ भ॒वाय॑ - द्रा॒पे - स॒प्तवि॑ंशतिः)

First and Last Padam of Fifth Prasnam of Kandam 4:-

(नम॑स्ते रु॒द्र - तं॑ वो॒ जं॒भे द॑धामि)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः – परिषेचन-संस्काराभिधानं

4.6.1.1

अ॒श्म॒न्नूर्जं॑ प॒र्व॒ते शि॒श्रि॒याणां॑ वा॒ते प॒र्जन्ये॑ व॒रु॒णस्य॑ शु॒ष्मे ।
अ॒द्भ्य ओष॑धी॒भ्यो व॒नस्प॑ति॒भ्योऽधि॑ संभृ॒तां तां न॑ इ॒षमूर्जं॑
ध॒त्त म॒रुतः॑ स॒ꣳ र॒राणाः॑ । अ॒श्म॒स्ते क्षु॒दमुं॑ ते शु॒गृच्छ॑तु॒ यं द्वि॒ष्मः ।
स॒मु॒द्रस्य॑ त्वाऽ*वा॒कया॑ऽग्ने॒ परि॑ व्य॒याम॑सि । पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑ꣳ
शि॒वो भ॑व । हि॒मस्य॑ त्वा ज॒रायु॑णाऽग्ने॒ परि॑ व्य॒याम॑सि । पा॒व॒को
अ॒स्मभ्य॑ꣳ शि॒वो भ॑व । उप – [] 1

4.6.1.2

–ज॒म॒न्नुप॑ वे॒त॒सेऽव॑त्त॒रं न॒दीष्वा॑ । अ॒ग्ने पि॒त्त॒मपा॑म॒सि ।
म॒ण्डू॒कि ता॒भिरा॑ ग॒हि से॒मं नो॑ य॒ज्ञं । पा॒व॒कव॑र्णꣳ शि॒वं कृ॑धि ।
पा॒व॒क आ चि॒तय॑न्त्या कृ॒पा । क्षा॒मन् रुरु॑च उ॒षसो॑ न भा॒नुना॑ ॥

तूर्वन् न यामन्नेतशस्य नू रण आ यो घृणे । न ततृषाणो अजरः ।
अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया । आ देवान् - [] 2

4.6.1.3

वक्षि यक्षि च । स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ इहाऽऽ वह ।
उप यज्ञँ हविश्च नः । अपामिदं न्ययनँ समुद्रस्य निवेशनं ।
अन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यँ शिवो भव ।
नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्ते अस्त्वर्चिषे । अन्यं ते अस्मत् तपन्तु
हेतयः पावको अस्मभ्यँ शिवो भव । नृषदे वड - [] 3

4.6.1.4

-फ्सुषदे वड् वनसदे वड् बर्हिषदे वट्थ् सुवर्विदे वट् ।
ये देवा देवानाँ यज्ञिया यज्ञियानाँ सँवथ् सरीणमुप भागमासते ।
अहुतादो हविषो यज्ञे अस्मिन्थ् स्वयं जुहुध्वं मधुनो घृतस्य ।
ये देवा देवेष्वधि देवत्वमायन् ये ब्रह्मणः पुर एतारो अस्य ।
येभ्यो नर्ते पवते धाम किं चन न ते दिवो न पृथिव्या अधि स्नुषु ।
प्राणदा - [] 4

4.6.1.5

अ॒पा॒न॒दा॒ व्या॒न॒दा॒श्च॒क्षु॒र्दा॒ व॒र्चो॒दा॒ व॒रि॒वो॒दाः ।
 अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् तप॑न्तु हे॒तयः॑ पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑ꣳ शि॒वो भ॑व ।
 अ॒ग्नि॒स्ति॒ग्मेन॑ शो॒चिषा॑ यꣳस॒द्वि॒श्वं न्य॑त्रि॒णं ।
 अ॒ग्नि॒र्नो वꣳस॑ते र॒यिं । सै॒नाऽनी॑केन सु॒वि॒द॒त्रो अ॒स्मे य॑ष्टा
 दे॒वाꣳ आ॑य॒जिष्ठः॑ स्व॒स्ति ।
 अ॒द॒ब्धो गो॒पा उ॒त नः॑ प॒र॒स्या अ॒ग्ने द्यु॒म॒दु॒त रे॒वद्-दि॑दीहि । 5
 (उ॒प - दे॒वान् - व॒ट् - प्रा॒ण॒दा - श्रु॒तुश्च॒त्वारिꣳश॑च्य) (A1)

4.6.2.1

य इ॒मा वि॒श्वा भु॑व॒नानि॑ जु॒ह्व॒दृषि॑र्हो॒ता नि॒ष॒सा॒दा पि॒ता नः॑ ।
 स आ॒शिषा॑ द्र॒वि॒णमि॑च्छ॒मानः॑ प॒र॒म॒च्छ॒दो व॒र आ वि॑वेश ।
 वि॒श्व॒क॒र्मा म॑न॒सा य॒द्विहा॑या धा॒ता वि॑धा॒ता प॒र॒मो॒त स॒न्दृक् ।
 तेषा॑मि॒ष्टानि॑ स॒मिषा॑ म॒दन्ति॑ यत्र स॒प्तर्षी॑न् प॒र ए॒क॒माहुः॑ ।
 यो नः॑ पि॒ता ज॑नि॒ता यो वि॑धा॒ता यो नः॑ स॒तो अ॒भ्या स॒ज्ज॒जान॑ । 6

4.6.2.2

यो दे॒वानां॑ नाम॒धा एक॑ ए॒व त॒ꣳ संप्र॑श्नं भुव॑ना यन्त्य॒न्या ।
त आ॒ज्य॑जन्त द्र॒विण॑ꣳ सम॒स्मा ऋ॑षयः पूर्वे॑ ज॒रितारो॑ न भू॒ना ।
अ॒सूर्ता॑ सू॒र्ता रज॑सो वि॒माने॑ ये भू॒तानि॑ सम॒कृ॑ण्वन्नि॒मानि॑ ।
न तं वि॑दाथ य इ॒दं ज॒जाना॑न्यद् युष्माक॑मन्तरं भ॒वाति॑ ।
नी॒हारेण॑ प्रावृ॒ता ज॒ल्प्या चा॒सुतृ॑प उक्थ॑ शासश्चरन्ति ।
परो॑ दि॒वा पर॑ ए॒ना – [] 7

4.6.2.3

पृ॒थि॒व्या परो॑ दे॒वेभि॑रसुरैर्गुहा॑ यत् ।
कꣳ स्वि॒द्रर्भं॑ प्रथ॒मं दध्र॑ आपो यत्र दे॒वाः सम॑गच्छन्त विश्वे॑ ।
तमि॒द्रर्भं॑ प्रथ॒मं दध्र॑ आपो यत्र दे॒वाः सम॑गच्छन्त विश्वे॑ ।
अज॑स्य नाभा॒व॒ध्येक॑-मर्पितं यस्मिन्नि॒दं विश्वं॑ भुव॑नमधि श्रि॒तं ।
वि॒श्वकर्मा॑ ह्यज॒निष्ट॑ दे॒व आदि॑-गन्ध॒र्वो अ॑भवद् द्वि॒तीयः॑ ।
तृ॒तीयः॑ पि॒ता ज॒नितौ॑षधी॒ना – [] 8

4.6.2.4

—मपां॑ गर्भं॑ व्य॑दधात् पुरु॒त्रा । चक्षु॑षः
 पि॒ता मन॑सा हि धी॒रो घृ॑तमे॒ने अ॒जन॑न्नन्माने ।
 यदे॒दन्ता॑ अद॒दृ॒हन्त॑ पूर्वं आदि॒द् या॒वापृ॑थि॒वी अ॒प्रथे॑तां ।
 वि॒श्वत॑—श्चक्षु॑रुत वि॒श्वतो॑मुखो वि॒श्वतो॑हस्त उ॒त वि॒श्वत॑स्पात् ।
 सं बा॒हुभ्यां॑ नम॑ति सं प॒तत्रै॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी ज॒नय॑न् दे॒व एकः॑ ।
 किञ्॑ स्वि॒दासी॑—दधि॒ष्ठान॑—मा॒रंभ॑णं क॒तम॑त् स्वि॒त् कि॒मासी॑त् ।
 यदी॑ भू॒मिं ज॒नय॑न् — [] 9

4.6.2.5

वि॒श्वक॑र्मा वि द्यामौ॒र्णोन्॑ म॒हिना॑ वि॒श्वच॑क्षाः ।
 किञ्॑ स्वि॒द्वनं॑ क उ स वृ॒क्ष आ॑सीद्यतो द्या॒वापृ॑थि॒वी नि॒ष्टत॑क्षुः ।
 मनी॑षि॒णो मन॑सा पृ॒च्छते॑दु तद्य॒दध्य॑तिष्ठद् भुव॒नानि॑ धा॒रय॑न् ।
 या ते॑ धा॒मानि॑ प॒रमा॑णि याऽव॒मा या म॑ध्य॒मा वि॒श्वक॑र्मन्नु॒तेमा॑ ।
 शि॒क्षा स॒खिभ्यो॑ ह॒विषि॑ स्वधा॒वः स्व॒यं य॑जस्व त॒नुवं जु॑षा॒णः ।
 वा॒चस्प॑तिं वि॒श्वक॑र्माण॒मूतये॑ — [] 10

4.6.2.6

मनो॒युजं॑ वा॒जे अ॒द्या हु॒वेम॑ ।
 स नो॑ नेदि॒ष्टा ह॒वनानि॑ जोषते विश्व॑शंभू॒रव॑से साधु॒क॑र्मा ।
 विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानः॑ स्वयं॑ य॒जस्व॑ तनु॒वं जुषा॑णः ।
 मुह्य॑न्त्व॒न्ये अ॒भितः॑ सप॒त्ना इ॒हास्माकं॑ म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ।
 विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मिन्द्र-म॒कृ॒णो॒रव॑ध्यं ।
 तस्मै॑ वि॒शः स॑मनमन्त॒ पूर्वी॑रयमु॒ग्रो वि॒हव्यो॑ यथाऽसत् ।
 स॒मु॒द्राय॑ व॒युना॑य सि॒न्धूनां॑ पतये॒ नमः॑ () ।
 नदी॒नां सर्वा॑सां पि॒त्रे जुहु॑ता विश्व॑कर्मणे विश्वाऽहाम॑र्त्य ह॒विः । 11
 (ज॒जानै॑ - नौ - ष॒धीनां॑ - भूमिं॑ ज॒नय॑ - न्रू॒तये॑ - नमो॑
 - नव॑ च) (A2)

4.6.3.1

उदे॑नमुत्तरां न॒याग्ने॑ घृ॒तेनाऽऽहु॑त ।
 रा॒यस्पोषे॑ण स॒ सृज॑ प्र॒जया॑ च ध॒नेन॑ च ।
 इ॒न्द्रेमं॑ प्र॒तरां॑ कृ॒धि स॒जा॒ताना॑-मसद्व॒शी ।
 स॒मेनं॑ व॒र्चसा॑ सृज॒ देवे॑भ्यो भा॒गधा॑ असत् ।

यस्य कु॒र्मो ह॒विर्गृ॒हे तम॒ग्ने वर्ध॑या त्वं ।

तस्मै॑ दे॒वा अ॒धि ब्र॒वन्न॒यं च ब्र॒ह्म॒णस्प॑तिः ।

उ॒दु त्वा वि॒श्वे दे॒वा – [] 12

4.6.3.2

अ॒ग्ने भ॑रन्तु चि॒त्तिभिः॑ । स नो॑ भव शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ।

पञ्च दि॒शो दै॒वीर्य॑ज्ञम॒वन्तु दे॒वीर॑पाम॒तिं दु॒र्म॒तिं बा॑धमा॒नाः ।

रा॒यस्प॑ोषे य॒ज्ञप॑ति-माभज॑न्तीः ।

रा॒यस्प॑ोषे अ॒धि य॒ज्ञो अ॑स्थाथ् समि॒द्धे अ॒ग्नाव॑धि मा॒महा॑नः ।

उ॒क्थ॑प॒त्र ई॒ड्यो गृ॒भीत॑स्त॒प्तं घ॒र्मं प॑रिगृ॒ह्याय॑जन्त ।

ऊ॒र्जा यद्-य॒ज्ञम॑शमन्त दे॒वा दै॒व्याय॑ ध॒र्त्रे जो॑ष्ट्रे ।

दे॒वश्रीः॑ श्रीम॒णाः श॒तप॑याः – [] 13

4.6.3.3

प॒रिगृ॑ह्य दे॒वा य॒ज्ञमा॑यन् ।

सू॒र्यर॑श्मिर्.ह॒रिके॑शः पु॒रस्ता॑थ् सवि॒ता ज्योति॑रु॒दयाँ अ॑जस्रं ।

तस्य॑ पू॒षा प्र॑स॒वं या॑ति दे॒वः संप॑श्यन् वि॒श्वा भु॑वनानि गो॒पाः ।

दे॒वा दे॒वेभ्यो॑ अध्व॒र्यन्तो॑ अ॒स्थुर्वी॑तँ श॒मित्रे॑ श॒मिता॑ य॒जध्यै॑ ।

तु॒री॒यो य॒ज्ञो यत्र॑ ह॒व्यमे॒ति ततः॑ पा॒वका॑ आ॒शिषो॑ नो जुषन्तां ।
 वि॒मान॑ ए॒ष दि॒वो म॒ध्य आ॒स्त आप॑प्रि॒वान् रो॒दसी॑ अ॒न्तरि॑क्षं ।
 स वि॒श्वाची॑र॒भि - [] 14

4.6.3.4

च॒ष्टे घृ॒ताची॑रन्तरा पूर्॒वम॑प॒रं च॑ के॒तुं ।
 उ॒क्षा स॒मुद्रो॑ अ॒रुणः॑ सु॒पर्णः॑ पूर्॒वस्य॑ यो॒निं पि॒तुरा॑ वि॒वेश ।
 म॒ध्ये दि॒वो नि॒हितः॑ पृ॒श्नि॒रश्मा॑ वि च॒क्रमे॑ र॒जसः॑ पा॒त्यन्तौ॑ ।
 इन्द्रं॑ वि॒श्वा अ॒वीवृ॑धन्त् स॒मुद्र॑व्यच॒सं गि॒रः ।
 र॒थीत॑म॒ञ् र॒थीनां॑ वा॒जाना॑ञ् स॒त्यतिं॑ प॒तिं ।
 सु॒म्नहू॑र्य॒ज्ञो दे॒वाञ् आ च॑ व॒क्षद्य॑क्षद॒ग्निर्दे॒वो दे॒वाञ् आ च॑ व॒क्षत् ।
 वा॒जस्य॑ () मा प्र॒सवे॑नोद्-ग्रा॒भेणो॑-द॒ग्रभी॑त् ।
 अथा॑ स॒पत्ना॑ञ् इन्द्रो॑ मे नि॒ग्राभे॑णाध॒राञ् अ॒कः ।
 उद्ग्रा॑भं च नि॒ग्राभं॑ च ब्र॒ह्म दे॒वा अ॒वीवृ॑धन् ।
 अथा॑ स॒पत्नानि॑न्द्रा॒ग्नी मे॑ वि॒षूची॑नान् व्यस्यतां । 15

(दे॒वाः - श॒तप॑या - अ॒भि - वा॒जस्य॑ - षड्वि॑ञ्शतिश्च) (A3)

4.6.4.1

आ॒शुः शि॒शानो॑ वृ॒षभो॑ न यु॒ध्मो घ॑नाघनः क्षो॒भण॑-श्चर्ष॒णीनां॑ ।
संक्र॑न्दनोऽनि॒मिष॑ एक॒ वीरः॑ शत॑ꣳ से॒ना अज॑यथ् सा॒कमिन्द्रः॑ ।
संक्र॑न्दने॒ना नि॒मिषे॑ण जि॒ष्णुना॑ यु॒त्कारे॑ण दु॒श्च्यव॑नेन धृ॒ष्णुना॑ ॥
तदि॑न्द्रेण जयत॒ तथ् स॑हध्वं यु॒धो नर॑ इषु॒हस्तेन॑ वृ॒ष्णा ॥
स इषु॑हस्तैः स निषंगिभिर्वशी सꣳस्र॒ष्टा स यु॒ध इन्द्रो॑ ग॒णेन॑ ।
सꣳसृ॒ष्टजि॑थ् सोम॒पा बा॑हु श॒र्ध्यू॑र्ध्वध॒न्वा प्र॑तिहि॒ताभि॑रस्ता ॥
बृ॒हस्प॑ते परि दी॒या- [] 16

4.6.4.2

रथे॑न रक्षो॒हा ऽमि॒त्राꣳ अप॑ बा॒धमा॑नः ।
प्रभं॑जन्थ् से॒नाः प्र॒मृणो॑ यु॒धा जय॑न्नस्माकं-मे॒ध्यवि॑ता रथानां ।
गो॒त्रभि॑दं गो॒विदं॑ वज्र॒बाहुं॑ जय॒न्तम॑ज्म प्र॒मृणन्त॑-मो॒जसा॑ ।
इमꣳ स॒जाता॑ अनु॒वीर॑-य॒ध्वमिन्द्रꣳ स॒खायोऽनु॑ सꣳ रभ॒ध्वं ।
ब॒लवि॑ज्ञायः-स्थ॒विरः॑ प्र॒वीरः॑ स॒हस्वान् वा॒जी स॒हमा॑न उ॒ग्रः ।
अ॒भिवी॑रो अ॒भिस॑त्वा स॒हो॒जा जै॑त्रमिन्द्र॒ रथ॑मातिष्ठ गो॒वित् ।
अ॒भि गो॒त्राणि॑ स॒हसा॑ गा॒हमा॑नोऽदा॒यो- [] 17

4.6.4.3

वी॒रः श॒तम॑न्युरिन्द्रः ।
 दु॒श्च॒यव॑नः पृ॒तना॑षाड यु॒ध्यो॑-स्माकं॑ से॒ना अव॑तु प्र यु॒थ्सु ।
 इन्द्र॑ आसां-ने॒ता बृ॒हस्प॑ति॒र्दक्षि॑णा य॒ज्ञः पु॒र ए॒तु सो॒मः ।
 दे॒वसे॑नानां-म॒भिभ॑ञ्जतीनां जय॑न्तीनां मरु॒तो य॑न्त्व॒ग्रै ।
 इन्द्र॑स्य वृ॒ष्णो वरु॑णस्य रा॒ज्ञ आ॑दि॒त्यानां॑ मरु॒ता श॑र्द्ध उ॒ग्रं ।
 म॒हाम॑नसां भु॒वन॑च्य॒वानां॑ घो॒षो दे॒वानां॑ जय॑ता मु॒दस्था॑त् ।
 अ॒स्माक॑-मिन्द्रः॑ स॒मृते॑षु ध्व॒जेष्व॑स्माकं॑ या इ॒षव॑स्ता जय॑न्तु । 18

4.6.4.4

अ॒स्माकं॑ वी॒रा उत्त॑रे भव॑न्त्वस्मानु॑ दे॒वा अव॑ता ह॒वेषु॑ ।
 उ॒द्धर्ष॑य म॒घव॑न्ना-यु॒धान्-न्यु॑त्स॒त्वनां॑ मा॒मका॑नां म॒हासि॑ ।
 उ॒द्ध॒त्रह॑न् वा॒जिनां॑ वा॒जिना॑न्युद्-र॒थानां॑ जय॑तामे॒तु घो॑षः ।
 उप॑ प्रे॒त जय॑ता नरः॒स्थिरा॑ वः स॒न्तु बा॑हवः ।
 इन्द्रो॑ वः श॒र्म य॑च्छ त्वना-धृ॒ष्या य॑थास॒थ ।
 अ॒वसृ॑ष्टा प॒रा प॒त श॑रव्ये ब्र॒ह्म स॑ञ्शिता । ग॒च्छा॒मित्रा॑न् प्र- [] 19

4.6.4.5

वि॒श॒ मै॒षां॒ कञ्च॒नोच्छि॑षः ।

म॒र्मा॒णि॒ ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ ऽमृते॑नाभि-वस्तां ।

उ॒रोर्व॑रीयो॒ वरि॑वस्ते अस्तु॒ जय॑न्तं त्वामनु॒ मद॑न्तु दे॒वाः ।

यत्र॑ बा॒णाः संप॑तन्ति कु॒मारा॑ वि॒शिखा॑ इव ।

इन्द्रो॑ न॒स्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ वि॒श्वाहा॑ शर्म॒ यच्छ॑तु । 20

(दी॒या - ऽदा॒यो - ज॑यन्त्व - मि॒त्रान् प्र - च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A4)

4.6.5.1

प्रा॒चीम॑नु प्रा॒दिशं॑ प्रेहि॒ विद्वान॑ग्नेरग्ने॒ पुरो॑ अ॒ग्निर्भवे॑ह ।

वि॒श्वा आ॒शा दी॒द्यानो॑ वि॒ भाह्यू॑र्जं नो धेहि॒ द्विप॑दे चतु॒ष्पदे॑ ।

क्रम॑ध्वम॒ग्निना॑ नाक॒मुख्यं॑ ह॒स्तेषु॑ बिभ्रतः ।

दि॒वः पृ॒ष्ठं सु॒वर्ग॑त्वा मि॒श्रा दे॒वेभि॑राद्ध्वं ।

पृ॒थि॒व्या अ॒हमु॑दन्तरि॒क्ष-मा॑ऽरुह-मन्तरि॒क्षाद् दि॒वमा॑ऽरुहं ।

दि॒वो ना॒कस्य॑ पृ॒ष्ठाथ् सु॒वर्ज्यो॑तिरगा- [] 21

4.6.5.2

म॒हं । सु॒व॒र्य॒न्तो नापै॑क्षन्त आ द्या॒ꣳ रो॑हन्ति रोद॒सी ।
य॒ज्ञं यै॑ वि॒श्वतो॑धा॒रꣳ सु॒वि॒द्वाꣳसो॑ वि॒तेनि॑रे ।
अ॒ग्ने प्रे॑हि प्रथ॒मो दे॒वय॑तां चक्षु॑र्दे॒वाना॑मु॒त म॒र्त्यानां॑ ।
इ॒यक्ष॑माणा भृ॒गुभिः॑ स॒जोषाः॑ सु॒व॒र्य॒न्तु य॑ज॒मानाः॑ स्व॒स्ति ।
न॒क्तोषा॑सा स॒मन॑सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कꣳ स॒मीची॑ ।
द्या॒वा क्षा॑मा रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒विणो॑दाः ।
अ॒ग्ने स॒हस्रा॑क्ष - [] 22

4.6.5.3

श॒तमूर्ध॑ञ्छतं ते प्रा॒णाः स॒हस्र॑मपा॒नाः ।
त्वꣳ सा॒हस्र॑स्य रा॒य ई॑शिषे तस्मै॑ ते वि॒धेम॑ वा॒जाय॑ स्वाहा ॥
सु॒पर्णा॑ऽसि ग॒रुत्मा॑न् पृ॒थिव्याꣳ सी॑द पृ॒ष्ठे पृ॒थिव्याः॑
सी॑द भा॒साऽन्तरि॑क्ष॒मा पृ॒ण ज्यो॑तिषा दि॒वमु॑त्त॒भान॑ तेज॒सा दि॒श उ॒द्
दृ॒ह । आ॒जुह्वा॑नः सु॒प्रती॑कः पु॒रस्ता॑द॒ग्ने स्वां॑ यो॒निमा॑ सी॒द सा॒ध्या ।
अ॒स्मिन्थ्-स॒धस्थे॑ अ॒ध्युत्तर॑स्मिन् वि॒श्वे दे॒वा - [] 23

4.6.5.4

यज॑मानश्च॒ सीद॑त । प्रे॒द्धो॑ अ॒ग्ने दी॑दिहि॒ पुरो॑ नोऽज॑स्रया॒ सूर्या॑ यविष्ठ ।
 त्वा॑ ऽश॒श्चन्त॑ उप॒ यन्ति॑ वा॒जाः ॥
 वि॒धेम॑ ते पर॒मे जन्म॑न्न॒ग्ने वि॒धेम॑ स्तोमै॒रवरे॑ स॒धस्थे॑ ।
 यस्मा॑द्-योने॒रुदारि॑था॒ यजे॒ तं प्र॒त्वे ह॒वी ऽषि॑ जुहु॒रे समि॑द्धे ।
 ता॑ ऽस॒वितु॑र्वरे॒ण्यस्य॑ चि॒त्रामा॑ऽहं वृ॒णे सु॒मतिं॑ वि॒श्वज॑न्यां ।
 याम॑स्य॒ कण्वो॑ अ॒दुह॑त् प्रपी॒ना ऽस॒हस्र॑धारां - [] 24

4.6.5.5

पय॑सा म॒हीं गां॑ ।
 स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वाः स॒प्तर॑ष॒यः स॒प्त धाम॑ प्रि॒याणि॑ ।
 स॒प्त हो॒त्राः स॒प्तधा॑ त्वा यज॑न्ति स॒प्त यो॒नीरा॑ पृ॒णस्वा॑ घृ॒तेन॑ ।
 ई॒दृङ् चान्या॑दृङ् चै॒तादृ॑ङ् च प्र॒तिदृ॑ङ् च मि॒तश्च॑ संमि॒तश्च॑ स॒भराः॑ ।
 शु॒क्रज्यो॑तिश्च चि॒त्रज्यो॑तिश्च स॒त्यज्यो॑तिश्च ज्योति॑ष्मा ऽश्च
 स॒त्यश्च॑र्त॒पाश्चा॑त्य ऽहाः । 25

4.6.5.6

ऋ॒तजि॒च्च॒ स॒त्यजि॒च्च॒ से॒नजि॒च्च॒ सु॒षेण॑श्चा॒न्त्यमि॒त्रश्च॑ दू॒रेअ॑मि॒त्रश्च॑
गणः॑ । ऋ॒तश्च॑ स॒त्यश्च॑ ध्रु॒वश्च॑ ध॒रुण॑श्च॒ धर्ता॑ च॒ वि॒धर्ता॑ च॒ वि॒धारयः॑ ।
ई॒दृक्षा॑स ए॒तादृ॑क्षास ऊ॒ षुणः॑ स॒दृक्षा॑सः प्र॒तिस॑दृक्षास ए॒तन॑ ।
मि॒तास॑श्च॒ संमि॑तासश्च॒ न ऊ॒तये॑ स॒भर॑सो म॒रुतो॑ य॒ज्ञे अ॒स्मिन्नि॒न्द्रं
दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मानो॑ () यथे॒न्द्रं दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मानि॑
ए॒वमि॑मं य॒जमा॑नं दै॒वीश्च॑ वि॒शो मा॑नु॒षीश्चा॒नुव॑र्त्मानो भवन्तु । 26

(अगा॒ - सह॒स्राक्ष॑ - दे॒वाः - सह॒स्रधा॑रा - म॒त्य॒हा -
अ॒नुव॑र्त्मानः - षोड॒श च॑) (A5)

4.6.6.1

जी॒मूत॑स्ये॒व भ॑वति प्र॒तीकं॑ य॒द्वर्मी॑ याति॒ सम॑दा॒मुप॑स्थे॒ ॥
अ॒नावि॑द्धया त॒नुवा॑ जय॒ त्व॒ स त्वा॑ वर्म॒णो म॒हिमा॑ पि॒पर्तु॑ ।
ध॒न्वना॑ गा ध॒न्वना॑ऽजिं॑ ज॒येम॑ ध॒न्वना॑ ती॒व्राः स॒मदो॑ ज॒येम॑ ।
ध॒नुः श॒त्रो॒रप॑का॒मं कृ॑णोति॒ धन्व॑ना॒ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ ज॒येम॑ । ।
व॒क्ष्यन्ती॑वे॒दा ग॒नीग॑न्ति॒ कर्णं॑ प्रि॒य॒ सखा॑यं प॒रिष॑स्वजा॒ना ।
यो॒षेव॑ शि॒ङ्गे वि॒तता॑ऽधि॒ धन्व॑न् - [] 27

4.6.6.2

ज्या इ॒यञ् सम॑ने पा॒रय॑न्ती ।
 ते आ॒चर॑न्ती सम॑ने॒व योषा॑ मा॒ते॒व पु॒त्रं बि॑भृतामुपस्थे ।
 अप॒ शत्रू॑न् वि॒ध्यता॑ सँवि॒दाने आ॒र्त्नी इ॒मे वि॑ष्फुरन्ती अ॒मित्रा॑न् ।
 ब॒ह्वीनां॑ पि॒ता ब॒हुर॑स्य पु॒त्रश्चि॑श्वा कृ॒णोति॑ सम॑नाऽव॒गत्य॑ ।
 इ॒षुधिः॑ स॒ङ्काः॑ पृ॒तना॑श्च सर्वाः पृ॒ष्ठे नि॑नद्धो जयति प्र॒सूतः॑ ।
 रथे॑ तिष्ठन् नयति वा॒जिनः॑ पु॒रो य॑त्रयत्र का॒मय॑ते सु॒षार॑थिः ।
 अ॒भीशू॑नां म॒हिमा॑नं – [] 28

4.6.6.3

प॒नाय॑त मनः प॒श्चाद॑नु यच्छन्ति र॒श्मयः॑ ।
 ती॒व्रान् घो॑षान् कृ॒ण्वते॑ वृषपा॒णयो॑ऽश्वा रथे॑भिः सह वा॒जय॑न्तः ।
 अ॒वक्रा॑मन्तः प्र॒पदै॑रमित्रान् क्षि॒णन्ति॑ शत्रू॑रनपव्ययन्तः ।
 रथ॑वाहनञ् ह॒विर॑स्य ना॒म य॑त्राऽऽयु॒धं नि॑हितमस्य वर्म ।
 तत्रा॑ रथमुप श॒ग्मञ् स॑देम वि॒श्वाहा॑ वयञ् सु॒मन॑स्यमा॒नाः ।
 स्वा॒दुष॑ञ् स॒दः पि॒तरो॑ वयो॒धाः कृ॑च्छ्रे॒श्रितः॑ श॒क्तीव॑न्तो ग॒भीराः॑ ।

चि॒त्र॒से॒ना इ॒षु॒ब॒ला अ॒मृ॒ध्राः स॒तो॒वी॒रा उ॒र॒वो व्रा॒त॒सा॒हाः ।

ब्रा॒ह्म॒णा॒सः – [] 29

4.6.6.4

पि॒तरः॑ सो॒म्या॒सः शि॒वे नो॑ द्या॒वापृ॒थि॒वी अ॒ने॒ह॒सा ।

पू॒षा नः॑ पा॒तु दु॒रि॒तादृ॒तावृ॒धो र॒क्षा मा॒कि॒र्नो अ॒घ॒श॒स ई॒शत॑ ।

सु॒पर्णं॑ व॒स्ते मृ॒गो अ॒स्या द॒न्तो गो॒भिः सन्न॑द्धा प॒तति॑ प्र॒सू॒ता ।

यत्रा॑ नरः॒ सं च॒ वि च॒ द्रव॑न्ति तत्रा॒स्मभ्य॑मि॒षवः॑ शर्म॒ य सन्न॑ ।

ऋ॒जी॒ते परि॑ वृ॒डि॒ग्ध नोऽश्मा॑ भवतु नस्त॒नूः ।

सो॒मो अ॒धि ब्रवी॑तु नोऽदि॒तिः – [] 30

4.6.6.5

शर्म॒ यच्छ॑तु । आ ज॒ङ्घ॑न्ति सा॒न्वे॒षां ज॒घ॒ना उप॑ जिघ्नते ।

अश्वा॑जनि प्र॒चे॒त॒सोऽश्वा॑न्थ् स॒मथ्सु॑ चोदय ।

अ॒हि॒रि॒व भो॒गैः पर्ये॑ति बा॒हुं ज्या॑या हे॒तिं परि॑बाध॒मानः॑ ।

ह॒स्त॒घ्नो वि॒श्वा व॒यु॒नानि॑ वि॒द्वान् पु॒मान् पु॒मासं॑ परि॒ पा॒तु वि॒श्वतः॑ ।

व॒न॒स्प॒ते वी॒ड्व॒ङ्गो हि॑ भू॒या अ॒स्मथ् स॒खा प्र॒तर॑णः सु॒वीरः॑ ।

गो॒भिः सन्न॑द्धो असि॒ वी॒डय॑स्वाऽऽस्था॒ता ते जय॑तु जे॒त्वानि॑ ।

दिवः॑ पृ॒थिव्याः॑ पर्यो- [] 31

4.6.6.6

-ज उद्-भृ॒तं व॑नस्पति॒भ्यः पर्या॑भृ॒तं सहः॑ ।

अपा॒मोज्मा॑नं परि गो॒भिरावृ॑तमिन्द्र॒स्य वज्रं॑ ह॒विषा॑ रथं॒ यज॑ ।

इन्द्र॒स्य वज्रो॑ मरु॒तामनी॑कं मि॒त्रस्य॑ गर्भो॒ वरु॑णस्य नाभिः ।

सेमां॑ नो ह॒व्यदा॑तिं जुषा॒णो दे॒व रथ॑ प्रति ह॒व्या गृ॑भाय ।

उप॑ श्वासय पृ॒थिवी॒मुत द्यां॑ पु॒रुत्रा॑ ते मनु॒तां वि॑ष्ठितं जगत् ।

स दु॒न्दुभे॑ स॒जूरि॑न्द्रेण दे॒वैर्दू॒रा- [] 32

4.6.6.7

द्वी॒यो अप॑सेध शत्रून् ।

आ क्र॑न्दय बल॒मोजो॑ न आ धा नि॒ष्टनि॑हि दुरि॒ता बा॑धमानः ।

अप॑ प्रोथ दु॒न्दुभे॑ दु॒च्छुना॑ इत इन्द्र॒स्य मु॒ष्टिर॑सि वी॒डय॑स्व ।

आऽमू॑रज प्र॒त्याव॑र्तयेमाः के॒तुम॑द् दु॒न्दुभि॑र्वावदीति ।

सम॑श्चपर्णाश्चरन्ति नो नरोऽस्माक॑मिन्द्र॒ रथि॑नो जयन्तु । 33

(धन्वन् - महिमानं - ब्राह्मणासो - ऽदितिः - पृथिव्याः परि -
दूरा - देकचत्वारिंशच्च) (A6)

4.6.7.1

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्त् समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुत्यं महि जातं ते अर्वन् ।
यमेन दत्तं त्रित एनमायुनगिन्द्र एणं प्रथमो अध्यतिष्ठत् ।
गन्धर्वो अस्य रशनाम-गृभ्णाथ् सूरदश्वं वसवो निरतष्ट ।
असि यमो अस्यादित्यो अर्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्रतेन ।
असि सोमेन समया विपृक्त - [] 34

4.6.7.2

आहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ।
त्रीणि त आहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्त् स्यर्वन् यत्रा त आहुः परमं जनित्रं ।
इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफानां सनितुर्निधाना ।
अत्रा ते भद्रा रशना अपश्यमृतस्य या अभिरक्षन्ति गोपाः ।
आत्मानं ते मनसाऽऽरादजानामवो दिवा - [] 35

4.6.7.3

प॒तय॑न्तं प॒तङ्गं॑ । शि॒रो॑ अ॒पश्यं॑ प॒थिभिः॑ सु॒गेभि॑रेणुभिर्जे॒हमा॑नं प॒तत्रि॑ ।
 अ॒त्रा ते॑ रू॒पमु॑त्त॒मम॑पश्यं॒ जिगी॑षमा॒णमि॑ष आ प॒दे गोः॑ ।
 य॒दा ते॑ म॒र्तो॒ अनु॑ भो॒गमा॑न॒डादि॑द् ग्र॒सिष्ठ॑ ओष॒धीर॑जीगः ।
 अनु॑ त्वा र॒थो अनु॑ म॒र्यो अ॒र्वन्न॑नु गा॒वोऽनु॑ भ॒गः क॑नीनां॑ ।
 अनु॑ ब्रा॒तास॑स्तव स॒ख्यमी॑यु॒रनु॑ दे॒वा म॑मिरे वी॒र्यं॑ – [] 36

4.6.7.4

ते । हि॒रण्य॑शृ॒ङ्गोऽयो॑ अ॒स्य पा॒दा म॑नो॒जवा॑ अ॒वर॑ इन्द्र॒ आसी॑त् ।
 दे॒वा इ॒दस्य॑ ह॒विर॑द्य॒माय॑न् यो अ॒र्वन्तं॑ प्र॒थमो॑ अ॒ध्यति॑ष्ठत् ।
 ई॒र्मा॒न्ता॒सः सि॒लिक॑म॒ध्यमा॑सः स॒ञ् शू॑र॒णासो॑ दि॒व्यासो॑ अ॒त्याः॑ ।
 ह॒ञ्सा॑ इ॒व श्रे॑णि॒शो य॑तन्ते य॒दाक्षि॑षु॒र्दिव्य॑-म॒ज्मम॑श्वाः ।
 तव॑ शरी॒रं प॑तयि॒ष्णव॑र्वन् तव॒ चित्तं॑ वा॒त इ॒व ध॑र॒जीमा॑न् ।
 तव॑ शृ॒ङ्गाणि॑ वि॒ष्टिता॑ पु॒रुत्रा॑ऽर॒ण्येषु॑ ज॒र्भुरा॑णा चरन्ति । उप – [] 37

4.6.7.5

प्रा॒गा॒च्छ॒सनं॑ वा॒ज्यर्वा॑ दे॒वद्री॑चा म॒नसा॑ दी॒ध्या॒नः॑ ।
 अ॒जः पु॒रो नी॑यते नाभि॒रस्या॑नु प॒श्चात् क॒वयो॑ यन्ति रे॒भाः॑ ।

उप प्रागात् परमं यथ सधस्थमर्वाञ् अच्छा पितरं मातरं च ।
 अद्या देवान् जुष्टतमो हि गम्या अथाऽऽशास्ते दाशुषे वार्याणि । 38
 (विपृ॑क्तो - दि॒वा - वी॒र्य - मु॒पै - का॒न्नच॑त्वारि॒ञ्शच्च॑) (A7)

4.6.8.1

मा नो मि॒त्रो वरु॑णो अ॒र्यमाऽऽयु॑रिन्द्र ऋ॒भुक्षा मरु॑तः परि ख्यन् ।
 यद्-वा॒जिनो॑ दे॒वजा॑तस्य सप्तैः प्रवक्ष्यामो विदथे वी॒र्या॑णि ।
 यन्नि॒र्णिजा॑ रेक्णसा प्रावृतस्य रा॒तिं गृ॒भीतां॑ मुखतो नयन्ति ।
 सु॒प्राङ्जो॑ मेम्यद् विश्वरूप इन्द्रा॒पूष्णोः॑ प्रियमप्येति पाथः ।
 ए॒ष च्छा॑गः पु॒रो अ॒श्वेन॑ वा॒जिना॑ पू॒ष्णो भा॒गो नी॑यते विश्वदे॒व्यः ।
 अ॒भिप्रि॑यं यत् पु॒रोडा॑शमर्वता त्वष्टे - [] 39

4.6.8.2

-दे॒नञ् सौ॑श्रवसाय जिन्वति ।
 यद्धविष्य॑मृतुशो दे॒वयानं॑ त्रि॒र्मानु॑षाः पर्यश्वं नयन्ति ।
 अत्रा॑ पू॒ष्णः प्र॒थमो॑ भा॒ग ए॒ति य॒ज्ञं दे॒वेभ्यः॑ प्रतिवेदयन्नजः ।
 होताऽध्व॑र्युरावया अ॒ग्निमि॑न्धो ग्रावग्रा॒भ उ॒त श॒स्ता सु॑विप्रः ।

तेन॑ य॒ज्ञेन॑ स्वरं॑कृतेन॑ स्वि॒ष्टेन॑ व॒क्षणा॑ आ पृ॒णध्वं॑ ।
यू॒प॒त्र॒स्का॒ उ॒त ये॑ यू॒प॒वा॒हाश्च॑षालं॑ ये॑ अ॒श्वयू॒पाय॑ तक्ष॑ति ।
ये चा॒र्व॒ते प॒च॒न॒ सं॒भ॒र॒न्त्यु॒तो - [] 40

4.6.8.3

तेषा॑-म॒भि॒गू॒र्तिर्न॑ इ॒न्वतु॑ ।
उ॒प प्रा॒गा॒थ् सु॒म॒न्मे॑ऽधा॒यि म॒न्म दे॒वा॒ना॒मा॒शा उ॒प वी॒त पृ॒ष्ठः ।
अ॒न्वे॒नं वि॒प्रा ऋ॒षयो॑ म॒द॒न्ति दे॒वा॒नां पु॒ष्टे च॑कृ॒मा सु॒ब॒न्धुं ।
यद्-वा॒जिनो॑ दा॒म सं॒दा॒न॒मर्व॑तो॒ या शी॒र्ष॒ण्या र॒श॒ना र॒ज्जु॒रस्य॑ ।
यद्वा॑ घा॒स्य प्र॑भृ॒त॒मा॒स्ये तृ॒ण॒ सर्वा॑ ता ते॒ अपि॑ दे॒वेष्व॑स्तु ।
यद॑श्च॒स्य क्र॒वि॒षो - [] 41

4.6.8.4

म॒क्षि॒काऽऽ॒श यद्वा॑ स्व॒रौ स्व॒धि॒तौ रि॒प्त॒म॒स्ति ।
यद्ध॑स्त॒योः श॒मि॒तु॒र्य॒न्न॒खेषु॑ सर्वा॑ ता ते॒ अपि॑ दे॒वेष्व॑स्तु ।
यदू॒व॒ध्यमु॒द॒रस्या॑प॒वा॒ति य आ॒म॒स्य क्र॒वि॒षो ग॒न्धो अ॒स्ति ।
सु॒कृ॒ता तच्छ॑मि॒तारः॑ कृ॒ण्व॒न्तू॒त मे॒ध॒ शृ॒त॒पा॒कं प॒च॒न्तु ।

यत् ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
 मा तद्-भूम्यामा श्रिष ()-न्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो
 रातमस्तु । 42 (इ - दुतो - क्रविषः - श्रिषथ् - सप्त च) (A8)

4.6.9.1

ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्वं य ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ।
 ये चार्वतो माऽसभिक्षामुपासत उतो तेषामभिगूर्तिर्न इन्वतु ।
 यन्नीक्षणं माऽस्पचन्या उखाया या पात्राणि यूष्ण आसेचनानि ।
 ऊष्मण्याऽपिधाना चरूणामङ्गाः सूनाः परि भूषन्त्यश्वं ।
 निक्रमणं निषदनं विवर्तनं यच्च पड्बीशमर्वतः ।
 यच्च पपौ यच्च घासिं -[] 43

4.6.9.2

जघास सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ।
 मा त्वाऽग्नि-ध्वनयिद्-धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभि वित्त जघ्निः ।
 इष्टं वीतमभिगूर्तं वषट्कृतं तं देवासः प्रति गृभ्णन्त्यश्वं ।
 यदश्वाय वास उपस्तृणन्त्यधीवासं या हिरण्यान्यस्मै ।
 सन्दानमर्वन्तं पड्बीशं प्रिया देवेष्वा यामयन्ति ।

यत् ते सादे महसा शूकृतस्य पार्ष्णि॒या वा क॒शया – [] 44

4.6.9.3

वा तुतो॑द । सु॒चे॒व ता ह॒विषो॑ अध्व॒रेषु॑ सर्वा॒ ता ते ब्र॑ह्मणा सूदयामि ।

चतु॑स्त्रिं॒शद्-वा॒जिनो॑ दे॒वब॑न्धो-र्व॒ङ्क्री-र॑श्चस्य स्व॒धितिः॑ समेति ।

अच्छि॑द्रा गात्रा व॒युना॑ कृ॒णोत॑ परु॒ष्यरु॑रनुघु॒ष्या वि श॑स्त ।

ए॒कस्त्व॑ष्टुर॒श्चस्या॑ वि॒शस्ता॑ द्वा य॒न्तारा॑ भवतस्तथर्तुः ।

या ते गा॒त्राणामृ॑तु॒था कृ॒णोमि॑ ताता पि॒ण्डानां॑ प्र जु॒होम्य॒ग्नौ ।

मा त्वा तप॑त् – [] 45

4.6.9.4

प्रि॒य आ॒त्माऽपि॒यन्तं॑ मा स्व॒धिति॑स्तनुव आ तिष्ठि॒पत् ते ।

मा ते गृ॒ध्नु-र॒विश॑स्ताऽतिहाय छि॒द्रा गा॒त्राण्य॑सिना मिथू॒ कः ।

न वा उ॒वेत॑न्म्रि॒यसे॑ न रि॒ष्यसि॑ दे॒वा इ॒देषि॑ प॒थिभिः॑ सु॒गेभिः॑ ।

हरी॑ ते यु॒ञ्जा पृ॑षती अ॒भूता॑मुपा॒स्थाद्-वा॒जी धु॑रि रा॒सभ॑स्य ।

सु॒गव्यं॑ नो वा॒जी स्व॒श्चियं॑ पु॒ंसः पु॒त्रा उ॒त वि॒श्वापु॑ष र॒यिं () ।

अ॒नागा॑स्त्वं नो अ॒दितिः॑ कृ॒णोतु॑ क्ष॒त्रं नो॑ अ॒श्वो व॑नता

ह॒विष्मान् । 46

(घा॒सिं॑ – क॒शया॑ – तप॒द् – रयिं॑ – नव॑ च) (A9)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(अ॒श्मन् – य इ॒मो – दे॒न – मा॒शुः – प्रा॒चीं॑ – जी॒मू॒त॒स्य॑ –
यद॒क्र॒न्दो॑ – मा नो॑ मि॒त्रो – ये वा॒जिनं॑ – नव॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒श्मन् – म॒नो॒यु॒जं – प्रा॒ची॒म॒नु – श॒र्म य॒च्छ॒तु – तेषा॑म॒भि॒गू॒र्तिः॑
– षट्च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of Sixth Prasam of Kaandam 4 :-

(अ॒श्मन् – ह॒वि॒ष्मान्)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने , श्री महागणपतये नमः ,
श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – वसोर्धारादिशिष्ट

संस्काराभिधानं

4.7.1.1

अ॒ग्ना॒विष्णू॑ स॒जोष॑से॒मा वर्ध॑न्तु वां गिरः । ध्यु॒नैर्वा॑जेभि॒रा ग॑तं ।
वा॒जश्च॑ मे प्र॒सव॑श्च मे प्र॒यति॑श्च मे प्र॒सिति॑श्च मे
धी॒तिश्च॑ मे क्र॒तुश्च॑ मे स्वर॑श्च मे श्लो॒कश्च॑ मे
श्रा॒वश्च॑ मे श्रु॒तिश्च॑ मे ज्यो॒तिश्च॑ मे सु॒वश्च॑ मे
प्रा॒णश्च॑ मे ऽपान॑ – [] 1

4.7.1.2

–श्च॑ मे व्या॒नश्च॑ मे ऽसु॑श्च मे चि॒त्तं च॑ म आ॒धीतं॑ च मे वाक्च॑ मे
मन॑श्च मे चक्षु॑श्च मे श्रो॒त्रं च॑ मे दक्ष॑श्च मे बलं॑ च म
ओज॑श्च मे सह॑श्च म आयु॑श्च मे जरा॑ च म आ॒त्मा च॑ मे

त॒नू॒श्च॒ मे॒ () श॒र्म च॒ मे॒ व॒र्म च॒ मे॒ ऽङ्गानि॑ च॒ मे॒ ऽस्थानि॑ च॒ मे॒
प॒रू॒षि च॒ मे॒ शरी॑राणि च॒ मे॒ । 2

(अ॒पान॑ - स्त॒नू॒श्च॒ मे॒ - ऽष्टा॑दश च) (A1)

4.7.2.1

ज्यै॒ष्ठ्यं च॒ म॒ आधि॑पत्यं च॒ मे॒ म॒न्युश्च॑ मे॒ भाम॑श्च॒ मे॒
ऽम॑श्च॒ मे॒ ऽभ॑श्च॒ मे॒ जे॒मा च॒ मे॒ महि॑मा च॒ मे॒ वरि॑मा च॒ मे॒
प्र॒थि॒मा च॒ मे॒ वर्॒ष्मा च॒ मे॒ द्राघु॑या च॒ मे॒ वृ॒द्धं च॒ मे॒
वृ॒द्धिश्च॑ मे॒ स॒त्यं च॒ मे॒ श्र॒द्धा च॒ मे॒ जग॑च्च - [] 3

4.7.2.2

-मे॒ धनं॑ च॒ मे॒ व॒शश्च॑ मे॒ त्वि॒षिश्च॑ मे॒ क्री॒डा च॒ मे॒
मो॒दश्च॑ मे॒ जा॒तं च॒ मे॒ ज॒निष्य॑माणं च॒ मे॒ सू॒क्तं च॒ मे॒
सु॒कृ॒तं च॒ मे॒ वि॒त्तं च॒ मे॒ वे॒द्यं च॒ मे॒ भू॒तं च॒ मे॒ भ॒विष्य॑च्च॒ मे॒
सु॒गं च॒ मे॒ सु॒प॒थं च॒ म॒ ऋ॒द्धं च॒ म॒ ऋ॒द्धि () च॒ मे॒ क्लृ॑प्तं च॒ मे॒
क्लृ॑प्तिश्च॒ मे॒ म॒तिश्च॑ मे॒ सु॒म॒तिश्च॑ मे॒ । 4

(जग॑च्च - र्द्धि - श्चतु॑र्दश च) (A2)

4.7.3.1

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मे ऽनुकामश्च मे कामश्च मे
 सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे
 यशश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे
 क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च - [] 5

4.7.3.2

मे महश्च मे सँविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे
 सीरं च मे लयश्च म ऋतं च मे ऽमृतं च मे ऽयक्ष्मं च मे
 ऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मे ऽनमित्रं च मे
 ऽभयं च मे सुगं च मे शयनं () च मे सूषा च मे सुदिनं च मे । 6
 (विश्वं च - शयन - मष्टौ च) (A3)

4.7.4.1

ऊर्क्च मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधु च मे
 सग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्भिध्यं
 च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च - [] 7

4.7.4.2

मे प्र॒भु च॑ मे बहु॑ च॑ मे भू॒यश्च॑ मे पूर्णं॑ च॑ मे पूर्ण॑तरं च॑ मे
 ऽक्षि॑तिश्च॑ मे कू॒यवा॑श्च॑ मेऽन्नं॑ च॑ मे ऽक्षु॑च्च मे व्री॒हय॑श्च॑ मे
 यवा॑श्च॑ मे मा॒षाश्च॑ मे ति॒लाश्च॑ मे मु॒द्गाश्च॑ मे ख॒ल्वाश्च॑ मे
 गो॒धूमा॑श्च॑ मे म॒सुरा॑- () -श्च॑ मे प्रि॒यंग॑वश्च॑ मे ऽण॑वश्च॑ मे
 श्या॒माका॑श्च॑ मे नी॒वारा॑श्च॑ मे । 8

(वि॒भु च॑ - म॒सुरा॑ - श्वतु॑र्दश च॑) (A4)

4.7.5.1

अ॒श्मा च॑ मे मृ॒त्तिका॑ च॑ मे गि॒रय॑श्च॑ मे पर्व॑ताश्च॑ मे सि॒कता॑श्च॑ मे
 वन॑स्पतयश्च॑ मे हि॒रण्यं॑ च॑ मे ऽय॑श्च॑ मे सी॒सं च॑ मे त्रपु॑श्च॑ मे
 श्या॒मं च॑ मे लो॒हं च॑ मेऽग्नि॑श्च॑ म आप॑श्च॑ मे वी॒रुध॑श्च॑ म
 ओष॑धयश्च॑ मे कृ॒ष्टप॑च्यं च॑ -[] 9

4.7.5.2

मे ऽकृ॑ष्टपच्यं च॑ मे ग्रा॒याश्च॑ मे प॒शव॑ आ॒रण्या॑श्च॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पन्तां
 वि॒त्तं च॑ मे वि॒त्तिश्च॑ मे भू॒तं च॑ मे भू॒तिश्च॑ मे वसु॑ च॑ मे वस॑तिश्च॑ मे

कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे । 10

(कृष्टपच्यं चा - ऽष्टाचत्वारिंशच्च) (A5)

4.7.6.1

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे
सविता च म इन्द्रश्च मे सरस्वती च म इन्द्रश्च मे
पूषा च म इन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रश्च मे
मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म इन्द्रश्च मे त्वष्टा च - [] 11

4.7.6.2

म इन्द्रश्च मे धाता च म इन्द्रश्च मे
विष्णुश्च म इन्द्रश्च मे ऽश्विनौ च म इन्द्रश्च मे
मरुतश्च म इन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रश्च मे
पृथिवी च म इन्द्रश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रश्च मे
द्यौश्च म () इन्द्रश्च मे दिशश्च म इन्द्रश्च मे
मूर्ध्ना च म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रश्च मे । 12

(त्वष्टा च - द्यौश्च म एकविंशतिश्च) (A6)

4.7.7.1

अ॒ञ्शु॒श्च॑ मे॒ र॒श्मि॒श्च॑ मे॒ ऽदा॒भ्य॒श्च॑ मे॒ ऽधि॒पति॑श्च॒ म
उपा॒ञ्शु॒श्च॑ मे॒ ऽन्तर्या॑मि॒श्च॑ म॒ ऐन्द्र॑वायव॒श्च॑ मे॒
मै॒त्रावरु॑णश्च॒ म आ॒श्विन॑श्च॒ मे प्रति॑प्र॒स्थान॑श्च॒ मे शु॒क्रश्च॑ मे॒
म॒न्थी च॑ म॒ आग्र॑यणश्च॒ मे वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे॒ ध्रु॒वश्च॑ मे॒
वै॒श्वान॒रश्च॑ म॒ ऋ॒तुग्र॑हाश्च॒ [] 13

4.7.7.2

मे॒ ऽति॒ग्राह्या॑श्च॒ म ऐन्द्रा॑ग्नश्च॒ मे वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे॒
म॒रुत्व॑तीयाश्च॒ मे मा॒हेन्द्र॑श्च॒ म आ॒दित्य॑श्च॒ मे सा॒वित्र॑श्च॒ मे
सा॒रस्व॑तश्च॒ मे पौ॒ष्णश्च॑ मे॒ पा॒त्नीव॑तश्च॒ मे हा॒रियो॑जनश्च॒ मे । 14

(ऋ॒तुग्र॑हाश्च॒ - च॒तुस्त्रि॑ञ्शच्च॒) (A7)

4.7.8.1

इ॒ध्मश्च॑ मे॒ ब॒र्हि॒श्च॑ मे॒ वे॒दि॒श्च॑ मे॒ धि॒ष्णि॒याश्च॑ मे॒
सु॒चश्च॑ मे॒ च॒म॒साश्च॑ मे॒ ग्रा॒वा॒णश्च॑ मे॒ स्वर॑वश्च॒ म
उ॒पर॑वाश्च॒ मे ऽधि॑ष॒वणे॑ च॒ मे द्रो॑ण॒कल॑शश्च॒ मे
वा॒यव्या॑नि च॒ मे पू॒तभृ॑च्च॒ म आ॒ध॒वनी॑यश्च॒ म आ॒ग्नी॑ध्रं च॒ मे

ह॒वि॒र्धा॒नं॑ च॒ मे॒ गृ॒हाश्च॑ () मे॒ स॒दश्च॑ मे॒ पु॒रो॒डा॒शाश्च॑ मे॒
प॒च॒ताश्च॑ मे॒ऽव॒भृ॒थश्च॑ मे॒ स्व॒गा॒का॒रश्च॑ मे॒ । 15

(गृ॒हाश्च॑ – षोड॒श च॑) (A8)

4.7.9.1

अ॒ग्नि॒श्च॑ मे॒ घ॒र्मश्च॑ मे॒ऽर्क॑श्च॑ मे॒ सूर्य॑श्च॑ मे॒
प्रा॒णश्च॑ मे॒ ऽश्व॑मे॒धश्च॑ मे॒ पृ॒थि॒वी च॑ मे॒ ऽदि॒तिश्च॑ मे॒
दि॒तिश्च॑ मे॒ द्यौश्च॑ मे॒ श॒क्व॒री॒रङ्गु॒लयो॑ दि॒शश्च॑ मे॒
य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒न्ता- मृ॒क्च॑ मे॒ सा॒म च॑ मे॒ स्तो॒मश्च॑ मे॒
य॒जुश्च॑ मे॒ दी॒क्षा () च॑ मे॒ त॒पश्च॑ म॒ ऋ॒तुश्च॑ मे॒ व्र॒तं च॑ मे॒
ऽहो॒रा॒त्रयो॑ वृ॒ष्ट्या॑ बृ॒ह॒द्र॒थ॒न्त॒रे च॑ मे॒ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्पे॒तां । 16

(दी॒क्षाऽ- षा॒द॒श च॑) (A9)

4.7.10.1

ग॒र्भाश्च॑ मे॒ व॒थ्साश्च॑ मे॒ त्र्य॒विश्च॑ मे॒ त्र्य॒वी च॑ मे॒ दि॒त्य॒वाट् च॑ मे॒
दि॒त्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ञ्चा॒विश्च॑ मे॒ प॒ञ्चा॒वी च॑ मे॒ त्रि॒व॒थ्सश्च॑ मे॒ त्रि॒व॒थ्सा
च॑ मे॒ तु॒र्य॒वाट् च॑ मे॒ तु॒र्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ष्ठ॒वाट् च॑ मे॒ प॒ष्ठौ॒ही च॑ म॒ उ॒क्षा
च॑ मे॒ व॒शा च॑ म॒ ऋ॒ष॒भश्च॑ - [] 17

4.7.10.2

मे वेहच्च मे ऽनड्वां च मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो
यज्ञेन कल्पता-मपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां
चक्षु-र्यज्ञेन कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्
यज्ञेन कल्पता-मात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पतां । 18

(ऋषभश्च - चत्वारिंशच्च) (A10)

4.7.11.1

एका च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे सप्त च मे
नव च म एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे
सप्तदश च मे नवदश च म एकविंशतिश्च मे
त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे
नवविंशतिश्च म एकत्रिंशच्च मे त्रयस्त्रिंशच्च- [] 19

4.7.11.2

मे चतस्रश्च मे ऽष्टौ च मे द्वादश च मे
षोडश च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च मे
ऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशच्च मे षट्-त्रिंशच्च मे

च॒त्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒ चतु॑श्चत्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒ ऽष्टा॑चत्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒
वा॒ज॒श्च॒ प्र॒स॒व॒श्चा-पि॒ज॒श्च॒ क्र॒तु॒श्च॒ सु॒व॒श्च॒ मूर्धा॑ च॒
व्य॒ङ्गि॒ज्य॒श्चा- () -न्त्या॑यनश्चा- न्त्य॑श्च॒ भौ॒वन॑श्च॒
भु॒वन॑श्चा-धि॒पति॑श्च । 20

(त्रय॑स्त्रि॒ंश॒च्च॒ - व्य॒ङ्गि॒ज्य॒ - ए॒का॒द॒श॒ च॒) (A11)

4.7.12.1

वा॒जो॑ नः स॒प्त प्र॒दि॒श॒श्च॒त॒स्रो॑ वा॒ प॒रा॒व॒तः॑ ।
वा॒जो॑ नो॒ वि॒श्वे॑र्दे॒वै-र्ध॑नसा॒तावि॒हा॒व॒तु॑ ।
वि॒श्वे॑ अ॒द्य म॒रु॒तो वि॒श्वे॑ ऊ॒ती वि॒श्वे॑ भ॒व॒न्त्व॒ग्नयः॑ स॒मि॒द्धाः॑ ।
वि॒श्वे॑ नो॒ दे॒वा अ॒व॒साऽऽ ग॒म॒न्तु॒ वि॒श्वम॑स्तु॒ द्र॒वि॒णं॒ वा॒जो॑ अ॒स्मे ।
वा॒ज॒स्य॑ प्र॒स॒वं दे॒वा र॒थैर्या॑ता॒ हि॒र॒ण्य॒यैः॑ ।
अ॒ग्निरि॒न्द्रो बृ॒ह॒स्प॒ति॒र्म॒रुतः॑ सोम॒पी॒त॒ये॑ ।
वा॒जै॒वा॒जे॑ ऽव॒त वा॒जिनो॑ नो॒ ध॒नेषु॑ - [] 21

4.7.12.2

वि॒प्रा अ॒मृता ऋ॒तज्ञाः ।

अ॒स्य म॒ध्वः पि॒बत मा॒दय॑ध्वं तृ॒प्ता या॑त प॒थिभि॑र्दे॒वयानैः॑ ।

वा॒जः पु॒रस्ता॑दु॒त म॒ध्यतो॑ नो वा॒जो दे॒वाः ऋ॒तुभिः॑ कल्पयाति ।

वा॒जस्य॑ हि प्र॒सवो॑ नन्नमीति वि॒श्वा आ॒शा वा॒जप॑तिर्भवेयं ।

प॒यः पृ॒थिव्यां॑ प॒य ओष॑धीषु प॒यो दि॒व्यन्त॑रिक्षे प॒यो धां॑ ।

प॒यस्व॑तीः प्र॒दिशः॑ सन्तु॒ मह्यं॑ ।

सं मा॑ सृ॒जामि॑ प॒यसा॑ घृ॒तेन॑ सं मा॑ सृ॒जाम्यप॑ – [] 22

4.7.12.3

ओष॑धीभिः । सोऽहं वा॒जः स॒नेय॑मग्ने ।

न॒क्तोषा॑सा स॒मन॑सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कं स॒मीची॑ ।

द्या॒वा क्षा॑मा रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒विणो॑दाः ।

स॒मुद्रो॑ऽसि न॒भस्वा॑ना॒र्द्रदानुः॑ शंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ वा॒हि स्वाहा॑

मा॒रुतो॑ऽसि म॒रुतां॑ ग॒णः शंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ वा॒हि स्वाहा॑

ऽव॒स्युर॑सि दु॒वस्वा॑ज्छंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ () वा॒हि स्वाहा॑ । 23

(धने॑ – ष्वपो – दु॒वस्वा॑ज्छंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ – द्वे च॑) (A12)

4.7.13.1

अ॒ग्निं य॑न॒ज्मि श॑व॒सा घृ॑तेन दि॒व्यं सु॑प॒र्णं व॑य॒सा बृ॑ह॒न्तं ।
 तेन॑ व॒यं प॑तेम ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टप॑ सु॒वो रु॑हाणा अ॒धि ना॑क॒ उत्त॑मे ।
 इ॒मौ ते॑ प॒क्षाव॑ज॒रौ प॑त॒त्रिणो॑ या॒भ्या र॑क्षा॒स्यप॑ह॒स्यग्ने॑ ।
 ता॒भ्यां प॑तेम सु॒कृता॑मु॒ लोकं॑ य॒त्र ष॑यः प्रथ॒मजा॑ ये पु॒राणाः॑ ।
 चि॒दसि॑ स॒मुद्र॑यो॒ निरि॑न्दु॒ र्दक्षः॑ श्येन॒ ऋ॒तावा॑ ।
 हि॒रण्य॑पक्षः शकु॒नो भु॑रण्यु॒र्महान्थ॑ स॒धस्थे॑ ध्रु॒व - [] 24

4.7.13.2

आ निष॑त्तः ।
 नम॑स्ते अस्तु॒ मा मा॑ हि॒सीर्वि॑श्वस्य मूर्ध॒न्नधि॑ तिष्ठसि श्रि॒तः ।
 स॒मुद्रे॑ ते हृ॒दय॑-म॒न्तरा॑यु-र्द्या॒वापृ॑थि॒वी भु॑व॒नेष्व॑र्पि॒ते ।
 उ॒द॒नो द॑त्तो॒दधिं॑ भि॒न्त दि॒वः प॒र्जन्या॑द॒न्तरि॑क्षात् पृथि॒व्यास्ततो॑ नो
 वृ॒ष्ट्या॑वत । दि॒वो मूर्धा॑ऽसि पृथि॒व्या नाभि॑रू॒र्गपा॑मोष॒धीनां॑ ।
 वि॒श्वायुः॑ शर्म॒ सप्र॑था नम॒स्पथे॑ । येन॑ ष॒यस्त॑पसा स॒त्र - [] 25

4.7.13.3

मा॒स॒ते॒न्धा॒ना अ॒ग्नि॒ꣳ सु॒व॒रा॒भर॒न्तः ।
तस्मि॒न्न॒हं नि द॒धे ना॒के अ॒ग्नि॒मे॒तं य॒माहु॑र्म॒नव॑ स्ती॒र्ण॒बर्हि॑षं ।
तं प॒त्नी॒भि॒रनु॑ गच्छेम दे॒वाः पु॒त्रैर्भा॑तृ॒भि॒रु॒त वा हि॑रण्यैः ।
नाकं॑ गृ॒ह्णा॒नाः सु॒कृ॒तस्य॑ लो॒के तृ॒तीये॑ पृ॒ष्ठे अधि॑ रो॒चने॑ दि॒वः ।
आ वा॒चो म॒ध्य-म॒रुह॑द्-भु॒र॒ण्यु॒रय॑-म॒ग्निः स॒त्प॒तिश्चे॑कि॒तानः॑ ।
पृ॒ष्ठे पृ॒थि॒व्या नि॒हि॒तो द॒वि॒द्यु॒तद॑ध॒स्पदं॑ कृ॒णु॒ते - [] 26

4.7.13.4

ये पृ॒त॒न्यवः॑ ।
अ॒यम॒ग्निर्वी॑र॒तमो॑ व॒यो॒धाः स॒ह॒स्रि॒यो दी॑प्य॒ताम॒प्र॒युच्छ॑न् ।
वि॒भ्राज॑मा॒नः स॒रि॒रस्य॑ म॒ध्य उप॑ प्र या॒त दि॒व्यानि॑ धा॒म ।
सं प्र च्य॑व॒ध्वम॒नु सं प्र या॑ता॒ग्ने प॒थो दे॑व॒याना॑न् कृ॒णु॒ध्वं ।
अ॒स्मिन्त् स॒ध॒स्थे अ॒ध्यु॒त्तर॑स्मिन् वि॒श्वे दे॒वा य॑ज॒मान॑श्च सी॒दत॑ ।
येना॑ स॒ह॒स्रं व॑ह॒सि येना॑ग्ने स॒र्ववे॑द॒सं ।
तेने॑मं य॒ज्ञं नो॑ वह॒ दे॒व॒यानो॑ य - [] 27

4.7.13.5

उत्तमः ।

उद्-बुध्यस्वाग्ने॑ प्रति॑ जागृ॒ह्येन॑ मि॒ष्टापूर्ते॑ सꣳ सृ॒जेथा॑मयं च ।
पुनः॑ कृ॒ण्वꣳस्त्वा पि॒तरं॑ यु॒वान-म॒न्वाताꣳसीत्॑ त्वयि॒ तन्तु॑मेतं ।
अयं॑ ते योनि॑र्ऋ॒त्वियो॒ यतो॑ जा॒तो अरो॑चथाः ।
तं जा॒नन्न॒ग्न आ रो॑हाथा नो वर्ध॒या रयिं॑ । 28

(ध्रुवः - सत्रं - कृणुते - यः - सप्तत्रिंशच्च) (A13)

4.7.14.1

ममा॑ग्ने॒ वर्चो॑ वि॒हवेष्व॑स्तु वयं॑ त्वे॒न्धा॒ना स्त॒नुवं॑ पु॒षेम॑ ।
मह्यं॑ नमन्तां प्रदि॒शश्च॑तस्र॒ स्त्वया-ऽद्ध्य॑क्षेण पृ॒तना॑ जयेम ।
मम॑ दे॒वा वि॒हवे॑ सन्तु॒ सर्व॑ इन्द्रा॒वन्तो॑ मरु॒तो विष्णु॑र॒ग्निः ।
ममा॑न्तरि॒क्ष मुरु॑ गो॒पम॑स्तु मह्यं॑ वा॒तः पव॑तां का॒मै अ॒स्मिन् ।
मयि॑ दे॒वा द्र॒विण॑ मा॒यज॑न्तां मय्या॒ शीर॑स्तु मयि॑ दे॒वहू॑तिः ।
दै॒व्या हो॑तारा वनिषन्त - [] 29

4.7.14.2

पूर्वे ऽरि॑ष्टाः स्याम॑ त॒नुवा॑ सु॒वीराः॑ ।
म॒ह्यं॑ यँजन्तु॑ म॒म या॑नि ह॒व्याऽऽकू॑तिः स॒त्या मन॑सो मे अस्तु ।
ए॒नो मा॑निगां॑ क॒तम॑च्च॒नाहं॑ वि॒श्वे दे॒वासो॑ अधि॒वोच॑ ता मे ।
दे॒वीः ष॒डुर्वी॑रु॒रुणः॑ कृ॒णोत॑ वि॒श्वे दे॒वा स॒ इह॑ वी॒रय॑द्ध्वं ।
माहा॑स्महि प्र॒जया॑ मा त॒नूभि॑र्मा र॒धाम॑ द्वि॒षते॑ सोम॒ राज॑न् ।
अ॒ग्निर्म॒न्युं प्र॑ति॒नुद॑न् पु॒रस्ता॑- [] 30

4.7.14.3

द॒द॒ब्धो गो॑पाः परि॒पाहि॑ न॒स्त्वं ।
प्र॒त्यञ्चो॑ यन्तु नि॒गुतः॑ पु॒नस्ते॑ ऽमै॒षां चि॑त्तं प्र॒बुधा॑ वि॒ने॒शत् ।
धा॒ता धा॑तृ॒णां भु॑वन॒स्य य॑स्पति॒ दे॒वः स॒वि॒तार॑म॒भि मा॑ति॒षाहं॑ ।
इ॒मं यँ॑ज म॒श्विनो॑भा बृ॒हस्प॑ति॒ दे॒वाः पा॑न्तु य॒जमा॑नन् न्य॒र्थात् ।
उ॒रुव्य॑चा नो म॒हिषः॑ श॒र्म य॑ः स॒दस्मि॑न् ह॒वे पु॑रु॒हूतः॑ पु॒रुक्षु॑ ।
स नः॑ प्र॒जायै॑ ह॒र्यश्च॑ मृ॒डये॑न्द्र मा - [] 31

4.7.14.4

नो॑ री॒रिषो॑ मा॒ परा॑ दाः ।

ये नः॑ स॒पत्ना॑ अ॒पते॑ भव॒न्त्विन्द्रा॑-ग्नि॒भ्याम॑व बा॒धामहे॑ तान् ।

व॒सवो॑ रु॒द्रा आ॒दित्या॑ उ॒परि॑ स्पृ॒शं मो॒ग्रं चे॒त्तार॑मधि॒ राज॑म॒क्रन् ।

अ॒र्वाञ्च॑ मि॒न्द्रम॑मु॒तो ह॒वामहे॑ यो गो॒जिद्-ध॒न-जि॒दश्च॑-जि॒द्यः ।

इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञं वि॒हवे॑ जु॒षस्वा॒स्य कु॑र्मो ह॒रिवो॑ मे॒दिनं॑ त्वा । 32

(व॒नि॒षन्त॑ - पु॒रस्ता॑न् - मा - त्रि॒च॒त्वारि॑ञ्च॒) (A14)

4.7.15.1

अ॒ग्नेर्म॑न्वे प्रथ॒मस्य॑ प्र॒चेत॑सो यं पाञ्च॒जन्यं॑ ब॒हवः॑ स॒मिन्धते॑ ॥

वि॒श्वस्यां॑ वि॒शि प्र॑वि॒विशि॒वाञ् समी॑महे स नो॑ मुञ्च॒त्वञ् ह॒सः ।

यस्ये॒दं प्रा॒णन्नि॑मिषद् यदे॒जति॑ यस्य॒ जातं॑ ज॒नमा॑नं च के॒वलं॑ ।

स्तौ॒म्यग्निं॑ ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि स नो॑ मुञ्च॒त्वञ् ह॒सः ।

इ॒न्द्रस्य॑ म॒न्ये प्रथ॑मस्य प्र॒चेत॑सो वृ॒त्रघ्नः॑ स्तो॒मा उप॑ मामु॒पागुः॑ ।

यो दा॒शुषः॑ सु॒कृतो॑ ह॒वमु॑प गन्ता - [] 33

4.7.15.2

स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
यः स॑ंग्रामं नयति सँ व॒शी यु॒धे यः पु॒ष्टानि स॒सृजति॑ त्रयाणि ।
स्तौमीन्द्रं॑ नाथि॒तो जो॑हवीमि स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
मन्वे॑ वां मि॒त्रा वरु॑णा तस्य वि॒त्त॒ सत्यौ॑जसा दृ॒हणा॑ यं नु॒देथे॑ ।
या राजा॑न॒ सर॑थं या॒थ उ॒ग्रा ता नो॑ मुञ्चतमागसः ।
यो वा॒ रथ॑ ऋजुर॒ग्निमिः सत्य॑धर्मा मिथु॒ श्रन्त॑-मुपयाति॑ दूषयन् ।
स्तौमि॑ - [] 34

4.7.15.3

मि॒त्रावरु॑णा नाथि॒तो जो॑हवीमि तौ नो॑ मुञ्चतमागसः ।
वायोः स॑वितु वि॒दथानि॑ मन्महे॒ यावा॑त्मन्वद्-बिभृ॒तो यौ च॑ रक्षतः ।
यौ विश्व॑स्य परिभू ब॒भूवतु॑स्तौ नो॑ मुञ्चतमागसः ।
उप॑ श्रेष्ठान आ॒शिषो॑ देवयोर्ध॒र्मे अ॑स्थिरन् ।
स्तौमि॑ वा॒यु स॑वितारं नाथि॒तो जो॑हवीमि तौ नो॑ मुञ्चतमागसः ।
रथी॑तमौ रथी॒नाम॑ह्व ऊ॒तये॑ शु॒भं ग॑मिष्ठौ सु॒यमे॑-भिर॒श्वैः ।
ययो॑ - [] 35

4.7.15.4

-वाँ देवौ दे॒वेष्व-नि॒शित॑-मो॒जस्तौ॑ नो॒ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
 यद॒यातं॑ वँह॒तुः॑ सू॒र्याया॑-स्त्रि॒चक्रे॑ण स॒ः॑ सद॒मिच्छ॑मानौ ।
 स्तौमि॑ दे॒वा व॒श्विनौ॑ नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ तौ नो॑ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
 मरु॒तां मन्वे॑ अधि॒नो ब्रु॑वन्तु॒ प्रेमां॑ वा॒चं वि॒श्वा म॑वन्तु॒ विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॑वे सु॒यमा॑नू॒तये॑ ते नो॒ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 ति॒ग्ममा॑यु॒धं वी॑डि॒तः॑ सह॒स्वद् दि॒व्यः॑ श॒र्द्धः॑ - [] 36

4.7.15.5

पृ॒तना॑सु जि॒ष्णु ।
 स्तौमि॑ दे॒वान् मरु॑तो॒ नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 दे॒वानां॑ मन्वे॑ अधि॒नो ब्रु॑वन्तु॒ प्रेमां॑ वा॒चं वि॒श्वा म॑वन्तु॒ विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॑वे सु॒यमा॑नू॒तये॑ ते नो॒ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 यद॒िदं मा॑भि॒शोच॑ति॒ पौरु॑षे॒येण॑ दै॒व्येन॑ ।
 स्तौमि॑ वि॒श्वान् दे॒वान् नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 अनु॑नो॒ऽद्यानु॑मति॒ > ¹॥ रन्वि॑ - [] 37

4.7.15.6

द॒नु॒म॒ते त्वं > [2], वै॒श्वान॒रो न ऊ॒त्या > [3], पृ॒ष्ठो दि॒वि > [4] ।
 ये अ॒प्र॒थे॒ता-म॒मि॒ते॒भि रो॒जो॒भि र्ये प्र॒ति॒ष्ठे अ॒भ॒व॒तां व॒सू॒नां ।
 स्तौ॒मि द्या॒वा पृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॒ह॒वी॒मि ते नो मुञ्च॒तम॑ ह॒सः ।
 उ॒र्वी रो॒द॒सी व॒रि॒वः कृ॒णो॒तं क्षे॒त्र॒स्य प॒त्नी अ॒धि नो ब्रू॒या॒तं ।
 स्तौ॒मि द्या॒वा पृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॒ह॒वी॒मि ते नो मुञ्च॒तम॑ ह॒सः ।
 यत् ते व॒यं पु॒रु॒ष॒त्रा य॒वि॒ष्ठा वि॒द्वाँ॒सश्च॒क॒मा क॒च्च ना - [] 38

4.7.15.7

ऽऽ*गः । कृ॒धी स्व॒स्माँ अ॒दि॒ते॒र॒ना॒गा व्ये॒नाँ॒सि शि॒श्र॒थो वि॒ष्व॒ग॒ग्ने ।
 य॒था ह॒ तद् व॒स॒वो गौ॒र्यं चि॒त् प॒दि॒षि॒ता म॒मुञ्च॒ता य॒ज॒त्राः ।
 ए॒वा त्व॒म॒स्मत् प्र॒मुञ्चा॒ व्य॒हः प्रा॒ता॒र्य॒ग्ने प्र॒त॒रा॒न्न आ॒युः । 39
 (ग॒न्ता - दू॒ष॒य॒न्थ् स्तौ॒मि - य॒योः - श॒ब्दोँ॒ - नु॒म॒ति॒र॒नु - च॒न
 - च॒तु॒स्त्रिँ॒श्च॒) (A15)

Special Korvai for Anuvaakam A-15

(अग्ने॑र्मन्वे॑ - यस्ये॑द- मिन्द्र॑स्य - यः॑ सं॑ ग्रा॒ममिन्द्र॑ - स नो॑
मुञ्च॑त्व ह॒सः । मन्वे॑ वा॒न्ता नो॑ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
यो वां॑ - वा॒यो- रु॒प - रथी॑तमौ - यदया॑त-मश्चि॒नौ - तौ नो॑
मुञ्च॑तमा॒गसः॑ । मरु॑ता॒न्- ति॒ग्मं - मरु॑तो - दे॒वानां॑ - य॒दिदं॑
वि॒श्वान् - ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ । अनु॑ न - उ॒र्वी - द्या॒वापृ॑थि॒वी
- ते नो॑ मुञ्च॑तम॒हसो॑ य॒तै । च॒तुर ह॒सः षा॒डाग॑सश्चतु॒रेन॑सो
द्वि॒र ह॒सः ।

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 15 Anuvaakams :-

अ॒ग्नावि॑ष्णू - ज्यै॑ष्ठय - श॒ञ्चो - क्वा॑र्चा - ऽ॒श्मा चा॑ - ग्निश्चा॑-
ऽ॒शु - श्वे॑द्ध॒मश्चा॑ - ऽ॒ग्निश्च॑ घ॒र्मा - गर्भा॑ - श्रै॒का च॑ - वा॒जो नो॑
- अ॒ग्निं यु॑न॒ज्मि - म॒मा॒ग्ने - अ॒ग्नेर्मन्वे॑ - पञ्च॑द॒श ।

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒ग्नावि॑ष्णू - अ॒ग्निश्च॑ - वा॒जो नो॑ - अ॒द॒ब्धो गो॑पा -
न॒व॒त्रिंश॑त्)

First and Last Padam of Seventh Prasnam of Kandam 4:-

(अ॒ग्ना॒वि॒ष्णू॒ – प्र॒त॒रा॒न्न॒ आ॒युः॒)

Kaanda Korvai with starting Padams of 7 Prasanas of Kandam 4:-

(यु॒ञ्जानो॑ – वि॒ष्णो॑ – र॒पा – र॒श्मि॑ – न॒मो – ऽश्म॑ –
अ॒ग्ना॒वि॒ष्णू॒ – स॒प्त॒)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति चतुर्थं काण्डं ॥

4.7.1 Appendix

4.7.15.5 – अनु॑नोऽद्यानु॑मति॑ > ¹, रन्वि॑दनुमते॑ त्वं > ²

अनु॑ नोऽद्यानु॑मतिर्य॑ज्ञं दे॒वेषु॑ मन्यतां ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो भवतां दा॒शुषे॑ मयः ॥

अन्वि॑दनुमते॑ त्वं म॒न्यासै॑ शञ्चनः कृ॒धि ।

क्र॒त्वे दक्षाय॑ नो हि॒नु प्र॒ण आयू॑ष्णि तारिषः ॥

(Appearing in TS 3.3.11.3 and 3.3.11.4)

4.7.15.6 – वै॒श्वान॑रो न ऊ॒त्या > ³, पृ॒ष्टो दि॒वि > ⁴

वै॒श्वान॑रो न ऊ॒त्या ऽऽ प्र या॑तु प॒राव॑तः । अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ ॥

पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृ॒थिव्यां॑ पृ॒ष्टो वि॒श्वा ओष॑धीरा वि॒वेश॑ ।

वै॒श्वान॑रः स॒हसा॑ पृ॒ष्टो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॑षः पा॒तु न॑क्तं ॥

(Appearing in TS 1.5.11.1 and 1.5.11.2)

Details of Anuvakam, Panchati and Padam for Kandam 4

	Anuvakam	Panchati	Padams
Prasna 1	11	46	2293
Prasna 2	11	48	2498
Prasna 3	13	36	1844
Prasna 4	12	37	1887
Prasna 5	11	27	1234
Prasna 6	9	46	2331
Prasna 7	15	39	2008
Total	82	279	14095

4.1.1.1